ئۆرگانی حیزبی دێموکراتی کوردستان

کوردستان

www.kurdistanukurd.com

ژمارە ٨٠٠ ■ شەممە ٢٩ی جۆزەردانی ١٤٠٠ _ ١٩ی ژوئەنی ٢٠٢١

دامەزرانی کۆماری کوردستان لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدراڵدا

تایبەتنامەی ژمارە ٨٠٠ی «کوردستان»

«کوردستان» وەک ئاوێنەی مێژوویەک | ٤

«کوردستان» وەک ئارشیوێکی نەتەوەیی | ١٠

«کوردستان» لە هەناوی کۆمەڵگەوە | ١١

«کوردستان»
زمانی ماف و شوناسی یەک نەتەوە

سەروتار

بەرێوە و هەر بەپێوەین

عەلی بداغی

"کوردستان"، زمانحاڵی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ٧٦ ساڵەی تەمەنیدا مۆمی ژمارە ٨٠٠ی خۆی کوژاندەوە.

حیزبی دێموکراتی کوردستان لە کاتێکدا کە ئامادەکاریی بۆ پێکهێنانی دەوڵەت و ڕاگەیاندنی کۆماری کوردستان کرد، لە بەفرانباری ١٣٢٤دا، کوردستان ئۆرگان و زمانحاڵی خۆی بڵاو کردەوە. زۆری نەخایاند کە زمانحاڵی حیزبی دێموکرات بوو بە زمانحاڵی کۆماری کوردستان و ئێستا دوای تێپەڕینی پتر لە سێ چارەگە سەدە، " کوردستان" وەک ئاوێنەی خەبات و مێژووی ڕزگاریخوازیی نەتەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان چاوی لێ دەکرێ.

کوردستان لە ماوەی ژیانی خۆیدا زۆر قۆناغی بڕیوە و بڕینی گەلێک ...

درێژە لە لاپەڕەی ٢

«کوردستان» لە دەوڵەتداریی کوردەوە هەتا تاراوگە

ل ٢

«کوردستان» بەردەوام توانیویەتی ڕەساڵەتی ڕۆژنامەگەریی خۆی بپارێزێ

ل ٣

«کوردستان» ئەستووندەکێکی قایمی ژێر ڕەشماڵی زمانی کوردی

ل ٥

«کوردستان» ڕۆژنامەیەک بۆ هەموو وەرزەکان

ل ٨

«کوردستان» و تایبەتمەندی و ئاستەنگەکانی بەردەمی

ل ٩

درێژەی سەروتار

بەڕێوە و هەر بەپێوەین

... ڕێگەی هەڵەمووتی ئەزموون کردووە. سەردەمانێک ئەرکی بڵاوکردنەوە و گەیاندنی بڕیار و پەسندکراوەکانی حیزبی دێموکرات و کۆماری کوردستانی لە ئەستۆ بووە و سەردەمانێک شوێنی تۆماری حەماسەی پێشمەرگەکان و مێژووی خوێناویی ساڵە سەختەکانی خەباتی کورد بووە. «کوردستان» سینگی پڕە لە داستان و نەبەردیی نەتەوەیەک، ئەدەبی بەرگری و خۆڕاگریی میللەتێک و پرۆژەی وشیاریی نەتەوەیی بۆ ڕابوون و هەستانەوە.

«کوردستان» لە دەرچوونی ژمارەی ٨٠٠ی ئەم دەورەیەیدا هەم بە ڕابردووی خۆی دەنازێ و هەم سیلە چاوێکیشی لە داهاتوویە و لەو ئەرکانە دەڕوانێ کە لە قۆناغی سەختی خەباتی ئێستادا لەسەرشانیەتی. دامەزرێنەرانی «کوردستان» خولیا و ئامانجی گەلێک گەورەیان بۆ خۆیان و بۆ «کوردستان» دەستنیشان کردبوو. «کوردستان» دەبوا ببێتە مینبەری مافخوازیی نەتەوەیەک و ڕۆڵی سەرەکیی لە پێگەیاندن و بردنەسەرێی ژیری و وشیاریی ڕۆڵەکانی ئەم گەلەی هەبێ، کە بووی. دەبوا ببێتە قەڵای پارێزگاری لە زمان و شوناسی نەتەوەیەک کە نەیارانی لەمێژ بوو بۆ سڕینەوەی کولتوور و مێژووی شمشێریان لە ڕوو بەستبوو، کە بوو. «کوردستان»یان لەو پێناوەدا زۆریان چێشت، زۆریان گەرمێن و کوێستان کرد، لە پێتەختی زۆر وڵاتاندا شەکەت بوون و ئارەقیان ڕشت، لە زۆر ڕێز و مەتەرێزدا خوێنیان لەبەر ڕۆیشت و تەنانەت گیانیشیان دانا، بەڵام ئەو سەنگەرە چۆڵ نەکرا و ئەم ڕێبازە دەستی لێ هەڵنەگیرا و ئەم کاروانە بێ ڕێبوار نەمایەوە.

«کوردستان» هەڵگری باوەڕ و پەیامی حیزبێکە کە پاشخانێکی دەوڵەمەندی لە خەباتی شوناسخوازیی نەتەوەی کورد هەیە. حیزبێک کە کۆماری کوردستانی دامەزراندووە و بە دژی دوو ڕێژیمی سەرکوتکەر و داپڵۆسێنەر کە هیچ بایەخێکی بۆ مافە مەدەنی و سیاسییەکانی کورد دانەناوە خەباتی کردووە. بۆیە دەکرێ مێژووی خەباتی ئەو حیزبە کە هاوکات مێژووی خەباتی ئەو نەتەوەیەشە لە لاپەڕەکانی ئەم ڕۆژنامەیەدا بخوێندرێتەوە. هەر ڕۆژنامەیەکی هەر ساڵێکی دەرچوونی «کوردستان» هەڵدەیتەوە، چاوت بە ڕوانگەی ئەم حیزبە لە بارەی ئاڵوگۆڕە سیاسیەکانی پێوەندیدار بە نەتەوەی کورد لە ئێران و بەشەکانی دیکەی کوردستان دەکەوێ و بەسەرهاتی گەل و ڕەفتاری ڕێژیمە ناوەندگەراکان دەرحەق بەو نەتەوەیەی تێدا بەدی دەکەی.

چارەنووسی «کوردستان» لە هەموو ماوەی تەمەنی‌دا بەشێک بووە لە چارەنووسی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە زمانحاڵی ئەم حیزبە بووە. کاتێک ئەم حیزبە لە نێوخۆی وڵات حوکمی بەدەستە و کۆمار بەڕێوە دەبا، «کوردستان» بە ئیمکاناتی حکوومەت و بە ڕێکوپێکی و بە تایبەتمەندیی ڕۆژنامەیەک کە وەڵامدەری حەوجێیەکانی کۆمەڵە بڵاو دەبێتەوە. کاتێکیش حیزبەکەی لە مەتەرێزی شەڕی چەکداری و بەرگری لە مانی گەلەکەی دایە، دەبێتە چەک و دەنگی پێشمەرگە. کە حیزبەکەی تێکۆشانی ئاشکرای هەبووە، بە ئاشکرا دەرچووە و بڵاو بۆتەوە، ئەگەریش حیزب لە خەباتی سەختی پارتیزانی‌دا بووبێ، لە چیا و ئەشکەوت و بن گاشەبەردەکانەوە گەیوەتەوە شار و دەستی خوێنەرانی. ئەگەر ڕۆژێک چالاکی و تێکۆشانی حیزبی دێموکرات لەکزی دابێ، ئەم لاوازییە لە ڕۆژنامەش‌دا ڕەنگی داوەتەوە و هەرکاتێکیش هەلومەرج لە بەرژەوەندیی حیزبدا چووبێتە پێش، ئەوا «کوردستان» سوودی لە بارودۆخەکە وەرگرتووە و گەشەونەشەی پێوە دیارە.

«کوردستان» لە کاتی داسەپانی سیاسەتی سانسۆڕی دوو حکوومەتی پاشایەتی و کۆماری ئیسلامی و پیلانە نەرمەکانی ئەم دوو ڕێژیمە بۆ دروستکردنی قەیرانی شوناس و تواندنەوەی نەتەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە نەتەوەی باڵادەستدا، قەڵای خۆڕاگری پارێزگاری لە هۆوییەت و شوناس و زمانی کوردی بووە.

«کوردستان» دوای بڕینی هەموو ئەو کۆسپ و تەنگ و چەڵەمانەی لە زۆر قۆناغی ئەم ٧٦ ساڵەدا لەسەر ڕێی بووە، ئێستا سامانێکی دەوڵەمەند بۆ ڕاگەیاندنی حیزبی دێموکراتی کوردستان و خەباتی ڕزگاریخوازیی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانە. «کوردستان» لە هەموو ماوەی تەمەنیدا کۆمەڵە ئەرکێکی نەگۆڕ و هەمیشەیی بۆ خۆی پێناسە کردووە کە بەشێکی بریتین لە: بانگەشە و بەدواداچوون بۆ مافی دیاریکردنی چارەنووس، بەرجەستەکردنی بایەخمەندیی شۆڕشگێڕی و خەباتکاری و، هەروەها ڕێزگرتن لە مافی مرۆڤ وەک پڕنسیپێکی ئەخلاقی و ئینسانی و جیهانگیر.

«کوردستان» لە هەر بارودۆخێکدا ئاوڕی لە پرسە کۆمەڵایەتییەکانی کۆمەڵگە، ژینگە و بەرگری لە مافە مەدەنی و سیاسییەکان داوەتەوە بە بایەخەوە بۆ پرسی ژنی ڕوانیوە و بەگژ هەڵاواردن و فەرق و جیاوازیدانان چۆتەوە، جا ئەمە چ سەرچاوەکەی کولتوور و نەریتی کۆمەڵ بووبێ یان ڕوانگە و سیاسەتی حکوومەتی زاڵ بەسەر کوردستان‌دا.

«کوردستان» باوەڕی بە بیروڕای ئازاد هەبووە و لەگەڵ ئەوەدا کە بۆخۆی ئۆرگان و زمانحاڵی حیزبێکی سیاسی بووە، بەڵام سینگفراوان بووە و قەتی دەرگای ڕەخنە لە خۆی دانەخستووە. «کوردستان» هەروەها ئەگەر چەند ڕۆژ جارێک دەرچووبێ، یان مانگانە و دوو حەوتوو جارێک گەیشتبێتە دەستی خوێنەرانی، بەڵام باس و هەڵوێست لەسەر نالێکییەکانی کۆمەڵ و لەقاودانی کاروکردەوە و سیاسەتەکانی حکوومەتی ناوەندی و زۆر مژار و تەوەری دیکەی بە بەشێک لە جەوهەری ڕەسالەت و ئامانجی خۆی داناوە و لە هەموو ئەو ماوەیەدا بە ڕەچاو کردنی زمانی خاوێنی مێدیایی و بنەما ئەخلاقییەکانی ڕۆژنامەنووسی هەوڵی بۆ داوە.

«کوردستان» لە مێژووی ژیانی خۆیدا بە بایەخەوە لە پرسی پەروەردە و پێگەیاندنی منداڵانی ڕوانیوە. لەلایەک سیاسەتی ناسەردەمیانە و هەڵاواردنەکانی کۆماری ئیسلامی سەبارەت بە ماف و ڕەوشی منداڵانی لەقاو داوە و لەلایەکی دیکەش بۆخۆی قۆڵی هەڵماڵیوە و بە دەرکردنی گۆڤار و پاشکۆ -دنیای منداڵان- بۆ ساڵانێکی زۆر ئەم بۆشاییەی لە مێدیای کوردیدا پڕ کردووەتەوە.

«کوردستان» سەرەڕای ئەم پاشخان و مێژووە دەوڵەمەندە و، سەرەڕای ئەوەش کە کۆنترین و بەئەزموونترین بڵاوکراوەی سیاسیی بەردەوام لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانە، بەڵام بێبەری لە ڕەخنە و کەموکوڕییش نەبووە و نییە. بەتایبەت کە بەپێی ئەرک و بەرپرسایەتییەکانی دەبێ چاوی لە داهاتووش بێ. بۆوەی هەم لە دنیای ڕاگەیاندنی نوێدا و دەبێ جێگەوپێگەی خۆی بپارێزێ؛ هەم لە مەیدانی ئەسڵیی خەبات و تێکۆشانی خۆی لەگەڵ دەزگای تەبلیغیی کۆماری ئیسلامی تەیار بە مۆدێرن‌ترین ئیمکانات و تێکنۆلۆژیی سەردەم ڕۆڵی خۆی بگێڕێ.

«کوردستان» لە دەوڵەتداریی کوردەوە هەتا دەربەدەری ئاوێنەی خەباتی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بووە

(پەیامی سکرتێری گشتیی حیزب بەبۆنەی دەرچوونی ژمارە ٨٠٠ی «کوردستان»)

بەڕێزان و هاوڕێیان و هاوسەنگەرانم لە کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزب، بەتایبەت ستافی ڕۆژنامەی کوردستان!

سەرەتا بە بۆنەی دەرچوونی ژمارەی ٨٠٠ی ئەم خولەی "کوردستان" بە گەرمی پیرۆزبایی لە حیزبی دێموکرات، ڕاگەیاندنی حیزب و بەتایبەت نووسەران و کارگێڕانی ڕۆژنامەی "کوردستان" دەکەم.

ڕۆژنامەی "کوردستان" لە دەستپێکی دەوڵەتداریی کورد، لە کۆماری کوردستان و لەسەر دەستی حیزبی دێموکرات کار و تێکۆشانی خۆی دەست پێکرد. ئەم ڕۆژنامەیە کۆمەڵێک ئەرک و بەرپرسایەتیی بۆخۆی دەستنیشان کرد کە دوای زیاتر لە ٧٥ ساڵ و ئێستا لە دەربەدەرییش پێیان دەرووەست و وەفادارە.

ڕۆژنامەی "کوردستان" و حیزبی دێموکراتی کوردستان دووانەی لێک دانەبڕاون. بە هەڵدانەوەی لاپەڕەکانی ڕۆژنامەی "کوردستان" لە قۆناغە جۆربەجۆرەکانی خەباتی حیزبی دێموکراتی کوردستان، بۆمان دەردەکەوێ کە ئەم حیزبە بۆ ساتێک لە ئامانجەکانی گەل و بەها پیرۆزەکانی نیشتمان دانەبڕاوە. بۆمان دەردەکەوێ لەگەڵ دەرچوونی یەکەم ژمارەی لە ساڵی ١٣٢٤ی هەتاوی هەتا ئێستا وەک حیزبێکی مۆدێرن و بەرپرس، مامەڵەی لەگەڵ پرسەکانی کۆمەڵگەی کوردەواری کردووە. ڕۆژنامەی "کوردستان" یەک لە گرینگترین بەڵگەنامە و دێکیۆمێنتەکانی مێژووی بزاڤی ڕزگاریخوازانەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانە کە دەتوانی پێ بە پێی گۆڕانکارییە سیاسییەکان، قۆناغ بە قۆناغی ئەم بزووتنەوەیەشی تێدا بخوێنیتەوە.

ئەگەرچی ڕۆژنامەی "کوردستان" سەرەتا لەسەر دەستی نوخبەکان و بژاردەکانی سەردەمی خۆی دەرچوو، بەڵام دواتر بوو بە قوتابخانەیەک بۆ ڕاهێنان و پەروەردەکردنی لاوانی نیشتمانپەروەری وڵات کە دواجار بەرپرسیارەتیی گەورەیان لە حیزبی دێموکراتدا گرتە ئەستۆ. بۆیە ئەم خاڵە زۆر گرینگە کە بیزانین ڕۆژنامەی کوردستان بەتایبەتی لە دوو دەیەی ڕابردوودا سەرەڕای هەموو زەخت و گوشارەکان بۆ سەر ئەم حیزبە بۆتە مەکۆیەکی بیردۆزی و بەرهەمهێنانی بیروڕای نوێ و جیاواز. دەکرێ لە دوو خاڵدا کارتێکەریی مێدیاکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە کوردکاناڵ و ڕادیۆ و ڕۆژنامەی "کوردستان"ەوە لە سەر ڕەوتی بزووتنەوەی نەتەوەیی کورد لەم ساڵانەی دواییدا باس بکەین:

یەکەم پێشوازی کردن لە بیروڕای جیاواز و تەنات دژواز بۆ سازکردنی فەزای دیالۆگ لەسەر بنەمای باوەڕ بە پلۆرالیزم و فرەچەشنی. دووهەم نەوی کێشان و تابشت هێنان لەبەرامبەر ڕای جیاواز و ڕێزگرتن لەم هەمەجۆری و خاڵی سێهەم سینگفراوانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و مێدیاکانی حیزب بۆ گوێ‌شل‌کردن بۆ ڕەخنە و پێشنیار و ڕاوێژی سەرجەم دڵسۆزان و ڕەخنەگرانی حیزب. ئەمە سیاسەتی سەرەکیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بووە و لە مێدیاکانی حیزبدا بە تەواوی ڕەنگی داوەتەوە.

بۆیە هەر لێرەوە سڵاو و ڕێز دەنێرم بۆ دامەزرێنەرانی ڕۆژنامەی "کوردستان" و تەواوی ئەو کەسانەی لەم ڕۆژنامەیەدا بابەتیان بڵاو کردۆتەوە لە سەرەتاوە تا ئێستا. هەروەها جارێکیتر پیرۆزبایی لە هاوڕێیانی ماندوویی‌نەناسم لە مێدیاکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەتایبەتی ڕۆژنامەی "کوردستان" دەکەم و پێیان دەڵێم بەردەوام بن لە ئاوەدانکردنەوەی "کوردستان"دا.

خالید عەزیزی
سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکرات

وتەیەکی پێویست بۆ ژمارە ٨٠٠ی ئەم دەورەیەی «کوردستان»

قادر وریا

ژمارە ٨٠٠ی ڕۆژنامەی "کوردستان" لە کاتێکدا دەردەچێ، کە ٥٠ ساڵ بەسەر ئەم دەورەیەی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا تێپەڕیوە، تازە ٥٠ ساڵ بڕێکیش زیاتر. چونکە یەکەم ژمارەی ئەم دەورەیە لە ڕێبەندانی ساڵی ١٣٤٩ی هەتاوی‌دا (ژانویەی ١٩٧٠ی زایینی) درچووە و، ئێستا ساڵی ١٤٠٠ی هەتاوی (٢٠٢١ی زایینی) یە.

بۆ ئەوەی بزانین چ ئاڵوگۆڕێکی سیاسی لەو ناوچەیەی کە ڕۆژنامەی "کوردستان" تێدا دەرچووە، پێکهاتووە، (دەبێ لە بیرمان بێ) چوار جۆر سیستەمی سیاسی و دەسەڵاتداریێتی لەو ناوچەیەدا گۆڕاون کە کاریگەرییان هەبووە لەسەر ڕۆژنامەی "کوردستان". لە ئێران ڕێژیمی شایەتی هەبوو، ئەو لاچووە، پاشان ڕێژیمێکی دیکە هاتووەتە سەر کار. لە کوردستان و لە عێراق ڕێژیمی بەعس هەبووە، ئەو ڕووخاوە، یەکی دیکە هاتووەتە جێگەی و، پاشان لە باشووری کوردستان، حکوومەتی هەرێمی کوردستان پێکهاتووە. "گۆڕانە سیاسییەکانی" ئەو سەردەمە دوور و درێژە کاریگەرییان لەسەر ژیان و تێکۆشانی ڕۆژنامەی "کوردستان" هەبووە.

٥٠ ساڵ یانی هاتن و چوونی چەند نەسل، چەند نەسل هاتووەتە نێو ڕۆژنامەی "کوردستان". نەسلی یەکەم هی پێش شۆڕشی گەلانی ئێران بووە، لە دوای سەرکەوتنی شۆڕش، نەسلێکی دیکە لە کارگێڕان و نووسەران هاتووە، لەو کاتەوە ئەگەر نەڵێم سێ نەسل، لانیکەم دوو نەسل هاتوون و ڕۆیشتوون. هەر نەسلێک تایبەتمەندیی خۆی هەیە، زەوق و سەلیقەی خۆی هەیە، بیروبۆچوونی خۆی هەیە. لەگەڵ ئەوەی سەرچاوەی بیری هەموومان حیزبی دێموکراتی کوردستان بووە، بەڵام بەهەرحاڵ هەر نەسڵەش ئیبتیکاری خۆی، داهێنانی خۆی، زەوق و سەلیقەی خۆی، کاریگەریی خۆی هەبووە لەسەر ڕۆژنامەی "کوردستان". وەک سەعدی دەڵێ:

"هر كه آمد عمارتی نو ساخت
رفت و منزل به ديگری پرداخت."

هەر نەسلێک کە هاتووە- بەو هەموو جیاوازیانەشەوە، ڕەنگە لە سەلیقەمان، لە جیهان‌بینیمان‌دا جیاوازی هەبووبێ- بەڵام یەک ڕەساڵەتمان لەسەر شان بووە، ئەویش ئەوەیە کە ڕۆژنامەی "کوردستان"، زمانحاڵی حیزبی دێموکرات، بڵاوکەرەوەی بیری حیزبی دێموکرات درێژە پێ بدەین. ئەسڵ بەردەوامییەکەیە و، ئەو ڕەساڵەتەیە کە لەسەر ڕۆژنامەی "کوردستان" بووە.

زۆرجار هەوڵمان داوە لەم جۆرە دەرفەتانەدا ئەوانە کە لە ڕۆژنامە "کوردستان"دا زەحمەتیان کێشاوە و تێکۆشانیان هەبووە، واتە جێ پەنجەیان بە تێکۆشانی ڕۆژنامەی "کوردستان"ەوە دیارە، بەسەریان کەینەوە و، وا بکەین لە ڕۆژنامەی "کوردستان"دا یادیان بکرێتەوە. لەم دەرفەتەدا ناکرێ ناوی هەموویان بێنین، بەڵام لەم بۆنەیەدا من پێم خۆشە ژمارەیەک لەوانەی لە ژیاندا نەماون و لەو دەورەیەی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا ڕۆڵیان هەبووە - لە جارەکانی پێشووشدا ناومان هێناون- ناویان بێنین. بە تەرتیبی شەهید بوون و مردنیان، لە پێش هەمووان‌دا، شەهید عوسمان یەزدان‌پەنا (جەلال میراوەیی)، مامۆستا هێمن، دوکتور قاسملوو، دوکتور شەڕەفکەندی، کاک کەریم حیسامی، کاک عەبدوڵڵا شەریفی، کاک سەلام عەزیزی، کاک تاهیر ڕەسووڵ‌نژاد، کاک عوسمان ڕەحیمی و کاک ئەحمەد قازی، ئەو کۆمەڵە مرۆڤە لە ڕۆژنامەی "کوردستان" لە بەشی جۆراوجۆردا کاریان کردوە. لەم ساڵانەی دوایی‌ش‌دا، بەتایبەت لەو یەک دوو ساڵەی دواییدا، لەوانە کە ساڵانێکی دووورودرێژ لە ڕۆژنامەی "کوردستان" دا کاریان کردووە، یان لە بڕگەیەک‌دا کاریان کردووە و، لە نێوماندا نەماون. کاک فەتاح کاویان، کاک ئەنوەر سوڵتان‌پەنا، کاک ڕەحمان پیرۆتی، کاک تەیفوور بەتحایی، کاک جەلیل گادانی و کاک سەلاح مێهرپەروەر لەو کەسانەن. ئەو کۆمەڵەش لەو ساڵانەی دواییدا بەجێیان هێشتین، یادی هەموویان بەڕێز بێ.

من بۆ خۆم لە ژمارە ١٣٥ی "کوردستان" یانی لە ڕەشەمەی ساڵی ١٣٦٦ ەوە کە دەکاتە مارسی ١٩٨٨ هاتوومەتە نێو بنەماڵەی ڕۆژنامەی "کوردستان"، هەتا ساڵی ٢٠١٨ بە بەردەوامی لەگەڵ ڕۆژنامە کارم کردووە، لە پلەی جۆراوجۆردا وەکوو ئەندامی دەستەی نووسەران، وەک بەرپرسی چاپەمەنی، وەک جێگری بەرپرس، وەک سەرنووسەر و ئەوانە. یانی ٣٠ ساڵێک بە بەردەوامی لە ڕۆژنامەدا کارم کردووە. لە ساڵی ٢٠١٨ ەشەوە هەتا ئێستا، ناو بە ناو هاوکاریی "کوردستان" م کردووە. پێم خۆشە سوپاس و قەدرزانی بکەم لە هەموو ئەو کەسانەی کە هاوکارم بوون، هاوکاریان بووم، لێیان فێر بووم و، بە هاوکاریی ئەوان توانیومانە بەردوام بین. بەتایبەتی پێم‌خۆشە ناوی ئەو کەسانە بێنم کە بەرپرسایەتیی ڕۆژنامەیان لە دوای خۆم لە ئەستۆ بووە، بە تەرتیب ئەگەر بڵێم، کاک عەبدوڵڵا بەهرامی (ئالان)، خاتوو کوێستان فتووحی، کاک سیامەک قەوی پەنجە، کاک حەسەن شێخانی و کاک عەلی بداغی، لەو کەسانەن کە بەرپرسایەتیی ڕۆژنامەی "کوردستان" یان لەسەر بووە. ئەو قەدرزانییە بە تایبەتی لەو بارەوەیە کە خۆشحاڵم لە دوای خۆشم، "کوردستان" هەر بەردەوامە. هیوادارم هەر بەردەوام بێ و، بەرەو پێش بچێ.

***

«کوردستان» بەردەوام توانیویەتی ڕەسالەتی ڕۆژنامەگەری خۆی بپارێزێ

(دەقی قسەکانی کەماڵ کەریمی، بەرپرسی ناوەندی ڕاگەیاندنی حیزبی دێموکرات لە سمیناری یادی دەرچوونی ژمارە ٨٠٠ی «کوردستان»دا)

لەسەر ئیزنتان، قسەکانم بە ئیجازە و سپاس لە بوونی کەسێک لە نێوماندا دەست پێ دەکەم، کە زۆرترین ماندووبوونی بە ڕۆژنامەی «کوردستان» بە تایبەت لە دەورەی سێهەمی دەرچوونیدا لەسەر شان بووە و زۆرترین کاریگەری بە تایبەت لە باری زمانی کوردییەوە لەسەری هەبووە، ئەویش مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادەیە.

هەوڵ دەدەم قسەکانم کورت بکەمەوە بۆ ئەوەی کاتێکی زیاتر بۆ هاوڕێمان قادر وریا بمێنێتەوە کە ساڵانێک چ بە نووسینە پڕبایەخەکانی و چ وەک بەڕێوەبەری سەرەکی ڕۆڵی چالاکی لە ڕۆژنامەی کوردستاندا هەبووە و بێگومان سوودی زیاتر لە قسەکانی وەردەگرین. بەخێرهاتنی هەموو لایەکتان دەکەم کە لەو سمینارەدا ئامادە بوون بۆ ڕێزلێنان لە هەموو ئەو تێکۆشەرانەی کە بۆ دەرچوونی بەردەوامی ڕۆژنامەی کوردستان وەک بەشێک لە ڕاگەیاندن و زمانحاڵی حیزبی دێموکرات، لە کاری جیاجیادا لە نووسین، وەرگێڕان، ئامادەکردنی بابەتە جۆراوجۆرەکان هەتا دەگاتە دیزاین و چاپ و بڵاوکردنەوە ئەرک وەخۆگرانە خۆیان ماندوو کردووە.

ڕاگەیاندن بە مانای گەیاندنی بیر و زانیاریی نوێ بە کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی زۆر لە کۆنەوە بووەتە ئامرازێک بۆ تێگەیاندنی خەڵک و بۆ مەبەستە تایبەتەکان هۆکارێک بووە بۆ ڕێکخستنی کۆمەڵە جیاوازەکان. ئەگەر سەردەمانێک تەنیا دەسنووس و دواتر چاپ و بڵاوکردنەوەی نووسراوەکان هەبوو، لە سەردەمی نوێدا پێشکەوتنی تێکنۆلۆژی بووەتە هۆی پەرەگرتنی دەزگا جۆراوجۆرەکانی ڕاگەیاندن و دەبینین ئێستا لە هەر شوێنێک بین بە حاسانی دەستمان دەگاتە نوێترین زانیارییەکان. بەڵام لەگەڵ ئەو هەموو پێشکەوتنە لە کاتێکدا لەوانەیە بە دەیان هەزار کاناڵی تلویزیۆنی و ئێنترنێتی هەبێ، لە کاری ڕاگەیاندندا دیسان ڕۆژنامە چ بە شێوەی چاپ و چ ئێنترنێتی لە هەموو جیهاندا پێگەی خۆی پاراستووە. بۆیە دەبێ لەو جۆرە ڕوانینەوە سەیری ڕۆژنامەی «کوردستان»یش بکەین، پێگەی ڕۆژنامەکەمان هەڵسەنگێنین و یارمەتی بدەین بە پەرەپێدان بە تواناکانی وەک یەکێک لە ئامرازەکانی ڕاگەیاندن.

هەموو دەزانین بڵاوبوونەوەی «کوردستان»ێکی قاچاخ کە لە تەمەنی ٧٥ ساڵەی خۆیدا تەنیا کەمتر لە دوو ساڵ لە زێدی لە دایکبوونی چاپ بووە و باقی تەمەنی لە قۆناغی جیاجیادا لە ئاوارەییدا و زۆرجار بە دزی و بە خۆشاردنەوە سەری لە چاپخانە وەدەرناوە، کارێکی گەلێک بەزەحمەت بووە. بەڵام دیسان لە ژیاندا مایەوە و ئەرکی ڕۆژنامەگەریی خۆی بەجێ گەیاندووە.

_ کوردستان ڕۆژنامەیەکە کە لە هەموو دەورەکانی دەرچوونیدا هەوڵی داوە بە خۆبەدوورگرتن لە باس لەسەر کێشە لاوەکییەکان و سەرنجدان بە پێویستیی گەیاندنی زانیاری بەکەڵک لە بواری سیاسی، کۆمەڵایەتی، ئەدەبی و زانستییەوە، ڕەسالەتی ڕۆژنامەگەری خۆی بپارێزێ و لەپێناو گەیاندنی زانیاری بە خوێنەرانی و یارمەتیدان بە چوونەسەری ئاستی تێگەیشتوویی خەڵک و وشیاری نەتەوەیی لەلایەک و لەلایەکی دیکەش لەپێناو خزمەت بە زمان و ئەدەبی کوردیدا، خزمەت بکا.

_ وەک باسکرا ئەم ڕۆژنامەی کوردستانە بە هۆی وەزعی سیاسی ئێران و بەردەوامی خەباتی خۆڕاگرانەی خەڵک بە ڕێبەریی حیزبی دێموکرات لە چەند قۆناغی جیاوازدا و دواکەوتنی بڵاوبوونەوەی بەردەوامی بۆ ماوەی چەندین ساڵ، لەوانەیە ڕۆژنامەیەک نەبێ کە ژمارەی دەرچوونی بەپێی تەمەنی ٧٥ ساڵەی بێ. بەڵام ئەگەر ئەو هەلومەرجەی کە لەو دەیان ساڵەدا بۆ کوردستان و حیزبی دێموکرات هاتووەتەپێش وەبیر بێنینەوە بە جۆرێک ڕازیمان دەکا لەوەی کە لە یادی دەرچوونی ژمارە ٨٠٠یدا شانازی بە ماندووبوونی دەیان تێکۆشەری خەمخۆری ئەم ڕۆژنامەوە بکەین کە لە هەموو ئەو ساڵانەدا خۆیان ماندوو کردوە هەتا ئەم کوردستانە لە کاروانی ڕۆژنامەگەریی کوردی وەپاش نەکەوێ و پێگەی خۆی بەم ڕادە ژمارە کەمەشەوە بە قایمی بهێڵێتەوە.

ئەم ڕۆژنامەیە کە ئێستا باس لە دەرچوونی ژمارە ٨٠٠ی دەکەین و ئەمە تەنیا ئەو ژمارانەن کە بە ناوی دەورەی سێهەمی کوردستانەوە بڵاوکراونەوە، لە چەند قۆناغدا و هەر بەن ناوە چەند سەت ژمارەیەکی دیکەی لێ بڵاو بوەتەوە کە دەکرێ ئاماژە بە هێندێکیان بکەین.

١_ ڕۆژنامەی «کوردستان» دەورەی یەکەم کە دوای مانگێک لە دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان یەکەم ژمارەی دەرچوو کە سەرجەم ١١٣ ژمارەی بڵاوکرایەوە.

٢- «کوردستان» کە بە هیممەتی شەخسیی دوکتور قاسملوو و کاک کەریم حێسامی لە دەرەوەی وڵات دەردەچوو، کە چەند ژمارەیەکی لێ بڵاو بووەتەوە.

٣_ دەورەی سێهەمی «کوردستان» کە یەکەم ژمارەی لە ساڵی ١٣٤٩ بڵاو بووەوە و هەتا ئێستاش بەردەوامە و ئەمڕۆ بە بۆنەی دەرچوونی ژمارە ٨٠٠ی لێرە کۆ بووینەوە.

٤_ هاوکات لەگەڵ بڵاوبوونەوەی ڕۆژنامەکانی ئەم دەورەیەی «کوردستان» لە ساڵەکانی ١٣٦٧ هەتا ١٣٧٥ بە هەمان ناو ڕۆژنامەی «کوردستان» لە لایەن حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران_ ڕێبەرایەتی شۆڕشگێڕ چاپ دەکرا کە ئەویش نزیک بە ٨٠ ژمارەی بڵاو بووەوە و دوای تێکەڵبوونەوە لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە بەفرانباری ١٣٧٥ کۆتایی بە چاپ و بڵاوبوونەوەی هات.

بە هیوای بەردەوامی خەباتی ڕۆژنامەوانیی «کوردستان» و دیسان سپاس بۆ هەموو ئەو دڵسۆزە تێکۆشەرانەی بە فکر و بە قەڵەمەکانیان هەوڵیان داوە «کوردستان» وەک ڕۆژنامەیەکی موعتەبەری سیاسی بچێتە دەستی خوێنەرانی و سپاس بۆ هەموو ئێوەش کە بوونتان لێرە دڵگەرمییەکە بۆ بەڕێوەبەرانی ئەم ڕۆژنامەیە.

ناو و یادی هەمیشە زیندووی کاک فەتاح کاویان

”کوردستان“ دەوری سێهەمی کە لە ٥١ ساڵەی تەمەنیدایە و ژمارەی ٨٠٠ی خۆی بڵاو دەکاتەوە، زۆر نووسەر و کارگێڕی خۆی لەدەست داوە. بەشێک لەوان جەلال میراوەیی، وەک د. قاسملوو، د. شەرەفکەندی، عەبدوڵڵا شەریفی و تاهیر حوسێنپوور بەهۆی کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە ئێعدام و تێرۆر کراون؛ یان کەسایەتییەکانی وەک مامۆستا هێمن، کەریم حیسامی، سەید سەلام عەزیزی و عوسمان ڕەحیمی و... بە ماڵئاوایی لە ژیان کۆڕی یارانی ”کوردستان“یان جێ هێشتووە. کاک ”فەتاح کاویان“یش یەک لەو کەسایەتییانەیە کە دوو مانگ پێش دەرچوونی ڕۆژنامەی ٧٠٠ی ”کوردستان“ بەجێی هێشتین، بەڵام سێبەری سووکی هەروا بەسەر سەرمانەوەیە و بەسەر سەرمانەوە دەمێنێ.

کاک فەتاح کاویان نووسەر، وەرگێڕ، شاعیر، زمانزان و بە هەموو مانای وشە فازیل و لێزان بۆ پێڕسۆنێلی ڕۆژنامەی «کوردستان»و بۆ زۆری دیکە لە هاوڕێ و هاوئامانجەکانی تەنیا هاوکارێکی سادە نەبوو. ئەو کە تەمەنێکی درێژی لە کاری ئیداری و مامۆستایەتی و لە خەباتی سیاسی لە هەموو بوارەکاندا بەسەر بردبوو و لەو ڕێگایەشەوە ئەزموونێکی زۆری وەسەر یەک نابوو بەڕاستی مامۆستا بوو، سەرمەشق بوو و لە زۆر بواردا یار و یاوەر و غەمخۆری هاوڕێیانی بوو. خاترمان نەگرتوە ئەگەر بڵێین بێجگە لە هونەری نووسین و شێعر و وەرگێڕان لە زۆر بواری دیکەشدا بۆ لێفێربوون دەبوو.

کاک فەتاح مشوورخۆری و شێلگیر بوو. ئەو کاتانەی کارێکی بەبایەخی بەئەستۆوە دەبوو ئارام و ئۆقرە و خەو و خۆراکی لێ هەڵدەگیرا و تەنیا ئەو وەختە دەحەسایەوە و ئۆقرەی دەگرت کە ئەرکەکەی بەجێ دەگەیاند و بە ئەرخەیانی پاڵی لێدەدایەوە.

نەمر کاویان ئۆگری خوێندنەوە و فێربوون وفێرکردن بوو. ئەو مرۆڤە هەرگیز لە فێربوونی شتی تازە تێر نەدەبوو کە هیچ، هەوڵی دەدا لە هەموو کەس و تەنانەت لە هەموو شتێکیش فێر بێ. ئەوانەی پتری لێنزیک بوون باش دەزانن کە فەتاحی کاویان چ-گەنجینەیەکی بەنرخی لە زانیاریی گشتی و بەتایبەتی لە بواری ئەدەبیاتدا وەسەریەک نابوو.

کاک فەتاح بەفەرهەنگ بوو. هەڵسوکەوت، ئاکار و قسەکردنی دەگەڵ کەسانی لەخۆی گەورەتر، هاواڵ و هاوتەمەنەکانی و تەنانەت کەسانی لەخۆی چووکتر هەتا دەگەیشتە منداڵانی کەمتەمەن جێگای سەرنج و شیاوی لێفێربوون بوو. ئەو بەخشندە و دڵفراوان بوو.

خۆشمەجلیسی و خۆشمەشرەفی تایبەتمەندییەکی دیکەی کاک فەتاح بوو. کەمتر کەسێک لە هاوڕێ دوور و نزیکەکانی فەتاح کاویان و تەنانەت خەڵکی بێگانەش هەبووە

جارێک لە مەجلیسێکی دۆستانەدا دەگەڵی کۆ بووبێتەوە و بیرەوەرییەکی شیرینی لەو ماوە کورتە هاونشینییە لە مێشکیدا تۆمار نەکردبێ.

ئەمانە و زۆر سروشتی بەرزی ئەخلاقی و ئینسانی بەشێک لە یادگارەکانی کاک فەتاحی کاویان هاوکاری لەمێژساڵەی دەستەی نووسەرانی ڕۆژنامەی «کوردستان»ن کە وەک ئۆلگوویەک لە لای هاوڕێ و هاوکارەکانی دەمێننەوە.

بەداخەوە کاک فەتاح ئێوارەی ڕۆژی چوار شەممە ٢٩ی بەفرانباری ١٣٩٥ بە یەکجاری کۆڕی هاوڕێیانی بەجێ هێشت. بەڵام بەو حاڵەش تا دواهەناسەکانی ژیانی لە «کوردستان» دانەبڕا و هەرچی لەدەستی هات بۆی کرد.

یاد و ناوی هەمیشە زیندوو.

من و ڕۆژنامەی «کوردستان»

د. کامران ئەمینئاوە

بە خۆشییەوە ژمارەی ڕۆژنامەی «کوردستان» زمانحاڵی حیزبی دێموکراتی کوردستان گەیشتۆتە ٨٠٠. هەڵسەنگاندن و نووسینی مێژوو و بەسەرهاتی ڕۆژنامەی «کوردستان» لەسەرەتاوە تا ئێستا کارێکی ساکار نەبووە و پێویستی بە کارێکی پسپۆڕانە لەلایەن کۆمەڵێک زانای ئەم بوارەوە بووە. وێرای ئەوەش لە نەبوونی ئارشیوێکی دەوڵەمەند توێژینەوەی زانستیی ئەم تەوەرە و شیکردنەوەی خاڵە بەهێز و لاوازەکانی پتر لە ٧ دەیە کار و چالاکی «کوردستان»، کارێکی هاسان نییە.

وێرای چاپ و بڵاوبوونەوەی کۆی «کوردستان»ی سەردەمی کۆماری کوردستان (١٣٢٥-١٣٢٤ هەتاوی) لە لایەن بنکەی ژین لە ساڵی ٢٠٠٧ و، چاپخانەی دەزگای ئاراس لە ساڵی ٢٠١١، بە داخەوە ئارشیوێک لە «کوردستان» – ەکانی چاپی باکۆ، ئی ئوروپا و باشووری کوردستان پێش شۆڕشی ڕێبەندانی ٥٧ی هەتاوی لەبەردەستدا نییە و دابڕانەکانی نێو حیزب و بڵاوبوونەوەی «کوردستان» وەکو ئۆرگانی چەندین باڵی دێموکراتیش کاری لێکۆڵینەوەکە هەتا ڕادەیەک ئاڵۆزتر دەکا.

لێرەدا ناچمە نێو قووڵایی بەسەرهات و چارەنووسی «کوردستان» و نووسەرەکانی کە بەهۆی زەحمەت و چالاکیی ئەوان چرای ژیانی ڕۆژنامەی «کوردستان» پتر لە ٧ دەیە ڕۆشن ڕاگیراوە، تەنیا پێم خۆشە بە کورتی ئاوڕێک لە ئەزمونی هاوکاریی خۆم بە درێژایی نزیک بە ١٢ ساڵ لەگەڵ ڕۆژنامەی «کوردستان» و هاندەری من بەرەو ئەو کارە بدەمەوە.

هەرچەند پێش دابڕانەکەی ساڵی ٢٠٠٦ یەک دوو وەرگێڕدراوی خۆم سەبارەت بە مێژووی کوردستان لە «کوردستان مێدیا»دا بڵاوکردبۆوە، بەڵام هاوکاریی جیددی من لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ٢٠٠٩. من بابەتێکی مامۆستای نەمر حەسەن قزڵجی -م بە ناوی «هەستکردن قەدەغەیە» وەرگێڕایە سەر زمانی فارسی و لەگەڵ پێشەکییەکی کورت سەبارەت بە ژیان و بەسەرهاتی مامۆستادا ناردم بۆ ڕۆژنامەی» کوردستان». ئەو بابەتە لە ژمارەی ٥٠٨ی «کوردستان» ڕێکەوتی ٢٠ ئاوریلی ٢٠٠٩ چاپ و بڵاو بۆوە. ئیتر لەو ساڵەوە تا ئێستا کەم و زۆر بەڵام بەردەوام هاوکاریی «کوردستان»م کردووە. هاندەری من بۆ ئەم هاوکارییە وەکو دۆستی حیزب، پێوەندی بە دوو خاڵی سەرەکییەوە هەیە:

– **یەکەم**، زۆر جار نێوەڕۆکی بابەتەکانی من لە بواری سیاسەت، مێژوو، تەنانەت ستراتیژیی خەباتی نەتەوەیی کوردی ڕۆژهەڵاتی کوردستان تەبایی لەگەڵ سیاسەتەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان نەبووە، سەرەڕای ئەوەش، بێ شرۆڤە و کەموزیادکردنێک لە «کوردستان» دا بڵاو بوونەتەوە. من ئەو چەشنە هەڵسوکەوتە بەرز دەنرخێنم و هیوادارم بەرپرسانی ئەو ڕۆژنامەیە درێژە بەم سیاسەتە بدەن هەتا «کوردستان» بتوانێ شوێنی ڕەنگدانەوەی بیروهزری جیاواز و ڕەنگاوڕەنگ بێ. ڕێزگرتن و ڕێپێدان بە بڵاوبوونەوەی بیروڕای جیاواز یاریدەدەری گەشەسەندنی بیر دێموکراسیخوازی و تەمرینی دێموکراسی لە حیزب و کۆمەڵگە دەبێت.

– **دووهەم**، لەو ماوەیەدا سەرنووسەرانی ڕۆژنامەی «کوردستان»یش بە چەشنێک هاندەرم بوون بەرەو هاوکاری کردن لەگەڵ «کوردستان». بەڕێزان کاک قادر وریا، خاتوو کوێستانی فتووحی و کاک عەلی بداغی بە هەڵسوکەوتی خۆیان توانیویانە ڕۆڵی ئەرێنییان لە ڕاکێشانی کەسانی ناحیزبی بۆ هاوکاری لەگەڵ «کوردستان» هەبێ. کاک قادر وریا نەک هەر وەک چالاکێکی حیزبی، بەڵکوو وەک بیرمەند و نووسەرێکی بە توانا و تەنانەت وەک دۆستێکی خۆشەویست ڕۆڵێکی باشی لەم پێوەندییەدا گێڕاوە. بەم حاڵەش سەرەتای کاری جیددی من لەگەڵ «کوردستان» دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمێک کە خاتوو کوێستان فتووحی بەرپرسی «کوردستان» بوو. کوێستان لە کاری ڕۆژنامەوانیدا کەسێکی جیددی، بەرپرس، گەلێک هەستیار و ووردبینە، تەنانەت بۆخۆیشی قەڵەمێکی تیژ و بەهێز، بە هەستێکی قووڵی ژنانەوە هەیە. بۆ من گەلێک جێی خۆشحاڵی بوو کە ژنێکی ئاوا «قائم بە ذات» بەرپرسی ئۆرگانی ناوەندی حیزبی دێموکراتە و هەموو کات و ساتی خۆی لە خزمەتی حیزب و نەتەوەکەی دادەنێ. پێداگری لەسەر بیرو بۆچوونی سێکولار و دێموکراسیخوازانە، بەرگری لە ماقی ژنان و سووربوون لە بەشداری ژنان لە کار و چالاکی سیاسی و کۆمەڵایەتی لە کۆمەڵگایەکی «پیاوسالار»دا – کە حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتیش بە چەشنێک دەگرێتەوە، لە خاڵە سەرنجڕاکێشەکانی کەسایەتیی کوێستان بۆ هاوکاری کردن لەگەڵ ئەو وەکوو بەرپرسی ئەم ڕۆژنامەیە بوو.

لەو کاتەوەش کە کاک عەلی بداغی بۆتە بەرپرسی ڕۆژنامەی «کوردستان»، من شایەدی چالاکی و ماندوویینەناسی و بەرپرسیاتییەکی زۆری ئەو بۆ پێوەندی گرتن لەگەڵ کەسایەتییە ناحیزبییەکان و درێژەپێدان بە بڵاوکردنەوەی بیری جیاواز و ڕاکێشانی سەرنجی خەڵکی دیکەم. بێگومان ئامادە و چاپکردنی ئۆرگانی ناوەندیی حیزب، ئەویش هەر دوو حەوتوو جارێک، کارێکی هاسان نییە و پێویستی بە ئەرک و هەڵسوورانێکی بەرپرسانە و بەردەوام هەیە، کارێک کە تەنانەت زۆربەی حیزبە سەرتاسەرییەکانی ئێران بە گەلێک ئیدیعاوە بۆیان جێ بە جێ نابێ.

بە داخەوە چەندین دەیەیە ڕۆژنامەی»کوردستان» لە دەرەوەی سنوورەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان چاپ و بڵاو دەبێتەوە. هیوادارم لە داهاتوویەکی نزیکدا ئێمە شایەدی کۆتایی هاتن بە ژیان و دەسەڵاتی حکوومەتی ئیسلامی ئێران و چاپ و بڵاوبوونەوەی «کوردستان»ی حیزبی دێموکراتی یەکگرتوو لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانی ئازادکراو بین.

«کوردستان» وەک ئاوێنەی مێژوویەک

(وتەکانی قادر وریا لە سمیناری گەیشتنی ڕۆژنامەی «کوردستان» بە ژمارە ٨٠٠)

ڕۆژنامەی "کوردستان"و گرنگیدان بە مێژوو:

یەکێک لە تایبەتمەندییەکانی ڕۆژنامەی "کوردستان"، ئەوەیە هەمیشە گرینگیی داوە بە مێژوو، بەتایبەتی لەو دەورەیەی ئێستادا. دیارە هەر ڕۆژنامەیەک بەتایبەتی ڕۆژنامەی حیزبێکی سیاسیی خەباتکار، کە پێشەنگی بزووتنەوەیەکە، دەتوانێ بایەخی دیکۆمێنتی، بایەخی مێژوویی هەبێ بۆ کەسانێک کە دەیانەوێ لەبارەی خەباتی ئەو حیزبە و، بزووتنەوەیەک کە ئەو حیزبە ڕێبەرایەتیی دەکا، توێژینەوە بکەن.

بۆ ئەوەی بزانین بایەخی دیکۆمێنتیی ڕۆژنامە، وەک سەرچاوەیەکی مێژوویی چەندە گرینگە، کەم بابەت و کەم توێژینەوە هەیە، لەسەر کۆماری کوردستان نووسرابێ و، پشتی بە ڕۆژنامەی **"کوردستان"**ی سەردەمی کۆماری کوردستان نەبەستبێ. واتە لە هەموو بابەتێکی دیکە و لە هەموو سەرچاوەیەکی دیکە زیاتر، ئەوە ڕۆژنامەی **"کوردستان"**ە کە فریای مێژوونووسان و توێژەران کەوتووە، بۆ باس لەبارەی کۆماری کوردستان.

بە بڕوای من بۆ باس لەو دەورەیە لە خەبات و تێکۆشانی حیزبی دێموکرات و، بزووتنەوەی کورد لە ڕۆژهەلاتی کوردستان، ڕۆژنامەی **"کوردستان"** یەکێک لە دەوڵەمەندترین سەرچاوەکانە. ئەو ڕۆژنامەیە وەک کوتم لە سەرەتاوە بۆ خۆی گرینگی داوە بە مێژوو. ئێوە چاو لێ کەن لە ژمارە ٧١ تا ژمارە ٩١ یانی لە ساڵی ١٣٥٩ەوە تا دەگەینە ساڵی ١٣٦١، زنجیرە باسێکی هەیە، بە ناوی "کورتە مێژوویەک لە جووڵانەوەکانی گەلی کورد" کە ئامادەکار و نووسەرەکەی دوکتور سەعید (د.سادق شەرەفکەندی) بووە. ئەو بە تێگەیشتنەوە ئەوەی کردوە. پێم خۆشە ئاماژە بە پێشەکییەک بکەم کە د. سەعید بۆ ئەو باسەی نووسیویەتی:

"یەکێک لە هۆنراوەکانی سروودی ئەی ڕەقیب دەڵێ: "ئێمە ڕۆڵەی ڕەنگی سوور و شۆڕشین– سەیری کە خوێناوییە ڕابردوومان". ئەو بەڵگانە نیشان دەدەن کە گەلی کورد تا چ ڕادەیەک بە ڕابردووی خۆیەوە شانازی دەکا و بۆ هەوڵ و کۆششی شۆڕشگێڕانەی نەسڵەکانی قارەمانی ڕابردووی خۆی، نرخ دادەنێ. بەڵام ڕاستییەکەی ئەوەیە کە ئاگادارییەکی ورد و قووڵی لە سەر ئەو ڕابردووە پڕ ڕووداوە نییە. هەرچەند ئەو کەسانەی کە ناوی زۆربەی قارەمانانی نەتەوایەتی و ڕێبەرانی ڕاپەڕینە جۆربەجۆرەکانی خەڵکی کورد دەزانن، زۆرن، بەڵام بە داخەوە بێجگە لە ژمارەیەکی کەم لەوان، زانیارییان لەو ڕادەیە تێپەڕ ناکا و لە تایبەتمەندییەکانی ڕاپەڕینەکان و هەلومەرجی ئەو کاتەی ڕاپەڕینەکە تێیدا ڕووی داوە، هێندە ئاگادار نین.

جا لە بەر ئەوە، ڕۆژنامەی "کوردستان" لەم ژمارەیە بە دواوە، تێ دەکۆشێ کە بە شێوەیەکی ڕێکوپێک و بەپێی توانا، بە تەرتیبی مێژوویی، کورتەیەک لە گرنگترین ڕاپەڕینەکانی خەڵکی کورد بخاتە بەر چاوی خوێنەرانی خۆشەویست. بە هیوای ئەوە کە ئەو زنجیرە وتارانە هەر ئەو بەرهەمە بدەن کە لە یەک مێژووی ڕاستەقینە چاوەڕوان دەکرێ. واتا ئاگاداری بە سەر ڕووداوەکانی ڕابردوودا و بە مەبەستی لێکدانەوە و ئەزموون بە دەستهێنان."

دیارە ئەو زنجیرە باسە دوایە وەکو کتێب بە ناوی کورتە مێژووی جووڵانەوەکانی کورد" چاپ بووە، بەڵام بۆ ئاشنا کردنی خوێنەرانی ڕۆژنامەی **"کوردستان"**، لەگەڵ مێژووی بزووتنەوەکان، بایەخی خۆی هەبووە.

تۆمارکردن و بەدۆکیۆمێنت کردنی ڕووداوەکانی شەڕی کوردستان:

هەر ئەو وەختی لە ساڵی ١٣٥٩ و هەر لە ژمارە ٧١ەوە، ئیبتکارێکی دیکەی ڕۆژنامەی **"کوردستان"** دەست پێ دەکا و یەکەم ئەڵقەی بڵاو دەبێتەوە کە من بۆ خۆم بەپێی شناختێک کە لە دوکتور سادق شەرەفکەندیم هەیە، هەر بە ئیبتیکاری ئەوی دەزانم. ئەوەیش کردنەوەی زنجیرە باسێکە بە ناوی **"شەڕی کوردستان"**. بۆیە دەڵێم ئیبتیکاری ئەوە، دوکتور سەعید ساڵێک دوو ساڵ پێش شەهیدبوونی جارێک وتارێکی نووسی، باسی دووی ڕێبەندانی ١٣٢٤ دەکا. لەو وتارەیدا دەڵێ: "ئەو ژمارەیەی ڕۆژنامەی **"کوردستان"** کە بە دوای دووی ڕێبەنداندا دەرچووە باسی ڕاگەیاندنی کۆمار ناکا! یانی کۆمار ڕاگەیاندراوە، ئەو ڕووداوە گەورەیە ڕووی داوە، کەچی لە ژمارەی دوای ئەودا، باسی ڕاگەیاندنی کۆمار ناکرێ! یانی مەبەستی ئەوەیە بڵێ ڕۆژنامە دەبێ ئاوێنەی ڕووداوە گرینگەکانی سەردەمی خۆی بێ بۆ نەسڵەکانی داهاتوو. جا بەو تێگەیشتنەوەیە –وەکوو لە پێشەکیی ئەو زنجیرە بابەتەشەوە دەردەکەوێ– زنجیرە باسی **"شەڕ لە کوردستان"**، لە هەموو ژمارەیەکی "کوردستان"دا بڵاو دەکاتەوە. دەکرێ بڵێم ئەو زنجیرەیە، هەتا ئەو کاتەی خەبات و تێکۆشانی پێشمەرگە لە مەیدانی شەڕ و تێکهەڵچوون لەگەڵ هێزەکانی ڕێژیم درێژەی هەبوو، لە ڕۆژنامەی **"کوردستان"**دا بەردەوام بوو. لەو ڕۆژنامەیەدا، هەموو تاوانەکانی کۆماری ئیسلامی بەرامبەر بە خەڵکی کوردستان، ئێعدامەکانی، ئەشکەنجەکانی، لەشکرکێشیەکانی و، هەروەها قارەمانەتییەکانی پێشمەرگەو زۆر شتی دیکەی پێوەندیدار بەو شەڕە، ڕۆژانە تۆمار دەکرا. یانی لە هەموو ژمارەیەکدا ڕووداوەکانی مانگێک تۆمار دەکرا. (د.سەعید) لە پێشەکییەکەیدا دەڵێ:

"کوردستان" تێ دەکۆشێ لەمە بە دواوە، گرنگترین کارەکانی نیزامی و تێکهەڵچوونەکانی پێشمەرگە قارەمانەکان لە گەڵ هێزەکانی هێرشکەری دەوڵەتیدا، کە لە ماوەی بەینی بڵاوبوونەوەی دوو ژمارەدا ڕوو دەدەن، بە شێوەیەکی زۆر کورت ئیشارە پێ بکا:

"لە بەر ئەوەی ئەو کارە بۆ هەوەڵین جار خەریکە دەست پێ بکرێ، بێگومان هێندێک کەموکوڕیشی دەبێ و بێشک زۆر لە کارە ڕەنگینەکانی هێزە قارەمان و لەشکاننەهاتووەکانی ئێمە لە بیر دەچن. هیواداریین کە هاوڕێیانی قارەمانی ئێمە ئەو ژمارەیە قەبوڵ بکەن و بە هاوکاریی برایانەی خۆیان تێ بکۆشن کە لە داهاتوودا، ئەو بەشە لە ڕۆژنامەی "کوردستان"، تا ئەو جێگایەی کە لە توانادایە، تەواو و بێ کەموکووڕی بێ. چونکە شک نییە کە ئەو کارە سەرەڕای ئەوەی کە تا ڕادەیەک تێنویەتیی توندی خەڵکی کوردستان و سەرتاسەری ئێران بۆ ئاگاداری لە سەر بەرەکانی شەڕی حەماسەیی پێشمەرگەکان لە نێو دەبا، لە دوارۆژیشدا لە لایەنی مێژووییەوە گرنگیەکی بێ وێنە پەیدا دەکا."

دواتر خودی کۆمیسیۆنی چاپەمەنی ئەم زنجیرە بابەتانەی کرد بە نامیلکە، چەندین نامیلکەی لێ ساز کردن. ئێستا دەتوانم بڵێم ئەو نامیلکانە بوون بە یەکێک لە بەڵگە باشەکان بۆ ئەوانەی لەسەر ڕەهەندی جۆراوجۆری شەڕی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ خەڵکی کوردستان، دەکۆڵنەوە.

مێژوویەک لە ئاوێنەی "کوردستان"دا:

ئەگەر بمانەوێ وەکوو ئاوێنەی مێژوویەک لە **"کوردستان"** بڕوانین، دەکرێ بڵێم بە سەدان ڕووداوی مێژوویی گرینگ هەن کە لە ماوەی ساڵانی دەرچوونی ئەو دەورەیەی ڕۆژنامەی **"کوردستان"**دا ڕوویان داوە و **"کوردستان"** بەرخوردی لەگەڵ کردوون. بەڵام من لێرەدا هەوڵ دەدەم تەنیا ئاماژە بە هێندێکیان بکەم. یانی ئەگەر کەسێک بیهەوێ لە دەلاقەی **"کوردستان"**ەوە لە مێژووی نیو سەدەی ڕابردوو بکۆڵێتەوە، بۆ وێنە بیهەوێ حیزبی دێموکرات و هەڵوێستەکانی و، جیهانبینییەکەی لە سەردەمی پێش شۆڕشی ئێراندا بناسێ، ڕۆژنامەی **"کوردستان"** سەرچاوەیە. چونکە بۆ وێنە باسی پرسی کورد لە عێراق، باسی شەڕ لەنێوان دەوڵەتی مەرکەزی و کورد دەکا، باسی هێزە دژی ئیمپریالیستییەکان و بزووتنەوە نەتەوایەتییەکان دەکا، باسی بووژانەوە و پەرەگرتنی پێوەندییەکانی حیزبی دێموکرات لەگەڵ ڕێکخراوە جۆراوجۆرەکان دەکا. بۆ توێژینەوە لە بارەی ئەو شتانە لەو دەورەیەدا، یا ئەگەر بمانەوێ بزانین ئەو حیزبە چۆن ڕوانیویەتە ئەو ڕاپەڕین و خۆپیشاندانانە کە ئەوکات لە ئێران دروست بوون و، هەڵوێستی لە بەرامبەریان چۆن بووە، **"کوردستان"** دەتوانێ سەرچاوەیەکی گرینگ بێ.

دوایە ئەگەر بیینە قۆناغی دوای سەرکەوتنی شۆڕش، لە یەک دوو ساڵی یەکەمدا، تێبینییەکی کە دەبێ بیڵێم ئەوەیە بەداخەوە لەو دەورەیەدا ڕۆژنامەی **"کوردستان"** بە ڕێکوپێکی دەرنەچووە، هێندێک جار بە چەند مانگ دەرنەچووە، جاری وا هەبووە بۆ وێنە لە هاوینی ساڵی ١٣٥٨ کە شارەکان بە دەستی خۆمان بوون، بە لاپەڕەی گەورە و بە ڕێکوپێکی و بە ماوەی زوو زوو دەرچووە. بۆ چی وا بووە؟ هۆیەکەی ئەوە بووە کە کادری ڕێبەریی حیزب، تووشی کار و تێکۆشانێکی یەکجار زۆر بووە، پێویستی بە سازماندانی خەڵک هەبووە، یانی کەمتر پڕژاونەتە سەر ڕۆژنامە. ئەوە یەکێک لە کەموکوڕییەکانە. لەوانەیە زۆر هەڵوێست و بەیاننامەی گرینگی حیزبی هەبن کە ئەوکات چونکە **"کوردستان"** بە ڕێکوپێکی دەرنەچووە، لەوێدا نەهاتبێ. بەو حاڵەش دیسان ڕۆژنامەی **"کوردستان"**ی ئەو وەختە دەتوانێ بەڵگەنامەیەکی زۆر ورد و بە سوود بێ بۆ ئەو کەسانەی کە دەیانەوێ لەو بڕگەیە لە مێژووی حیزبی دێموکرات بکۆڵنەوە.

ڕەنگدانەوەی جۆری سیاسەتکردنی حیزبی دیموکرات لە"کوردستان"دا:

(لەو قۆناغەدا) حیزبی دێموکرات لەنێوان دوو بەرداشدا بووە، بەرداشی شەڕی ئێران و عێراق و، بەرداشی شەڕی کۆماری ئیسلامی لە گەڵ ئەو حیزبە و خەڵکی کوردستان. ئێمە تەنانەت ئێستاش زۆر جار دەبینین نەیارانی حیزبی دێموکرات –لە پێوەندی لە گەڵ ئەو شەڕە داسەپاوەدا– ئەو حیزبە بە شتی جۆراوجۆر تاوانبار دەکەن. بەڵام ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ ژمارەکانی ئەو سەردەمەی ڕۆژنامەی **"کوردستان"**، دەبینین ئەو حیزبە ئەو کات چەندە بوێر بووە، چەندە ڕاشکاو بووە. لە لایەک لە بەرامبەر ڕێژیمێکدا کە ئامادە نەبووە دان بە مافەکانی کورد دابنێ و هەر داوای تەسلیمبوونی لە حیزبی دێموکرات و خەڵکی کوردستان کردوە، ڕاوستاوە، لە لایەکی دیکە، نەیویستوە تووشی نیشتمانپەروەریی بەدرۆ بێ. زۆر حیزب و ڕێکخراوەکانی ئێران ئەو وەختی بۆ ئەوەی سبەینێ، بەوە تاوانبار نەکرێن کە دیفاعیان لە خاکی نیشتمان نەکردوە، لەژێر ئاڵای کۆماری ئیسلامی و لەژێر سازماندەهیی ئەو ڕێژیمەدا دەچن بۆ دیفاع لە سنوورەکان. بەڵام کۆماری ئیسلامی نەک ئەوەی لە چاودا نەبوو بەڵکوو دەیگرتن و لێی ئێعدام دەکردن.

بە پێچەوانەی ئەوان، حیزبی دێموکرات بە کۆماری ئیسلامی دەڵێ: **"تا دان بە مافەکانماندا نەنێی، ئامادەی شتی وا نیم، بەڵام ئەگەر مافەکانی گەلی کورد بەڕەسمی بناسی، ئامادەم شانبەشانی هێزە چەکدارەکانی ئێران بەرامبەر هێرشی دەرەکی ڕاوەستم."** هەرئەو وەختی، حیزبی دیموکرات لە کاتێکدا پێویستیی بە دۆست هەیە، پێویستیی بە پشتی جەبهە هەیە، بەڵام بچن بەیاننامەی حیزبی دێموکرات لە پێوەندی لەگەڵ بۆمبارانی زیندانی دوڵەتوو، –فڕۆکەکانی عێراق زیندانی دوڵەتوویان بۆمباران کرد– بخوێننەوە. چاو لە لەحنی بیاننامەی حیزبی دێموکرات کەن. یا کاتێک کە خەڵکی شاری بانە لە لایەن ڕێژیمی عێراقەوە بۆمباران دەکرێن، چاو لە بیاننامەی حیزبی دێموکرات کەن و ببینن بە چ بوێرییەک، بە چ ڕاشکاوییەک، ئەو تاوانانە مەحکووم دەکا، ڕەخنەیان لێ دەگرێ و، ئەوەی پێویستە ئازایانە بە ڕێژیمی عێراقی ڕادەگەیەنێ.

مەبەستم لەو نموونانە ئەوەیە کە خوێنەر لە ڕێگای لاپەڕەکانی ڕۆژنامەی **"کوردستان"**ەوە دەتوانێ لە گەورەیی سیاسەتکردنی حیزبی دێموکرات لەو سەردەمەدا تێ بگا.

"کوردستان" هەگبەیەکی پڕ لە بەڵگە و زانیاریی پێوەندیدار بە شەڕی کوردستان:

بتهەوێ ڕەهەندەکانی ئەو شەڕە نابەرامبەری کۆماری ئیسلامی بەسەر خەڵکی کوردستانیدا سەپاندووە، دەرک بکەی، ڕۆژنامەی **"کوردستان"** سەرچاوەی چاکە. دانیشتووانی بە دەیان دێ لە کوردستان قەڵاچۆ کراون. بەکرێگیراوانی سەر بە کۆماری ئیسلامی خەڵکی ئەو گوندانەیان پەنجا، پەنجا و، چل، چل کوشتوون. لە ڕۆژنامەی **"کوردستان"** دایە کە تاریخی ڕووداوەکان، ناوی قوربانییەکانی ئەو تاوانانە دەبینییەوە. بۆمباران و تۆپبارانێک کە کۆماری ئیسلامی بەرامبەر بە خەڵکی کوردستان کردوویەتی، ڕێژیمە داگیرکەرەکان بەرامبەر بە خەڵکی بێگانەش هەر ئەوەی دەکەن. چۆن دەتوانی زانیاری لە بارەی ڕەهەندەکانی ئەو تاوانانە بدۆزیەوە، بە هۆی ڕۆژنامەی**"کوردستان"**ەوە. چونکە **"کوردستان"** ڕێکەوتی ڕووداوەکان، شوێنی ڕووداوەکان، ژمارە و ناوی قوربانییەکانی تێدایە.

پێم حەیفە ئاماژە بە شتێک نەکەم ئەویش حیزبی دێموکرات و تەعامول لەگەڵ دیلەکانی شەڕە. هەر لە لاپەڕەکانی ڕۆژنامەی **"کوردستان"**دا چەند جار ڕاگەیاندراو هەیە کە دەفتەری سیاسی بە بۆنەی جۆراوجۆر ئەو ئەرتەشیانەی بە دیلی گرتوون و زیندانیی کردوون ئازاد دەکا. لەو ڕاگەیەندراوانەدا شتی زۆر جوان هەیە، بۆ وێنە لە یەکێکیاندا کە لە ژمارە ٧٣ی **"کوردستان"** (ڕێبەندانی ١٣٥٩) دا هاتووە: ئەرتەش کاری ئەوەیە بەرگریی لە سنوورەکان بکا. ئێمە بۆیە ئەو ئەرتەشیانە ئازاد دەکەین پێیان بڵێین کاری ئێوە شەڕ لەگەڵ کوردستان نییە، ئێستا کە هێزێکی بێگانە هێرشی هێناوەتە سەر خاکی وڵات، فەرموون بچن شەڕی لەگەڵ بکەن.

لە ڕاگەیەندراوێکی دیکەی دەفتەری سیاسیدا کە تایبەتە بە ئازادکردنی ٤٩ دیل و زیندانی بە بۆنەی جێژنی ڕەمەزانی ساڵی ٦٠، هاتووە: ***"ئێمە پێمان خۆش بوو لە کوردستانی خۆشەویستمان لە جیاتی دروستکردنی زیندان و ڕاگرتنی ئەسیرانی شەڕ، مەدرەسەمان ساز کردبا و کلاسەکانی دەرسمان لە منداڵان و لاوان پڕ کردبا. ئاواتمان ئەوە بوو لەباتی ئەوەی کە لەگەڵ هاونیشمانەکان، لە زیندان‌دا ئاشنا باین لە زانستگە لەگەڵیان دانیشتباین و گەڵاڵەی ئاوەدان کردنەوەی ئەو وڵاتەمان داڕشتبا. بەڵام بەداخەوە کۆنەپەرستی ئەو ئیمکانەی لە هەمووان ستاندوە و ئەوەی بۆ ئێمەی بە دیاری هێناوە، کوشتار، وێرانی، دەربەدەری، هەژاری، زیندان و ئێعدامە". (ژمارە ٧٨ی "کوردستان، ئووتی ١٩٨١، گەلاوێژی ١٣٦٠)***

ئەزموونی بەڕێوەبردنی کوردستان سەرەڕای شەڕی نیزامی و گەمارۆی ئابووری:

خەڵکی کوردستان هاوکات لەگەڵ ئەو شەڕە نابەرامبەرەی ڕێژیمی تازە بە سەریدا دەسەپێنێ، بەرەوڕووی گەمارۆی ئابووریش دەبێتەوە. حیزبی دێموکرات بەرپرسایەتیی بەڕێوەبردنی ئەو ناوچانەی لە ئەستۆیە کە بە دەست ئەو حیزبە و هێزەکانی پێشمەرگەوەن. ئەرکی دروستکردن و نوێکردنەوەی ڕێگاوبان و پردی دەکەوێتە سەرشان. بەرپرسایەتیی پاراستنی ژینگەی کوردستانی دەکەوێتە مل. دەبێ نەخۆشخانە و بنکە دەرمانی و دوکتور و دەرمان بۆ ئەو ناوچانە دابین بکا. ئەو مامۆستا و قوتابی و قوتابخانانەی ڕێژیم خۆی لێ بێخاوەن کردوون، پێویستە بگرێتە ژێر باڵی خۆی. خوێندن بە زمانی کوردی وەڕێ بخا، کتێبی دەرسی بە زمانی کوردی چاپ بکا، مامۆستا بۆ بەڕێوەبردنی خوێندن بە زمانی کوردی پەروەردە بکا.

هاوکات لە گەڵ دابینکردنی ئەمنییەت بۆ دانیشتووانی ئەو ناوچانە و بەرگری لەوان لە بەرامبەر هێرشی ڕێژیمدا، دەبێ واش بکا کە خەڵک هەست بە ئازادی و دیموکراسی بکەن. لە سەرخۆی دەکا بە ئەرک هاوکار و ڕێنوێنی خەڵک بێ کە کاروباری خۆیان بە هۆی شورای هەڵبژێردراوی خۆیان بەڕێوە بەرن. چاو بە خاوەنەتیی زەوی و زارلە کوردستان‌دا دەخشێنێتەوە و ژمارەیەکی بەرچاو لە دێنشینەکان دەکرێن بە خاوەن زەوی، تا کار لە سەر زەویی خۆیان بکەن و خۆیانی پێ بژیەنن. بۆ هەمووی ئەو بوار و ئەرکانە کۆمیسیۆن و ناوەند و دامەزراوەی تایبەت پێک دێنێ و بە هاوبەشیی خەڵکی شارەزا و بە ئەزموون، قانوون و ڕێوشوێنیان بۆ دیاری دەکا. قانوونی سزادانی گەشتی ئامادە و پەسند دەکا بۆ ئەوەی بێ قانوونی و هەر کەس هەر کەسی لە کوردستان ڕوو نەدا و ژیان و پێوەندی و کێشەکانی خەڵک بە هۆی قانوونەوە بەڕێوە بچێ.

بۆیە ئاماژەم بەو ڕووداوانە کرد تا وەبیر بێنمەوە لەڕۆژنامەی **"کوردستان"**دا دەتوانین دەیان زانیاریی بەنرخ لە باری ئەو کارانەی لەو بوارانەدا لە کوردستان کراون، بە دەست بێنین. کەسێک لەو ڕۆژگارەدا نەژیابێ ڕەنگە باوەڕ نەکا کە ئێمە وەک حیزبی دیموکرات جاری وا هەبووە لە ماوەی کەمتر لە شەش مانگدا ٢٥٠٠ ئەسیرمان ئازاد کردوون. یا لە ماوەی کەمتر لە شەش مانگدا دووسەد، سێ سەد پێشمەرگەمان لێ شەهید بووە، لەبەرامبەریش‌دا چەند هەزار کەس لە هێزەکانی ڕێژیم کوژراون. بتەوێ لەوبڕگەیە

درێژە بۆ لاپەڕەی ٧

«کوردستان»

ئەستووندەکێکی قایمی ژێر ڕەشماڵی زمانی کوردی

مستەفا شێخە

**** ئەم سەردێرە بە گۆڕدراوی لە پارچە شێعرێکی مامۆستا هێمنەوە خواستراوەتەوە***

بۆ ڕۆچوون بە نێو ئەم چەند دێڕەی خوارەوەدا و زیاتر وردبوونەوە لە سەردێر، پێویستە سەرەتا بە کورتی باسێک لەسەر ڕەشماڵ یان تاوڵ بکەین و باشتر بتوانین بەکورتی بچینە نێو بنج و بناوانی کاریگەریی ڕۆژنامەی "کوردستان" لە سەر زمانی کوردی.

تاوڵ یان ڕەشماڵ

تاوڵ لە چەند ڕووبەری چنراوی وەک بەڕە یان جاجم دروست کراوە. ئەم روبەرە چنراوانە کە کوێنیان پێ دەگوترێ، تان‌وپۆیان لە مووی بزن ڕێسراوە. چەند تەختە کوێن لەبەرینایییەوە لە یەکتر دەدروێن و ڕووبەری گەورەی ڕەشماڵ یان تاوڵ پێکدەهێنن. کۆچەران لە سەردەمی کوچەری و گەرمێن و کوێستان‌کردندا تاوڵیان هەڵدەدا و وەک ماڵ کەڵکیان لێ وەردەگرت.

تاوڵ و بەپێوە وەستانی، بە گوێرەی گەورەیی و بچووکیی چەند ئەستوندکی وەبەر دەدرێ. ئەستوندەک وەک ستوون و کۆڵەکە لە نێوەندەوە شان دەدەنە بەر تاوڵ وەک سێبەر و ئەنوا بەسەر زەویەوە ڕایدەگرن. چوار دەوری تاوڵ بە گوریس و بە پێی پێویست لەو سینگانە قایم دەکرێت کە بە مەودای دیاریکراو لە زەوی کوتراون. جەمسەری نێوان ڕستە و دامێنی تاوڵیش داری لە ئەستوندەک کورتتر و لە سینگ درێژتریان دەدرێتە بەر و ئەوانیش "چەڵە" یان چەڵەکەیان پێ دەگوترێ. ئەو شوێنانەی تاوڵ کە دەکەونە نێوان چەڵە و ئەستووندەک و کەمێک پان و کۆم دەبنەوە، لاپانکیان پێ‌دەڵێن. ئەم شی‌کردنەوەیەی تاوڵ بۆ ئەوە بوو زمانی کوردی و ئەو ئەستوندەک و کۆڵەکانەی پێ بشوبهێنم کە شانیان وەبەر قورسایی بەپێوەوەستانی داوە. دیارە ڕاڤە و شی‌کردنەوەی تاوڵ بۆ ئەو کەسانەی خاوەن تەمەنن و شارەزاییان لە کۆچ کۆچبەریی هەوارچیان‌دا هەیە، شتێکی زیادیە، بەڵام بۆ لاوان و کچانی ئەم سەردەمە پێویست بوو.

ئەم تاوڵە گەورەیەی زمانی کوردی نەک هەر ماڵبات و خێزانێک، بەڵکوو نەتەوەیەکی گەورەی خستووەتە ژێر سێبەری خۆیەوە. بێگومان ڕەشماڵێکی ئەوا گەورە و پان و بەرین بە کۆمەڵێکی بێ‌ئەژمار سینگ و ڕستەی قایم شاقەلی لە زەوی گیر کردووە و ئەستووندەک و چەڵەی زۆری وەبەر دراون و بە گوریس و سینگی ڕۆچوو بەناخی زەویدا چەنگی بەشێکی ئەم گۆ خۆڵ و ئاو و بەردینە قایم کردووە.

ڕۆژنامەی کوردستان هەرچەندە تاکە ئەستووندەکی ژێر ئەم تاوڵی زمانە نییە، بەڵام لە بڕگەیەکی بەرچاوی مێژوودا یەکێک لە ئەستووندەکە قایم و سەرەکییەکانی ئەم ڕەشماڵە گەورەیە.

لێرەدا چونکە زیاتر ئەرکی زمان لە ڕۆژنامەی "کوردستان" بەرچاو دەخرێ، چاو لە نێوەرۆکی سیاسی و کۆمەڵایەتیی و ئامادەکردنی ژمارەی جیاوازی کوردستان لە لایەن بیروباوەڕی جیاواز و تەنانەت هەندێکجار دژ بەیەکیش دەنووقینم. لە کاتێکدا ئاگەدارین ڕۆژنامەی "کوردستان" هەندێکجار هاوکات لەلایەن دوولایەنی جوداش دەرکراوە، بەڵام هەردوو لایەنەکە لە بواری زمان و ڕێنووسەوە لەم مەبەستەی ئێمە لایان نەداوە. لەم بوارەوە دەکرێ وەک نموونە ئاماژە بە دەرچوونی چەند ژمارەیەکی "کوردستان" لەلایەن پەیڕەوانی کۆنگرەی چوار و چەند ژمارەیەکی زیاتر لە لایەن "حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران – ڕێبەرایەتیی شۆڕشگێر" بکەین و ئێستاش دەبینین ئەم ڕۆژنامەیە بە ڕێکوپێکی و هاوکات دوولایەنی "حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران" و "حیزبی دیموکراتی کوردستان" دەری دەکەن.

دوای چەند مانگێک نێوەندی ئینتشاراتی سەلاحەدین ئەیووبی لە ورمێ دادەمەزرێ و گۆڤاری "سروە" دەردەچێ. ماموستا هێمن، ئەحمەدی قازی و کۆمەڵێک لەو نووسەرانەی ماوەیەک بە دەوری ڕۆژنامەی "کوردستان"ەوە بوون، دەبنە دەمڕاست و نووسەری سەرەکیی "سروە" و جارێکی دیکە پشووی ڕۆژنامەی "کوردستان" هاوکات لەگەڵ ڕادیۆ دەنگی کوردستان بە شێوەیەک لە شێوەکان دەگەڵ هەناسەی "سروە"دا تێکەڵ دەبێت

ڕۆژنامەی کوردستان چۆن بۆ تاوڵی زمانی کوردی دەبێ بە ئەستووندەک؟

بۆ زیاتر شرۆڤەی مەبەست، کاتی دەرچوونی ڕۆژنامەی "کوردستان" بەسەر سێ قۆناخی جودادا دابەش دەکەم. لێرەدا ئەم دابەش‌کردنە دیسانیش بە مەبەستی دابەش‌کردنی قۆناخی سیاسیی ژیانی حیزبی دیموکرات و بەردەوامبوونی ڕۆژنامە نییە و تەنیا بە مەبەستی دەستنیشان‌کردنی کاریگەریی ڕۆژنامەی "کوردستان" لەسەر گەشەکردنی زمانی کوردییە. بۆ ئەم مەبەستە قۆناخی جودای دەرچوونی ڕۆژنامە بەسەر سێ سەردەمی "کۆماری دیموکراتی کوردستان" و "ڕووخانی کۆمار هەتا ڕووخانی ڕژێمی پاشایەتی" و قۆناخی سێهەمیش د"وای ڕووخانی دەستەڵاتی پاشایەتی" دەگرێتەوە.

کوردستان لە سەردەمی کۆمار:

هاوکاتی دامەزرانی کۆماری دیموکراتی کوردستان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە نێوەندییەتیی مەهاباد، ڕۆژنامەی "کوردستان" وەک ڕۆژنامەی کۆمار و ئۆرگانی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەردەچێ. ئەم ڕۆژنامەیە لەماوەی دەستەڵاتداریێتیی کۆماری کوردستان تەنیا ١١٣ ژمارەی لێ بڵاو دەکرێتەوە.

حاشای لێ ناکرێ ئەو کوردیزانانەی ئەوکات لە پارچەی دیکەی کوردستان بە تایبەت لە باشووی کوردستانەوە بۆ یارمەتیدانی کۆمار لە مەهابادن، لەکاتی دارەدارەی ڕۆژنامەی "کوردستان" دەستی دەگرن و یارمەتیی دەدەن. ئەگەر بێ قووڵ‌بوونەوە لە نێوەرۆکی سیاسی وکۆمەڵایەتی، سووکە ئاوڕێک لە ئەو ژمارانەی کوردستان بدەینەوە، پێیانەوە دیارە بە ڕێنووس و زمانێکی ئاوێتەی ڕێنووس و زمانی فارسی نووسراون. ئەم سەردەمە لەگەڵ سەرهەڵدانی نووسەرانی دواتر دیار و بەرچاوی وەک ماموستایان عەبدوڕەحمان زەبیحی، هێمن و هەژار، حەسەن قزڵجی و ئاوات و قانع و چەند شاعیر و نووسەری دیکە هاوکاتە. لەگەڵ جوانەمەرگبوونی کۆماری دیموکراتی کوردستان و کپ‌بوونی کوردستان لە ١١٤هەمین ژمارەیدا، ئەم کۆمەڵە نووسەر و شاعیرەش بەشێکیان هەڵوەدا دەبن و بەشێکشیان لە زێدی خۆیان لە بۆسەی دەرفەتی گونجاودا دەمێننەوە.

لە ژمارەی دیکەی "کوردستان"ی دوای کۆماردا لە قۆناخی دوای کۆمار و پێش ڕووخانی ڕژێمی پاشایەتی کوردستان بەم کۆمەڵە نووسەرە و بە نووسەرانی نوێترەوە پێ‌دەنێتە قۆناخێکی دیکە.

ئەستوندەکی پاراوی باخچەی بن زاراوەی دەوڵەمەندی موکریانی

ئەو "کوردستان"ەی لە دوای کۆمار سەرهەڵدەداتەوە، وەک دارچنارێکی قایمە لە بێشەڵانی بن‌زاراوەی پاراوی شیوەزارێکی دەوڵەمەندی کرمانجیی نێوەڕاست واتە شێوەزاری موکریانەوە پاراو بووە. بەشێکی بەرچاوی ئەو نووسەرانەی لە سەردەمی کۆمار بە ئەزموونێکی کەمترەوە بە دەوری کوردستانەوە بوون، ئێستا زۆر پێگەیشتووترن. لەمەودوا "کوردستان"، "کوردستان"ی سەردەمی کۆمار نییە، هەرچەندە بە ڕێکوپێکی دەرناچێ و ژمارەکانی هەندێک جار مانگ وساڵیان دەکەوێتە نێوانەوە، بەڵام ڕێنووس و زمان بەرەو سەربەخۆیی زیاتر دەچن. لەو سەردەمەدا پەیڤ و ڕستەی "کوردستان" دەگەڵ نووسەران و ڕۆژنامە و گۆڤاری باشووری کوردستان دەکەونە دانوستان. نووسەرانی بە گەنجینەی شێوە زاراوەی موکریانیەوە لەبەرانبەر ڕەشەبادا بەکۆمەڵ باوەشیان بەم ئەستووندەکەی زمانی کوردی داگرتووە. لە باشوور لە ئەندامانی کۆڕی زانیاریی کورد و یەکیەتیی نووسەرانی باشور و ڕۆژنامە و گۆڤاری ئەوێ وەردەگرن لەوانیش زیاتر پێیان دەدەنەوە. ژمارەی تاک و تەرای بە نارێکی دەرچووی "کوردستان" دەکەونە ماڵان و لەنێو خوێنەرانی دەستەبژێری زمانزانی کوردی خۆرهەڵات دەستاودەست دەکەن. کەسانی وەک عەبدوڵڵا حەسەن‌زادە، کەریم حیسامی و دکتور قاسملوو و کوردی‌زانانی دیکە دێنە پاڵ ئەو نووسەرانەی ئێستا خاوەن ئەزموون و پێگەیشتووترن. نووسەرانی ئەوکاتەی کوردستان کەسانی وەک عەبدوڕەحمان زەبیحی، کەریم حیسامی و عەبدوڵڵا حەسەن زادن و لەم قۆناخەدا بە نووسین وەرگێرانی کتێب و فەرهەنگی زمان و چاپ‌کردنیان لە کوردستانی عێراقی ئەوکات، ڕستەی دەوری تاوڵی زمان زیاتر ڕادەکێشن. چەڵەکان بۆ دوورتر دەگوازنەوە و سێبەری لاپانکی بەسەر کورداندا فراوانتر دەکەن.

قۆناخی دوای ڕووخانی دەسەڵاتی پاشایەتی:

ئەم قۆناخە ئامادەبوونی زیاتری "کوردستان" لە نێو خەڵکە. لەم سەردەمەدا، دوای کۆماری کوردستان یەکەم جارە زمانی کوردی لە خۆرهەڵاتی کوردستان لە ئازادییەکی تەواودا پڕ بە سییەکانی پشوو هەڵدەکێشێ و دەیداتەوە. ئەم هەناسەکێشانە ئەگەرچی بۆ ڕۆژنامەی "کودستان" زۆر سنووردار بوو و تەنیا چەند ژمارەیەکی بە قەبارەی ڕۆژنامەی ڕۆژانەی لەشاردا لێ دەرچوو، بەڵام بۆ زمانی کوردی هەتا ئێستاش لەم پارچەیەی کوردستان بەردەوامە. هەر لەو کاتەدا "کوردستان" لە لاپەڕەی بچووکەوە، چەند ژمارەیەکی وەک ڕۆژنامەی نەتەوەی ئازاد و ڕزگاربوو دەرچوون. ئاموشووی کوردستان بۆ پارچەکانی دیکەی نیشتمان و گەڕانەوەی زیاتری نووسەرانی بۆسەر بنچینەی زمانی دەوڵەمەندی لادێکانی دەوروبەری ئاخێزگە و زێدی سەرەکیی ڕۆژنامەکە و وەرگرتنی یارمەتیی زیاتر لە بن‌زاراوەی دیکەی کوردی یان لەنگەر وەرگرتن لە ئەستوندەکی دیکەی ژێر تاوڵی زمانی کوردی کارێکی وای کرد کوردستان زۆر لەجاران دەوڵەمەندتر بێت.

کوردستان و ڕادیۆ دەنگی کوردستان:

دوای ڕاپەڕینی خەڵکی ئێران و گۆڕانی دەسەڵاتی ئەم وڵاتە، حیزبی دێموکرات کە خاوەنی سەرەکیی ڕۆژنامەی کوردستانە، بۆ پەرەپێدان بە کاری ڕاگەیاندن ڕادیۆی دەنگی کوردستانی ئێران دەکاتەوە. ڕادیۆی دەنگی کوردستان خۆی بە هەموو ماڵانی کوردستاندا دەکات. هەموو چین و توێژی خەڵک بە هۆکاری جۆراجۆرەوە گوێ دەدەنە ڕادیۆ دەنگی کوردستان. ناوی ڕادیۆکە لەلایەن خەڵکەوە بۆ "دەنگی کوردستان" کورت دەکرێتەوە. ئەو کات کە ئینترنێت و ماهوارە نین و تەنیا ڕادیۆ و تەلەفزیۆنی ئێران سەرچاوەی هەواڵن، "دەنگی کوردستان" هەموو خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و بەشێکی زۆر لە خەڵکی باشوور دەکاتە بەردەنگ. خەڵکی سەر بە دەستەڵاتی ئێرانیش بۆ ئەوەی ئاگەداری بارودۆخی شەڕ و سەلامەتیی خزم و کەسیان لە نێو دوولایەنی شەڕی کوردان و دەوڵەت دابن، هەموو ڕۆژان بیسەری دەنگی کوردستانن. بەڕێوەبەرانی ڕادیۆ بۆ زۆربەی وتار و بابەتی ڕادیۆ پشت بە ڕۆژنامەی "کوردستان" دەبەستن. ئەمجارە کوردستان تەنیا ئەو کاغەزە نییە کە بە نهێنی ئەم دەست و ئەودەستی پێ بکرێ. بابەتەکانی لەڕێی دەنگی کوردستانەوە بە دەنگ دەچنە بەر گوێی بیسەرانی تەنانەت نەخوێندەواریش. لاوانی خوێندەوار کە دەمێک نییە لە دەست دەستەڵاتی پاشایەتی ڕزگاریان بووە، لەگەڵ پرۆڤەی خوێندنەوە و نووسینی زمانی دایکیان یان ڕۆژنامەی کوردستانی ڕاستەوخۆ و یان بابەتی ڕۆژنامەیان بەهۆی ڕادیووە پێدەگات.

"کوردستان" و "سروە":

دوای چەند مانگێک نێوەندی ئینتشاراتی سەلاحەدین ئەیووبی لە ورمێ دادەمەزرێ و گۆڤاری "سروە" دەردەچێ. ماموستا هێمن، ئەحمەدی قازی و کۆمەڵێک لەو نووسەرانەی ماوەیەک بە دەوری ڕۆژنامەی "کوردستان"ەوە بوون، دەبنە دەمڕاست و نووسەری سەرەکیی "سروە" و جارێکی دیکە پشووی ڕۆژنامەی "کوردستان" هاوکات لەگەڵ ڕادیۆ دەنگی کوردستان بە شێوەیەک لە شێوەکان دەگەڵ هەناسەی "سروە"دا تێکەڵ دەبێت.

ئەوەندە نابات گۆڤاری مانگانەی مەهابادیش دەردەچێ و ئەویش هەر دەبێتە درێژەدەری ئەم ڕێبازە لە زمان و نووسین. کۆمەڵێکی زۆر ڕۆژنامە و گۆڤار و بڵاوکراوەی خوێندکارانیش دەست بە وەشان دەکەن کە دەکرێ بڵێین شێوازی زمان و ڕێنووسیان هەمان شێوازی ڕۆژنامەی "کوردستان"ە. لەمەو دوا هەرچەندە خوێندن بە شێوەی ڕەسمی لەلایەن دەسەڵاتی ناوەندییەوە ئێزنی پێنەدراوە بەڵام لاوانی کوردستان لە دەستیان بە دامەزراندنی ئەنجومەنی ئەدەبی و فێرگەی خۆبەخشانەی زمانی کوردی کوردی کردووە. ئیدی لەمەو دوا زمانی کوردی لەم پارچەیەی کوردستان لە تەنانەت لە باشووری ئازادایشی بردووەتەوە و سەدان شاعیر و نووسەر ڕەخنەگر و سیاسەتوان و لێکۆڵەری باش هاوکات لەگەڵ فێربوونی زانستی جۆراو جۆر، ئێستا خۆیان هەر یەکە و ماموستایەکی زمانی کوردین و بەردەوام خەریکی نوێ‌کردنەوەی کوێن و ئەستوندەک و ڕستە و چەڵە و لاپانکیی ڕەشماڵی زمانێکن کە ڕەنگە ڕەشەبا و ڕووداوی نەخوازاروی دیکە بە هیچ شێوەیەک دەرەقەتی هەڵوەشانەوەی نەیەن.

بەردوامیی "کوردستان":

ئێستا کە لە سەروبەندی بڵاوبوونەوەی ٨٠٠مین ژمارەی کوردستان داین. لە کاتیکدا بیر لەمە دەکەیەنەوە ئەگەر نەتەوەیەکی خاوەن دەوڵەت باین ئازادیی دەرکردنی ڕۆژنامەمان هەبوایە و حیزبی دێموکراتیش وەک هەر حیزبێکی نەتەوە خۆشبەختەکان بە ئازادی لە وڵاتی دیموکراتدا ژیابا، بە لەبەرچاوگرتنی ڕۆژانی پشوودان و جەژنەکانیش کە لەوان ڕۆژاندا ڕۆژنامە دەرناچن، ئێستا ڕۆژنامەی کوردستان زیاتر لە ٢٢ هەزار ژمارەی لێ دەرچووبوو. بەڵم ڕاستییەکە ئەوەیە ڕۆژنامەی "کوردستان" ئێستا پاش ئەم هەموو خزمەتەی کردوویەتی، لەلایەن دوو بەشی حزبی دێموکرات لەسەر هەمان ڕێبازی زمان و ڕێنووس دەردەچێت.

ئێستاش پێگە ئەلیکترۆنیەکان و بەشی دیکەی ڕاگەیاندنی ئەم حیزبە ڕۆژنامەی "کوردستان"یان نەبێت بۆ بابەت و نووسراوی بەپێز لە کەمی دەدەن.

بەم هیوایە ڕۆژنامەی کوردستان جارێکی دیکە ببێتەوە یەک ڕۆژنامە. قەڵەمەکانی بکەونەوە سەریەک و بە یارمەتیی نووسەرانی خاوەن ئەزموون و بەتوانای خۆرهەڵاتی کوردستان لەمەودوا وێڕای دەرچوون لەسەر کاغەز ببێتە خاوەنی پێگەیەکی تایبەتیی ئینترنێتی پتەوتر لە جاران شان بداتە بەر ڕەشماڵی بەرینتر لە جارانی زمانی کوردی.

***

ژمارە ٨٠٠ی «کوردستان»

عەبدوڵڵا حەسەنزادە

ئەوە ژمارە (٨٠٠) ی «کوردستان»تان لەبەردەستدایە. ژمارەی (٨٠٠) یەکێک لەو ژمارانەیە کە لە سوننەتی ڕۆژنامەنووسی‌دا بە سەرفەسڵی ژیان و تەمەنی هەر بڵاوکراوەیەک دەژمێردرێن. بۆ ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە کەمتر لە سێ ساڵ وەخت پێویستە بۆ ئەوەی جێژنی دەرچوونی ژمارە (٨٠٠)ی خۆی بگرێ. بۆ بڵاوکراوەیەکی حەوتوویی دەوری ١٦ ساڵ و بۆ بڵاوکراوەیەکی نیومانگی کەمێک زیاتر لە ٣٣ ساڵ پێویستە تا ژمارە (٨٠٠)ی دەرچێ و بگاتە دەستی خوێنەرانی. کەچی کوردستانی ئێمە زۆر لە هەمووی ئەوانە زیاتری پێ چووە بۆ ئەوەی ژمارە (٨٠٠)ی دەربچێ. یەکەم ژمارەی ئەم دەورەیەی "کوردستان" لە مانگی ڕێبەندانی ساڵی ١٣٤٩دا بڵاو کراوەتەوە. بەو پێیە پتر لە ٥٠ ساڵی ویستووە هەتا "کوردستان"ی ژمارە (٨٠٠) دەربچێ و بێتە بەردەستی ئێوەی خۆشەویست. ئەوە نیشان دەدا کە "کوردستان" لەگەڵ زۆر کەندوکۆسپی چاپ و بڵاوکردنەوە ڕووبەڕوو بووە و تەنانەت ئەو گومانەش پێک دێنێ کە "کوردستان" جارێک یان چەند جار بۆ ماوەیەک "داخرابێ" و بڵاوبوونەوەی "قەدەغە" کرابێ. «کوردستان»ی ئەم دەورەیە لە جێدا بڵاوکراوەیەکی مانگانە بووە و لە ژمارە ٢٨٩ (ساڵی ١٣٧٩ی هەتاوی)یشەوە بۆتە نیومانگی.

با ئەوەش بڵێین کە بۆ "کوردستان"ە خۆشەویستەکەی ئێمە هیچ کات مەسەلەی ئازادبوون و داخران لە گۆڕێدا نەبووە و جگە لە چەند مانگی پاش ڕووخانی ڕێژیمی شا کە وەک زۆر بڵاوکراوەی دیکە بە زۆر ئازادیی خۆی وەرگرتبوو، هەموو کاتێک قەدەغە بووە و بە نهێنی دەرچووە. بەڵام بزانین بۆچی دەرچوونی ڕۆژنامەی "کوردستان" وا بە ئەسپایی و لەسەرەخۆ چووەتە پێش،لە حاڵێکدا وەک دەزانین لە ماوەی ئەو ٥٠ ساڵەدا هیچ وەخت کوردستان لە بڵاوبوونەوە نەوێستاوە.

[یەکەم ژمارەکانی لە غەریبایەتی دەرچوون. لەگەڵ ئەوەی لە دوورە وڵات دەژیا، بەڵام بەحەق ئاوێنەی باڵانوێنی ویست و داخوازەکانی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان بوو. دەتوانین بڵێین تا ماوەیەکی زۆر بە ڕێکوپێکی دەرچوو. بەڵام لە بەختی کورد هێلانەی لێ شێوا و لە دەربەدەرییشدا تووشی دەربەدەری بوو. ڕەنگە زۆر سەیر بێتە بەرچاو، بەڵام ژمارەی ئەوتۆی "کوردستان"مان پێ شک دێ کە سێ چوار پایتەختی بێگانەی پشکنیون هەتا جێگایەکی دەست کەوتووە لێی چاپ بکرێ]

چارەنووسی "کوردستان" وەک ئۆرگان لە سەرەتای دەرچوونیەوە (١٣٢٤ی هەتاوی) بە چارەنووسی حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە بەستراوە. ئەگەر ئاوڕێک وەسەر هەموو مێژووی "کوردستان" بدەینەوە دەبینین ئەو کاتە کە خەباتی حیزبەکەمان لە گەشەکردن و بەرەوپێش‌چووندایە، "کوردستان"یش لە ماوەی چەند مانگ تەمەنی "کۆماری کوردستان"دا ١١٣ ژمارەی لێ دەردەچێ. پاشان کە کۆماری کوردستان بە پیلانی هاوبەشی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستی تێک دەڕووخێ و حیزبەکەمان بۆ ماوەیەک تێکۆشانی سیاسیی نامێنێ، "کوردستان"یش بە ناچار لە بڵاوبوونەوە دەوێستێ. کاتێک حیزبی دێموکراتی کوردستان دەبووژێتەوە و کادرەکانی حیزب لە ئاوارەیی و دەربەدەریدا کاری سیاسیی خۆیان دەست پێدەکەنەوە، "کوردستان" وەک ڕۆژنامەی حیزب لە غەریبایەتیدا بڵاو دەکرێتەوە و لە ماوەی نیزیک بە ١٤ ساڵدا سەدان ژمارەی لێ بڵاو دەبێتەوە. بە کورتی چارەنووسی "کوردستان" لەگەڵ چارەنووسی حیزبی دێموکڕات لێک گرێ دراوە و "کوردستان" هەمیشە ئاوێنەی باڵانوێنی ژیانی سیاسیی حیزبەکەمان بووە.

هەر تەماشایەکی ئەم دەورەیەی "کوردستان" بکەین کە ئێستا ژمارە (٨٠٠)ی بڵاو دەبێتەوە، شکڵ و فۆڕمەکەی پێمان دەڵێ بە چەند قۆناخدا تێپەڕیوە و چەندی کەندوکۆسپ و کەندولەند و هەورازونشێو دیوە. هەرچەند ژمارە و قەوارەیەک، قەوارەی گەورەی چاپی، قەوارەی چووکی چاپی بە ئۆفسێت، قەوارەی گەورە بە پۆڵی‌کوپی؛ جارێک چوار لاپەڕە، جارێک شەش، جارێک بیست و جارێک...هەتا شەست لاپەرە، هێندێک بە کوردی و هێندێک بە کوردی و فارسی و زۆر جیاوازیی دیکەش.

ئەمانە هەموویان مێژووی خەباتی حیزبەکەمان و "کوردستان"ەکەمان و بەڵگەی زیندووی کۆسپ و تەگەرەکانی سەر ڕێگای ئۆرگانەکەمانن. بەڵام با ئێمەش وەک هاودەم و هاوڕازی "کوردستان" بەڕە لەسەر هەتیوان هەڵدەینەوە و هێندێک لایەنی ژیانی ئۆرگانی حیزبەکەمان بۆ خوێنەرانی ڕوون بکەینەوە:

یەکەم ژمارەکانی لە غەریبایەتی دەرچوون. لەگەڵ ئەوەی لە دوورە وڵات دەژیا، بەڵام بەحەق ئاوێنەی باڵانوێنی ویست و داخوازەکانی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان بوو. دەتوانین بڵێین تا ماوەیەکی زۆر بە ڕێکوپێکی دەرچوو. بەڵام لە بەختی کورد هێلانەی لێ شێوا و لە دەربەدەرییشدا تووشی دەربەدەری بوو. ڕەنگە زۆر سەیر بێتە بەرچاو، بەڵام ژمارەی ئەوتۆی "کوردستان"مان پێ شک دێ کە سێ چوار پایتەختی بێگانەی پشکنیون هەتا جێگایەکی دەست کەوتووە لێی چاپ بکرێ.

پاش ڕووخانی ڕێژیمی شا حیزبەکەمان بۆ چەند مانگ لەو ئازادییە کە بە قیمەتی خوێن و فرمێسک وەدەست هاتبوو کەلکی وەرگرت و بە ئاشکرا دەستی بە خەباتی سیاسیی خۆی کرد. "کوردستان"یش هەر لەو دەرفەتە کەلکی وەرگرت و چەند ژمارەیەکی بە چاپی ئۆفسێت و بە ئاشکرا لە دەیان هەزار نوسخەدا بڵاو کردەوە. بەڵام کە هێرشی بێ پەردەی ڕێژیمی خومەینی بۆ سەر هەموو ماف و ئازادییەکانی خەڵکی ئێران و بەتایبەتی کوردستان دەستی پێ‌کرا، حیزبی دێموکراتی کوردستان بە ناچار دەستی دایە چەک و «لەو چیا و بەندەنانە سەنگەری گرت» و "کوردستان"یش وەک یارێکی بەوەفای حیزب کەوتە شاخ و لە خانووی قوڕماوی و ئەشکەوتی برشاویدا دەستی بە بڵاوبوونەوە کرد. لەوساوەش تا ئێستا ژیانی لەگەڵ ژیانی حیزبەکەمان تێکەڵە و لە تاڵی و شیرینی و سەرکەوتن و تێشکانیدا شەریکە.

ئەوەی گرینگە " کوردستان" ڕۆژنامەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ڕاستیدا زمانحاڵی خەڵکی کوردستانی ئێرانە. "کوردستان" ئەو (٨٠٠) ژمارەیەی بە چەندین ساڵ و لە چەند شکڵی جۆراوجۆردا لێ‌دەرچووە. بەڵام بە شاهیدی دۆست و دوژمن و بەتایبەتی خوێنەرە بەڕێزەکانی هەموو کاتێک مینبەری ئازادی خەڵکی کوردستانی ئێران بووە و ویستەکانی ئەوانی بە ڕوونی هێناوەتە گۆڕێ.

"کوردستان" ڕۆژنامەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ڕاستیدا زمانحاڵی خەڵکی کوردستانی ئێرانە. "کوردستان" ئەو (٨٠٠) ژمارەیەی بە چەندین ساڵ و لە چەند شکڵی جۆراوجۆردا لێ‌دەرچووە. بەڵام بە شاهیدی دۆست و دوژمن و بەتایبەتی خوێنەرە بەڕێزەکانی هەموو کاتێک مینبەری ئازادی خەڵکی کوردستانی ئێران بووە و ویستەکانی ئەوانی بە ڕوونی هێناوەتە گۆڕێ

"کوردستان" هەموو شتێکی وەک حیزبی دێموکراتی کوردستان دەچێ و شتێکی زۆریش سروشتییە. ئەو ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبە و ئەرک و سەلاحییەتی خۆیەتی کە ئاوێنەی سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە بەرزترین ئۆرگانی بڕیاردانیدا بێ. "کوردستان"یش هەروەک حیزبەکەمان:

– سەربەخۆیە. لە سیاسەت و ڕێباز و بۆچوون و لێکدانەوەدا، تەنیا شتێک کە دارولەلە بۆ "کوردستان" دادەنێ قازانج و ئامانجی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانە. هیچ هێزێک شتی پێ دیکتە ناکا و خەت و ڕێبازی نیشان نادا. لاپەڕەکانی (٨٠٠)ی ژمارەی "کوردستان" شاهیدێکی زیندووی ئەو ڕاستییەن کە ئۆرگانی حیزبەکەمان هەرگیز لە کێشە و ناکۆکیی نێوان هێزە سیاسییەکان و قودرەتە جیهانییەکاندا دەرگیر نەبووە و بە هیچ نرخێک سەربەخۆیی ڕێبازی خۆی لە دەست نەداوە.

– ڕاستگۆیە. ڕەنگە زۆر جار "کوردستان" بە سەلاحی نەزانیبێ هەموو حەقیقەتێک بخاتە پێش چاوی کۆمەڵانی خەڵک و بۆ ماوەیەک هێندێ شتی لە دڵی خۆیدا ڕاگرتبێ، بەڵام هیچ کاتێک درۆی لەگەڵ خەڵک نەکردووە و شتی پێچەوانەی حەقیقەتی پێ نەگوتوون. هەربۆیەش "کوردستان" جێگای متمانەی خەڵکی کوردستانە و ئەوان نووسراوەکانی لەبارەی هەر مەسەلەیەکی سیاسی و کۆمەڵایەتی و...وە بە سەنەد و بەڵگە دادەنێن.

زۆر خۆشە کە ئەم بەینانە هەوڵێکی بەردەوام بۆ یەکخستنەوەی ریزەکانی حیزبی دێموکڕات لەئارادایە و هەموو دڵسۆزان ئارەزووی سەرکەوتنی بۆ دەکەن. سروشتییە کە بە «وەسەریەککەوتنەوەی بنەماڵەی گەورەی حیزبی دێموکڕات»، «کوردستان»یش دەبێتەوە یەک و هەردووک لا دەبنەوە خۆشەویستە تاقانەکەی ساڵی ساڵان

– پێشکەوتوویە. دژی هەموو بیروباوەڕێکی دواکەوتووانەی سیاسی خەبات دەکا. بۆ بەرپابوونی ئاڵوگۆڕێکی قووڵی کۆمەڵایەتی تێدەکۆشێ و هەوڵ دەدا دەسەڵاتی سیاسی لە دەستی کۆنەپەرستترین توێژەکانی کۆمەڵگەی ئێران بێتە دەرێ و بدرێتە دەستی ئەو چین و توێژانە کە لایەنگری ئازادی و بەرامبەری و دادپەروەریی کۆمەڵایەتین.

– هەر لە بەر ئەوانەی سەرەوەش خۆشەویستە. "کوردستان" جێگای خۆی لە دڵی خوێنەرانی کوردا کردووەتەوە. وەک بڵاوکراوەیەکی سەربەخۆ، ڕاستگۆ و پێشکەوتنخواز ناسراوە و خوێنەرانی هەموو کاتێک چاوەڕوانی ژمارە تازەکانی دەکەن.

–خۆش ئەوەیە جگە لە هەمووی ئەمانە لە شتێکی دیکەش‌دا چارەنووسی "کوردستان" وەک چارەنووسی حیزبی دێموکراتی کوردستانە. هەر وەک دەزانین حیزبەکەمان لە مێژووی خەبات و تێکۆشانیدا چەند جار تووشی لەتبوون و دوودەستەیی هاتوە و قوتابیانی یەک مەدرەسە و ڕێبوارانی یەک ڕێباز لە دووسەنگەردا و تەنانەت (بەداخەوە) لە سەنگەری دژ بەیەکیشدا تێکۆشاون.

بۆ "کوردستان"یش ڕێ کەوتوە کە بۆ ماوەی چەند ساڵ بە دوو جێگا و کەم-وزۆر بە دوو زمانی سیاسی (و دیسان بەداخەوە) تەنانەت دژ بەیەک بڵاو بۆتەوە و زۆرجار داخوکەسەر و تەنانەت تووڕەیی و ناڕەزایەتیی خەڵکی کوردستانی بۆلای خۆی ڕاکێشاوە. لەوەش گەڕێ کە بڕێک‌جار لە خۆشەویستیی ئەم ناوە بۆ شیرین‌کردنی بڵاوکراوەی ناحیزبی کەلک وەرگیراوە. هەر ئێستا کە ژمارە (٨٠٠)ی «کوردستان» بڵاو دەبێتەوە بۆ ١٥ ساڵ دەچێ کە هەم حیزبی دێموکڕات دوو حیزبە و هەم ئۆرگانە ناسراوەکەی بە دوو جێگا دەردەچێ، شتێک کە هیچ‌کات بە دڵی خەڵکی دێموکڕاتپەروەری کوردستان نەبووە و نییە و نابێ. زۆر خۆشە کە ئەم بەینانە هەوڵێکی بەردەوام بۆ یەکخستنەوەی ریزەکانی حیزبی دێموکڕات لەئارادایە و هەموو دڵسۆزان ئارەزووی سەرکەوتنی بۆ دەکەن. سروشتییە کە بە «وەسەریەککەوتنەوەی بنەماڵەی گەورەی حیزبی دێموکڕات»، «کوردستان»یش دەبێتەوە یەک و هەردووک لا دەبنەوە خۆشەویستە تاقانەکەی ساڵی ساڵان.

ئێستا گەلەکەمان و حیزبەکەمان یەکێک لە ناسکترین قۆناخەکانی خەبات و تێکۆشانی ڕزگاریخوازانەی خۆیان بەڕێ دەکەن و "کوردستان"یش وەک زمانی حاڵی حیزبی دێموکرات و ئاوێنەی ویست و داخوازەکانی خەڵکی کوردستان لە سەنگەری دیفاع لە ئازادیدا دەردەچێ، هەروا خۆشەویستە، هەروا سەربەخۆیە، هەروا ڕاستگۆیە و هەروا جێگای بڕوای خەڵکی حەقخوازی کوردستانە.

"کوردستان" سەربەخۆیە، هیچ هێزێک شتی پێ دیکتە ناکا و خەت و ڕێبازی نیشان نادا. لاپەڕەکانی (٨٠٠)ی ژمارەی "کوردستان" شاهیدێکی زیندووی ئەو ڕاستییەن کە ئۆرگانی حیزبەکەمان هەرگیز لە کێشە و ناکۆکیی نێوان هێزە سیاسییەکان و قودرەتە جیهانییەکاندا دەرگیر نەبووە و بە هیچ نرخێک سەربەخۆیی ڕێبازی خۆی لە دەست نەداوە

هیوادارین "کوردستان لە داهاتووشدا هەروا و باشتر لە جارانیش درێژە بە تێکۆشانی خۆی بدا و هەروەک هەمیشە چرای ڕێگای خەباتی ڕزگاریخوازانەی خەڵکی کوردستانی ئێران بێ. ئارەزوومان ئەوەیە لە دواڕۆژێکی نیزیک‌دا کۆماری ئیسلامیی ئێران جێگای خۆی بدا بە ڕێژیمێکی دێموکراتی و گەلی، حیزبی دێموکرات بە یەکڕیزی تێکۆشانی ئاشکرای خۆی لە ئێرانێکی فیدراڵ و کوردستانێکی خودموختاردا دەست پێ بکاتەوە و "کوردستان"یش لە فەزایەکی ئازاددا وەک بڵاوکراوەیەکی ڕۆژانە لە دەیان هەزار نوسخەدا بڵاو بێتەوە.

***

تێبینی:

ئەم وتارە کاتی خۆی بۆ ژمارە (١٠٠) ی «کوردستان» نووسراوە و بە هێندێک دەسکارییەوە فارسی گوتەنی: «بروز» کرا.

«٨٠٠»ەمین مۆمی داگیرساوی نیشتمان

مستەفا شەڵماشی

ڕۆژنامەی کوردستان، زمانحاڵی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە ژمارەکەی گەیشتە هەشت سەد ژمارە و تەمەنیشی گەیاندۆتە ٧٥ ساڵ، یەکێک لە گرینگترین بڵاوکراوە نەتەوەییەکانی کوردە. "کوردستان" بەدرێژایی ئەو ٧٥ ساڵە هەرگیز لە داگیرساندنی مۆمی ڕووناککەرەوەی نیشتمان نەوەستاوە و تا ئێستا ٨٠٠ مۆمی ڕووناکیبەخشی بڵاو کردۆتەوە. دیارە پێش لەدایکبوونی ڕۆژنامەی "کوردستان"ی زمانحاڵی حیزبی دێموکراتی کوردستانیش، هەر بەو ناوە ڕۆژنامەی دیکە بڵاو بووەتەوە کە جێگا پەنجەی لەسەر ڕۆژنامەگەریی کوردیدا دیارە و جێگای باسکردن و شرۆڤەکردنێکی جیاوازە کە لەم نووسینەدا ناتوانرێ مافی تەواوی خۆی پێ بدرێ، بۆیە لێرەدا باسەکەی من تەنیا پەیوەندیی بە ڕۆژنامەی "کوردستان"ی زمانحاڵی حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە هەیە.

ڕۆژنامەی "کوردستان" هەر لە ژمارە یەکیەوە کە ڕۆژی پێنجشەممە ٢٠ی بەفرانباری ١٣٢٤(١١ی ژانویەی ١٩٤٦) لە مەهاباد بڵاو بووەتەوە، ڕیسالەتی پارێزگاری لە کوردستان و نەتەوەی کوردی بە پانتایی هەموو نرخە نەتەوەیی و نیشتمانییەکان وەئەستۆ گرتووە و تا ئەمڕۆش ئەو ڕیسالەتەی هەر لە باوەش گرتووە. سەروتاری ژمارە یەکی ڕۆژنامەی "کوردستان" نیشاندەری ئەو ڕاستییەیە و بە زمانێکی پاراو و ساکار ئەو خەتە نەتەوەیی و نیشتمانییەی بۆخۆی دیاری کردووە. سەروتاری یەکەم ژمارە بە قەڵەمی "سید محەممەد حەمیدی "بەم جۆرە دەست پێ دەکا:

"لەم کاتەدا کە خاکی کوردوستان لە هەموو وەختێک زیاتر پێویستیی بە فیداکاریی کوڕەکانیەتی بۆ ڕاگرتن، بۆ وەدەستهێنانی سەربەستی و ئازادیی خۆیان و بۆ وەدەستخستنی وسائیلی پێشکەوتنی هاونیشتمانییەکان دە تەقەلا دان. لەم وەختەدا کە هەموو نەتەوەکانی عالەم غەیرەز سەربەستی و گەورەیی نیشتمانەکەیان ئامانجێکیان نییە و بە شەو و بە ڕۆژ بۆ گەیشتن بەم ئامانجانە هەوڵ دەدەن؛ ئێمە خەریکی چین و ئامانجمان چییە؟"

نووسەر دوای لێکدانەوەیەکی کورت لە سەر وەزعی ئەوکاتی کوردستان بەم جۆرە کۆتایی پێ دێنێ:

"ئێمە کە بە دڵمانا نەدەهات خاوەنی چاپخانە و ئینتیشارات بین؛ ئەوا بە یارمەتیی خودا نامەی "کوردستان" داندرا و هەوڵ ژمارەی بڵاو کراوە. ئەم نامەیە لە لایەن حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە بڵاو دەبێتەوە. دەیەوێ قەڵایەکی ئاسنین لە ئیتیحاد و برایەتی بێنێتە بەرهەم کە بناغەکەی بە زانست و هونەر و لەشساغی داندرابێ و بتوانێ دەگەڵ سێڵاوی دوبەرەکی و بێدینی و هەمو جۆرە ڕەوشتێک کە بۆ سەربەستی زەرەر بێت بەربەرەکانی بکا، هیوامان وایە ئەم قەڵایەی کە خەریکین قایمی بکەین؛ وەها قایم و بەهێز بێت کە هیچ هێزێک نەتوانێ بەربەرەکانی لە گەڵا بکا."

ڕۆژنامەی کوردستان لە تەواوی تەمەنی خۆیدا ئەو ئامانجە سەرەکییەی کردووەتە بەردی بناغەی بەرنامە و نێوەرۆکی بابەتەکانی و بە میکانیزمی ڕاستگۆیی، پاراوی لە شێوە زمانی کوردیدا و وەفاداری بە مەسەلە نەتەوەییەکە لە کاری خۆی بەردەوام بووە. دیارە سروشتییە لە قۆناغە جیاوازەکاندا "کوردستان" ڕەنگە بەرەوڕووی گەشەکردن یا لاوازبوون بووبێتەوە، بەڵام خەتی نەگۆڕیوە و لە چالاکی نەوەستاوە.

ئەم ڕۆژنامە پڕ بایەخە لە سەردەمی کۆماردا ١١٣ ژمارەی لێ بڵاوکراوەتەوە – کە هێندێک لە ژمارەکانی بەداخەوە بەردەست نین- کە بە خۆشییەوە لە بەرگێکی جواندا بە هاوبەشیی "دەزگای ئاراس" و "بنکەی ژین" سەرلەنوێ چاپ و بڵاو کراوەتەوە و ئەرکی ئامادەکردنی لە سەرشانی ڕەفیق ساڵح و سدیق ساڵح بووە. دەتوانم بڵێم کە ئەم کارە بەبایەخە نرخی شایانی خۆی لە لایەن ئەو دوو کەسەوە پێدراوە و بە شێوەیەکی زۆرجوان و ڕێکوپێک، بە زانیاری باشەوە لەسەر نووسەر و بەڕێوەبەرانی و بە پۆلێنکردنی باسەکانی بەرگێکی تازە و شیاویان بە بەر ڕۆژنامەی "کوردستان"ی ئەم قۆناغەدا کردووە.

لە قۆناغی دوای کۆماری کوردستاندا لووتکەی گەشە و ناسرانی ڕۆژنامەی "کوردستان" ئۆرگانی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان لە دوای پێکهاتنی کۆنفڕانسی سێ و دەستبەکاربوونی شەهید دوکتۆر قاسملوو وەک سکرتێری گشتیی حیزب دەست پێ دەکا و تا ساڵی ١٩٧٩ کە حیزب دەگەڕێتەوە نێو ڕۆژهەڵاتی کوردستان درێژەی هەیە. لەو سەردەمەدا بە کادری نووسینی وەک دوکتور قاسملوو، مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە، مامۆستا هێمن، کاک کەریمی حیسامی، کاک هاشمی کەریمی، کاک جەلال میراوەیی، کاک حەسەن ڕەستگار، کاک حەمەدەمینی سیڕاجی و چەندین کادری لێوەشاوەی حیزبی دیکە و هاوکاری چەندین ڕووناکبیری باشووری کوردستان، ڕۆژنامەی کوردستان بەردەنگێکی زۆری لە باشووری کوردستان بەدەست هێنا و بە هۆی ئەدەبیاتی جوان و زمانی پاراوی کوردییەوە بوو بە یەکێک لە سەرچاوە بەنرخەکانی ڕۆژنامەگەریی کوردی. لەو سەردەمەدا من خۆم کە لاوێکی قۆناغی دواناوەندیی قوتابخانە بووم، شانازی ئەوەم هەبوو کە لە بڵاوکردنەوەیدا هاوکاری بکەم و خوێنەری هەموو ئەو وشانە بم کە لاپەڕەکانی ڕۆژنامەیان پێ دەڕازایەوە. بەڕاستی دەتوانم شاهیدیی ئەوە بدەم کە ئینسان لە خوێندنەوەی ڕۆژنامەی "کوردستان" چێژی دەبرد. هەم فێری کوردییەکی ڕەسەن و پاراو دەبوو، هەم زۆر بابەتی سیاسی، کۆمەڵایەتی، ئابووری، ئەدەبی و هونەریی دەخوێندەوە. زۆر ڕەخنەی بابەتی و جێگای سەرنجی بەرچاو دەکەوت و گەلێک زانیاری بە کەڵکی وەردەگرت. بەخۆڕایی نەبوو کە ڕووناکبیرانی کوردستان بە چاوەڕوانییەوە ڕۆژی بڵاوبوونەوەیان تاقیب دەکرد و کتێبخانەکان بە باوەشی ئاواڵەوە ڕۆژنامەی "کوردستان"یان وەردەگرت تا بڵاوی بکەنەوە.

دوای شۆڕشی گەلانی ئێران ڕۆژنامەی "کوردستان" دیسان لە فۆرمێکی دیکەدا، بەڵام بە هەمان ئامانج و نێوەرۆک لەنێو جەرگەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و لە زێدی لە دایکبوونی، واتە شاری مەهاباد دەستی بە بڵاوبوونەوە کردەوە. ئەم قۆناغە بۆ ڕۆژنامەی کوردستان هەروەک بۆ خاوەنی ڕۆژنامەی کوردستان قۆناغێکی پڕ هەوراز و نشێو و سەرکەوتن و شکان بووە، قۆناغی ماڵ بەکۆڵی و شاخەوشاخ کردن بووە. لە مەهابادەوە بۆ دۆڵی شێخان، بۆ شیوەجۆ، بۆ دولکانی ناوچەی ئالانی سەردەشت، بۆ گەڵاڵە، بۆ گەورەدێ، بۆ قەندیل و لە کۆتاییدا بۆ کۆیە، بە سەرشانی دڵسۆزانی حیزب و گەلەوە ماڵی بۆ گوازراوەتەوە و لە کەش و هەوایەکی پڕ کێشە و شەڕ و بەربەرەکانیدا درێژەی بە ژیان داوە. کەوتووە و هەستاوەتەوە، وەک حیزبەکەی دابەش بووە لە دوو جێگا و دوو بەرگی جیاوازدا بڵاو بوەتەوە، بەڵام لە ڕێبازە نیشتمانی و نەتەوەییەکەی لای نەداوە.

لە بارەی گرینگی پێدانیشەوە ڕۆژنامەی کوردستان قۆناغی جیا جیای دیوە. قۆناغی وای دیوە کە هەم نووسەری باش بەهۆی ئەوەوە ناسراوە، هەم ئەو بە هۆی نووسەری باشەوە گەشەی کردووە. وەک قۆناغی سەردەمی کۆمار و سەردەمی بڵاوبوونەوەی لە باشوور. بەڵام قۆناغی واشی دیوە کە بە هەر هۆیەکەوە بووبێ، نووسەرەکانی نادیار و بەڕێوەبەرەکانی سەربازی ون بوون. لە دوای کۆنگرەی چواری حیزبی دێموکڕاتی کوردستانەوە تا ماوەیەک دوای کۆنگرەی حەوتی حیزب کە من بۆخۆم شانازی نووسین، دەستەی نووسەران و تەنانەت (ئەو کاتەی لە دولکان بووین) سەرپەرستیی ئینتیشاراتم هەبوو کە ڕۆژنامەی "کوردستان"یش بەشێک بوو لەو ئۆرگانە، حیزب لە ڕاستیدا زوڵمی لە نووسەران و بەڕێوەبەرانی دەکرد و ناوی هیچ کەس لەگەڵ نووسراوەکەی نەدەهات. هەربۆیەش نووسەرانی ئەو سەردەمە ون بوون و زۆرتر ڕۆڵی سەربازی ونیان هەبوو. بۆیە بەداخەوە ئەگەر ئێستا کۆکردنەوە و شیکردنەوەیەکی وەک ئەوەی سەردەمی کۆمار بۆ ڕۆژنامەی کوردستان بکرێ، ناتوانرێ ئاوا بە جوانی تەنانەت بیۆگرافییەکی کورتی بەڕێوەبەران و نووسەرانی لە مێژوودا تۆمار بکرێ. بەداخەوە ئەو بڕیارەی حیزب کە لە بەشێکیدا من بۆخۆشم تێیدا بەشدار بووم، زوڵمێکە لەوانەی کە زەحمەتێکی زۆریان لە ڕۆژنامەی "کوردستان"دا کێشاوە. بەڵام بە خۆشییەوە لە دوا قۆناغی ڕۆژنامەکە دا تا ئێستا دیسان بە شێوەیەکی شەففاف ڕۆڵی هەر کەسێک تێیدا چالاک بووبێ دیارە.

هەر گەشاوە بێ ئەستێرەی "کوردستان" لە ئاسمانی ئەدەب و ڕۆژنامەنووسیی کوردیدا.

درێژەی لاپەڕەی ٤

«کوردستان» وەک ئاوێنەی مێژوویەک

لە مێژووی حیزبی دیموکرات و خەڵکی کوردستان تێ بگەی، ڕۆژنامەی **"کوردستان"** پڕە لە زانیاری و بەڵگەی بەنرخ. لە خۆڕا نییە من وەکوو ئاوێنەی مێژوویەک ناوی دەبەم.

هەر وا کە بۆ شتە چاکەکانی مێژووی حیزبمان و جووڵانەوەی حەقخوازانەی خەڵکی کوردستان، ڕۆژنامەی **"کوردستان"**، سەرچاوە و ئاوێنەیە، بۆ شتە ناخۆش و نەخوازراوەکانی مێژووی ئەو حیزبەش دەتوانێ بەڵگە و سەرچاوە بێ. ئێمە بە داخەوە شتی ناخۆشیشمان لە مێژووی خۆماندا هەیە، بۆ وێنە ئەو دابەشبوون و لەتبوونانەی لە مێژووی حیزبدا ڕوویان داوە، ئەو شەڕانەی کە بەسەر حیزبی دێموکراتدا سەپاون و نەخوازراو بوون، یا ئەو تێکهەڵچوون و شەڕە نێوخۆییانەی ئەو حیزبە تووشیان بووە، و هتد.

"کوردستان"یش ناچار بووە بۆ گۆڕان مل بدا:

وەک دوا خاڵ دەمەوێ بڵێم ڕۆژنامەی **"کوردستان"**یش لە تەمەنی خۆیدا و، بە گوێرەی سەردەمەکان –بەڕێوەبەرییەکەی، دەستەی نووسەرانی و ڕێوشوێنەکانی- گۆڕانی بەسەردا هاتوە، یانی وەک چۆن هێندێک خشۆک هەن جاروبار کاژ دەهاوێن واتە توێژی کۆن فڕێ دەدەن و هی نوێ دەردەکەن و بەرگێکی نوێ دەپۆشن، ئێمەش وابووین. بۆ وێنە خراپ نییە بزانن ڕۆژنامەی **"کوردستان"** تا ساڵی ١٣٧٥، هیچ نووسینێکی بە ناوی نووسەرەکەیەوە بڵاو نەدەکردوە. ئەوە کولتوورێک بوو کە لە حیزبە مارکسیست و لێنینیستەکانەوە داکەوتبوو کە دەبێ کۆمەڵگە، لە پاوانی حیزبدا بێ و قوربانیی حیزب بێ؛ حیزب لە پاوانی ڕێبەریدا بێ، ڕێبەری دەبێ قوربانیی نەفەری یەکەم بێ؛ یانی لە حیزبدا هەر یەک کەس بەرجەستە دەبێتەوە ئەوی دیکە هەموو ونن! تەنانەت لە ڕۆژنامەی **"کوردستان"**دا ڕاپۆرتمان هەیە، دەڵێ: "بە بۆنەی دووی ڕێبەندان ڕێوڕەسمێک بەڕێوە چووە، ئەندامی دەفتەری سیاسی لەو مەراسمەدا قسەی کردوە، قسەکانی هەیە کەچی ناوی نییە! بەڵام ئەو کولتوورەشمان لە دەورانێکدا گۆڕی. یانی سەردەمەکە وای دەخواست. گوتمان ڕاستە سیاسەتەکە سیاستی حیزبە، ڕۆژنامەکە ڕۆژنامەی حیزبە، بەڵام بۆچی دەبێ نووسەر نەتوانێ ناوی خۆی لەگەڵ نووسینەکەی بڵاو بکاتەوە!؟

یەکێکی دیکە لەو گۆڕانانەی بە سەر **"کوردستان"** هاتوون، مەجالدان بە بیروڕای ئازاد لە ڕۆژنامەدا بووە. ڕاستە ڕۆژنامەکە ڕۆژنامەی حیزبە و دەبێ بڵاوکراوەی حیزب بێ، بەڵام خوێنەر دەیەوێ لەگەڵ بیروڕای جیاواز ئاشنا بێ. پێشتر لە ڕۆژنامەی **"کوردستان"** بە دەگمەن مەجال بە بڵاوبوونەوەی بیروڕای جیاواز لە بیروڕای حیزب دەدرا. لە دوای لەتبوونی حیزب، مەجالێک لە ڕۆژنامەی **"کوردستان"**دا پێک هات، لاپەڕی تایبەتی تەرخان کرا بۆ بیروڕای ئازاد، بۆ ئەوەی کەسێک کە لەنێوخۆی حیزب، یا لە دەروی حیزبدا بیروڕای جیاوازی هەیە، مەجالی پێ بدەین بیروڕای خۆی لە **"کوردستان"**دا بڵاو کاتەوە.

بۆ ئەوەی حیزبەکەی خۆتان و مێژووەکەی باش بناسن:

من دیسان تەئکید دەکەمەوە، پێشمەرگەکان، کادرەکانی حیزب، ئەندامانی ڕێبەری و ئەندامانی حیزب بە گشتی، ئەگەر بیانەوێ حیزبەکەی خۆیان باش بناسن، دەبێ بگەڕێنەوە سەر چاپەمەنیی حیزب لە قۆناغی جۆراوجۆردا، بەتایبەتی بگەڕێنەوە سەر ڕۆژنامەی **"کوردستان"**. سروشتیە ئەوانەی لە قۆناغەکانی ڕابردوودا نەژیاون، زۆر شت هەیە کە لێی ئاگادار نەبن. بەڵام ئەگەر بیانەوێ ئەو حیزبەی بە شانازییەکانیەوە، بە کەموکووڕییەکانییەوە، بە دەیان تایبەتمەندی و خاڵی بەرجەستەیەوە باش بناسن، دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئارشیڤی چاپەمەنیمان بە تایبەتی ئەرشیڤی ڕۆژنامەی **"کوردستان"**. دیارە دەبێ وا بکەین کە ئەو ئەرشیڤە، دەستی خەڵکی پێ ڕابگا. ئەگەر ئەرشیڤەکەمان سکان بکرێ و بکرێتە فایلی پی دی ئێف، ئەو کات دەتوانین لە ماڵپەڕەکانی حیزبدا دایان بنێین بۆ ئەوەی خەڵک بە تایبەتی هۆگرانی توێژینەوە کەلکیان لێ وەربگرن. خۆشحاڵم کە هاوڕێیانی چاپەمەنی نیازێکی وایان هەیە.

هیوادارم هاوڕێیانێک کە توانای موستەنەد سازکردنیان هەیە، توانای ڕۆمان نووسینیان هەیە، توانای ئەنجامدانی توێژینەوە و نووسینی تایبەتیان هەیە، کەلک لەو گەنجینەیە وەربگرن. ئەو گەنجینەیە ئەگەر کەلکی لێ وەرنەگرین، تۆزی لەسەر دەنیشێ و لە کەلک دەبێ، ئەمەش زوڵمێکی گەورە دەبێ کە لە ڕابردووی خۆمانی دەکەین. بەڵام ئەگەر گەڕاینەوە سەری، دەتوانین زۆر لایەنی پڕشەنگدار لە ڕابردووی حیزبەکەمان و میللەتەکەمان لەوێ دا بدۆزینەوە و وەبیر نەوەکانی ئێستای بێنینەوە، بۆ لێ فیربوون و ئەزموون لیوەرگرتن.

جارێکی دیکە پیرۆزبایی لەو هاوڕێیانە دەکەم کە بە ڕۆژنامەی **"کوردستان"**ەوە ماندوو بوون و ماندوو دەبن. هەر وەها پیرۆزبایی لە هاوڕێیانی بەشی ڕاگەیاندنی حیزب دەکەم. بەو هۆیەوە کە ئێمە لە بەرەبەری ٢٧ی جۆزەردان، ٤١ ساڵەی دامەزرانی رادیۆی دەنگی کوردستان داین، پێم خۆشە هەر لە ئێستاوە پیرۆزبایی ئەو ڕۆژەش و ئەم بۆنەیەش لە هاوڕێیانی ڕادیۆ دەنگی کوردستان بکەم. بەردەوامیی ڕادیۆ دەنگی کوردستانیش وەک ڕۆژنامەی **"کوردستان"** بە ئاوات دەخوازم. بەو هیوایەی ڕۆژێک دابێ لە کوردستانی ئازاد ئەم بۆنانە یاد بکەینەوە.

«کوردستان»

ڕۆژنامەیەک بۆ هەموو وەرزەکان

ناسر باباخانی

[ئاماژە: ئەم وتارە دەقی قسەکانی کاک "ناسر باباخانی" نووسەر و مامۆستای زانکۆ لە ئەمریکایە کە بە بۆنەی دەرچوونی ژمارە ٨٠٠ی ڕۆژنامەی کوردستان لە سمینارێکدا کە لە لایەن کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەڕێوە چووە، پێشکەش کراوە.]

ئەم کاتەتان باش!

بەخێرهاتنی سەرجەم ئامادەبووانی بەڕێز دەکەم بۆ سمیناری یادی دەرچوونی ٨٠٠ەمین ژمارەی ڕۆژنامەی "کوردستان"، زمانحاڵی حیزبی دێموکراتی کوردستان.

بە پێویستی دەزانم هەر لێرەوە سەری ڕێز و نەوازشی خۆم دانوێنم بۆ سەرجەم ئەو قەڵەمانەی لەم ڕۆژنامەیەدا بابەتیان نووسیوە، هەروەها بۆ سەرجەم ئەو پێشمەرگانەی کە دەکرێ وەک پێشمەرگەی قەڵەم نێودێریان بکەین هەر لە سەرەتای دەرچوونی یەکەم ژمارەی کوردستانەوە هەتا ئێستا. چون ئەوانەی ئەرکی ڕاپەڕاندنی ڕۆژنامە و گۆڤاریان لەئەستۆ بووە، دەزانن ئەمە چەندە کارێکی تاقەتپرووکێن و چەندە ئیشێکی دژوارە. هەروەها پیرۆزبایی دەکەم لە حیزبی دێموکراتی کوردستان بەتایبەتی لە بەشی ڕاگەیاندن بە بۆنەی دەرچوونی ٨٠٠ەمین ژمارەی ڕۆژنامەی کوردستان.

بەر لەوەی کە بپەڕژێمە سەر دەقی قسەکانم، دوو خاڵە وەک پێشەکی پێم خۆشە ئاماژەیان پێ بکەم. یەکەمیان وەک ئاگادار کرام بەڕێز مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە تەشریفیان هەیە لەم سمینارەدا و لەبەر ئەوەی کە پێموایە مامۆستا، یەکێک لەو کەسانەیە کە زیاترین بابەت و وتاری لە ڕۆژنامەی کوردستان‌دا نووسیوە، جا چ بە وتار بووبێ چ بە دیمانە بووبێ، بە حوکمی ئەوەی کە هەر لە سەرەتای دەرکەوتنی خولی سێهەمی ڕۆژنامەی "کوردستان"، لە پاش شەهید دوکتور قاسملوو بەرپرسی ڕۆژنامە و سەرنووسەر بووە و پاشان لە پەروەردە کردن و ڕاهێنانی سەرنووسەرەکانی دیکە ڕێنوێن و یارمەتیدەریان بووە، سپاسی هەموو زەحمەتەکانیان بکەم و بە شانازییەوە ئەو ڕێچکەیەی کە جەنابی مامۆستا و هاوڕێیانی، نیزیک بە ٥٠ ساڵ لەوە پێش لە ڕۆژنامەدا گرتوویانە بەر، تەنانەت بەر لەوکات و لە سەردەمی کۆماری کوردستان، ئێستاش بە خۆشییەوە قوتابییەکانیان لەسەر ئەو ڕێچکە و ڕێبازە بەردەوامن.

خاڵی دووهەم پەیوەندی بە ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانەوە هەیە، کە ئەویش سپاسێکە کە دەبێ لەوانیش بکرێ، بە حوکمی ئەوەی کە لە مێدیای حیزبی دێموکراتی کوردستاندا، لە ڕۆژنامەی ئەم حیزبەدا چەشنێک Flexibility (انعطاف پذیری) یان نەوی کێشان، وەک هەڵکردن لەگەڵ بیری جیاواز، تابشتهێنانی بیری جیاواز بوونی هەیە، هەروەها پلۆرالیزم یان هەمەجۆری و فرەچەشنی لەم ڕۆژنامەیەدا ڕەچاو کراوە.

تۆ ئەگەر سەیر کەی تۆ حیزبێکی سیاسی بی، تۆ حیزبێک بی لە دۆخێکی نائاسایيدا بی، پەرتەوازەی وڵات بی، تەنانەت لە سەردەمێکدا لە لووتکەی شۆڕشدا بووبی، بەڵام بە جۆرێک بەم شێوەیە هەم ئێنعێتافپەزیریت هەبێ و هەم پلۆرالیزم بێنی لە ڕۆژنامەکەتدا ڕەچاو بکەی، بە باوەڕی من ئەمە دەکرێ وەک دەرس، دەرسی لێ وەرگیرێ و جێگای شانازییە و بۆیە بە پێویستی دەزانم، سپاس و پێزانینی خۆم بۆ ئەم سینگفراوانییەی ڕێبەرایەتیی ئەم حیزبە، هەروەها بەشی ڕاگەیاندن دەرببڕم.

ئەو بابەتەی کە دەمەوێ پێشکەشتان بکەم، ناوی: "کوردستان ڕۆژنامەیەک بۆ هەموو وەرزەکان"ە.

***

پێموایە لە ڕۆژنامەی "کوردستان"دا، دەکرێ دوو ئەرکی سەرەکی ڕەچاو کەین، دیارە دەتوانین باس لە زۆر ئەرک بکەین، بەڵام ئەوەی وەک دوو ئەرکی سەرەکی دەتوانم ئاماژەی پێ بکەم، یەکێکیان بریتییە لە خزمەت و پاراستنی زمانی کوردی. ئێمە دەزانین کە زمان وەک سیاسیترین توخمی نەتەوایەتی دایمە لەنێو کورددا یەکێک لەو ئێلێمێنتانە بووە کە دەوری زۆر زۆر کاریگەری هەبووە لە گەشە و نەشەی ناسیۆنالیزم و نەتەوەخوازیدا، بۆیە یەکێک لە ئەرکە سەرەکییەکانی ڕۆژنامەی "کوردستان" پاراستنی زمان بووە بە هەموو شێوازێک. بەخۆشییەوە من پێموایە یەکێک لە هەرە خزمەتە گەورەکانی ڕۆژنامەی کوردستان لە چاو ڕۆژنامە کوردییەکانی پارچەکانی دیکە بۆ وێنە با بڵێین باشوور، پاقژی و خاوێنی زمان بووە چ لە بواری ڕێنووس و چ لە بواری ڕێزمانەوە.

خاڵی دووهەم کە دەتوانم ئاماژەی پێ بکەم بریتییە لە، خاوەنداریێتی لەسەرجەم پرسە سیاسییەکان و پرسە نەتەوایەتییەکان کە بەردەوام ڕۆژنامەی کوردستان بە نیسبەت ئەو ڕووداوانەی کە لەنێوخۆی وڵات لە ئێراندا ڕووی داوە، دژکردەوەی هەبووە و لەنێوخۆی وڵاتیشدا خاوەنداریێتی کردووە لە پرسە جۆربەجۆرە سیاسییەکان کە لەنێو کۆمەڵگەدا ڕوویان داوە.

ئەوەی ڕاستی بێ لە دنیای ئەمڕۆدا چەمکێک هەیە کە هەرچەند لە بواری ماناوە چەمکێکی نێونەتەوەییە، بەڵام ڕەنگدانەوەیەکی زۆر تۆخی لە ڕۆژنامەی "کوردستان"دا هەبووە و هەیە، کە دەمەوێ پێکی بگرم لەگەڵ مێدیای ئەم وڵاتانەی کە کوردستان تێیاندا بەش کراوە. ئەو چەمکەش بریتییە لە "بەرپرسیارێتی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی". بێگومان بەرپرس بوون لەهەمبەر هەر کارێکدا، وەک خاڵێکی پۆزێتیڤ سەیر دەکرێ. ڕەنگە ئەم بەرپرس بوونەی ڕۆژنامەی "کوردستان"یش قەرەبووی کەمایەسی و کەموکووڕییەکانی کردبێ.

ئەو ڕەخنانەی کە لە ڕۆژنامەی "کوردستان" هەیە وەک: نەبوونی بەردەوامی، نەبوونی کادری پڕۆفیشناڵ و خوێندەوار لەو بوارەدا، نەبوونی ئیمکاناتی سەختئامێری و نەرم ئامێری وەک کادری نووسەران، وەک ئیمکاناتی ماڵی، تێکنیکی و فەننی و... دەکرێ چاوپۆشییان لێ بکەین چون زیاتر ئەو ڕەخنانە بەرهەمی جەبرێکن کە بەسەر ئەم حیزبەدا داسەپاون و وەک باسم کرد بەرپرسیارێتیی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی حیزبی دێموکراتی کوردستان قەرەبووی ئەم ڕەخنانەی کردۆتەوە.

چەمکی بەرپرسیارێتی کۆمەڵایەتی فەرهەنگی بریتییە لەوەی کە ڕۆژنامە دەبێ وەک ویژدانی کۆمەڵگە، وەک ویژدانی نەتەوەکەی خۆی بتوانێ ئاوێنەیەکی باڵانوێن بێ بۆ سەرجەم پرسە سیاسی، کۆمەڵایەتی، مێژوویی و فەرهەنگییەکان.

من لێکۆڵینەوەیەکم کردبوو بۆ ئەم سمینارە لەسەر ڕۆژنامەکانی جیهان، سەرتیتر و لۆگۆی ١٥٠ ڕۆژنامەی وڵاتانی پێشکەوتوو و وڵاتانی دواکەوتووم شەنوکەو کرد، یەک دەستەواژە هەیە پێ دەڵێن Slogan واتە "دروشم" کە هەر ڕۆژنامە دروشمی تایبەت بە خۆی هەیە. بۆ وێنە ڕۆژنامەیەکی وەک واشینگتۆن پۆست دەڵێ: "دێموکراسی لە تاریکیدا دەمرێ". یان نیۆیۆرک تایمز باس لەوە دەکا هەموو هەواڵێک شیاوی بڵاوبوونەوەیە، هەرچەند ئەو باس لەوە دەکا بۆ چاپ بوون دەبێ، یانی هەموو هەواڵێک بایەخی بڵاوبوونەوەی هەیە. یان لە وڵاتێک لە ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست وەک پاکستان، کە تێیدا دەمارگرژیی ئایینی هەیە، کێشە و گرفتی مەزهەبی زۆر بە زەقی دیارە، مافی ژن و منداڵ پێشێل دەکرێ، لە ڕۆژنامەیەکدا دەڵێ: " ئەوە مافی هەموو مرۆڤێکە کە بزانێ". پاشانیش دەڵێ: "ئەوە دەنگێکی نوێیە بۆ پاکستانێکی نوێ".

دیارە لیستی ئەو ڕۆژنامانە یەکجار زۆرن و من هەر ئاماژەم بەو چەند دانەیە کرد.

مەبەستم ئەوەیە لە هەموو ڕۆژنامەیەکی دنیادا، بەرپرسیارێتی کۆمەڵایەتی فەرهەنگی بوونی هەیە، ئەو ڕۆژنامانە دەڵێن: "مرۆڤەکان مافی خۆیانە کە وەک شارۆمەند سەیر بکرێن، مافە ئینسانییەکانیان ڕەچاو بکرێ، زانیاری حەقی خۆیانە و..." بەڵام کە دێیە سەر ئەو وڵاتانەی کە کوردستانیان تێدا دابەش کراوە، بۆ وێنە کاتێک کە تۆ دێنی لە ڕۆژنامەیەک بە ناوی حوڕییەت، ورد دەبییەوە لە گۆشەی لای چەپی ئەم ڕۆژنامەیە وێنەیەکی ئاتاتورک دانڕاوە بە ئاڵای تورکیەوە کە ڕستەیەکی لەو دەگێڕێتەوە کە دەڵێ: "تورکیە، تورکلەریندر" واتە تورکیە هی تورکەکانە. باوەڕ نەبوون بە پلۆرالیزم، باوەڕ نەبوون بە فرەچەشنی، باوەڕ نەبوون بە فرەنەتەوەیی لە ڕۆژنامەیەکدا کە قەرارە بێتە پێگەیەک و یەکێک لە کۆڵەکەکانی دێموکراسی، کەچی لەودا حاشا لە بوونی میللەتێک دەکرێ. یان کە سەیری ڕۆژنامەکانی ئێران دەکەی باڵێکی توندئاژۆ کە کەیهانی هەیە و سەرنووسەرەکەی کابرایەکی ئەشکەنجەگەر و بازجوویە، باس لە مەرگ دەکا و تۆی مەرگ دەپژێنێ، چ بەرامبەر بەوانەی کە لەگەڵ کۆماری ئیسلامی لە باری بیروباوەڕەوە جیاوازییان هەیە و چ وڵاتانی دیکە و بەردەوام تەپڵی شەڕ دەکوتێ.

بەڵام ڕێک بەپێچەوانەی مێدیای وڵاتانی داگیرکەر، ڕۆژنامەی "کوردستان" لەسەر بنەمای دێموکراسی، پلۆرالیزم و نەوی کێشان دامەزراوە. پێم خۆشە بۆ سەلماندنی ئەم بۆچوونەم بابەتەکەم لەگەڵ بیرەوەرییەک گرێ بدەمەوە کە پێموایە ڕەنگە چەمکی بەرپرسیارێتی کۆمەڵایەتی فەرهەنگی بتوانێ زیاتر شی کاتەوە، ئەویش بیرەوەرییەکە لە خودی جەنابی مامۆستا حەسەنزادە کە فەرمووی: "بابەتێکم لە ڕادیۆدا بڵاو ببۆوە لەسەر مامۆستا هێمنی نەمر کە بەپێچەوانەی بڕیاری فەرمیی حیزب بوو یان لای کەم هەندێ زاویەی هەبوو، کە دواجار قسەی لەسەر دەکرێ خودی شەهید دوکتور قاسملوو داوا دەکا، لە ڕۆژنامەشدا چاپ بکرێ!" ئەمە ڕێک واتە بەرپرسیارێتیی کۆمەڵایەتی فەرهەنگی.

سەبارەت بە ڕۆژنامەی "کوردستان" پێم خۆشە ئەوە بڵێم، کە ناوەکەی یەکجار زۆر جێگای سەرنجە! بەهەرحاڵ بە حوکمی ئەوەی کە کۆماری کوردستان لە جوغرافیایەکی سنوورداردا دادەمەزرێ، لە ناوچە موکریان دادەمەزرێ، دەکرا ئەو پرسیارە بێتە گۆڕێ کە بڵێین، بۆچی ناوەکەی نەبۆتە موکریان؟ بۆچی ناوەکەی نەبۆتە مەهاباد؟ بە باوەڕی من ناوی ڕۆژنامەکە ئەوەندە گرینگە کە ئاماژە بە جوغرافیایەکی سیاسیی تایبەتە. لە جوغرافیایەکی سنووردارردا خۆی نابەستێتەوە و، ئەوە دەبێتە بەڵگەیەک بۆ ئەو کەسانە بۆ ئەو بیانییانەی کە بە عومدە فارسن و دەیانەوێ بزووتنەوەی کوردی پێ بکوتن و لەبری کۆماری کوردستان باس لە کۆماری مەهاباد دەکەن، بۆ ئەوەی کە ئەم کۆمارە داشکێنن کەچی ئەوان ئەو سەردەمی هاتوون ناوی "کوردستان"یان بۆ ڕۆژنامەکە دیاری کردووە. من بابەتێکم لەسەر کۆماری کوردستان -دیارە لەسەر کۆمەڵەی ژێکاف و بەتایبەتی لەسەر نەمر زەبیحی- ئامادە کردبوو، لەسەر بنەمای مێژووی زارەکی، سەعیدخانی هومایوون خودای لێخۆش بێ ئاجودانی پێشەوا بوو، خوشکەزای پێشەوا بوو، باوەڕی وابوو یەکەم جار ئەو ناوە، لە لایەن سەید محەممەد حەمیدی، یەکەم سەرنووسەری ڕۆژنامەی "کوردستان"ی سەردەمی کۆمارەوە، پێشنیار کراوە و دواجار پەسند کراوە.

پاشان بە باوەڕی من بەڕێوبەرانی "کوردستان"، سیلەچاوێکیان لە "کوردستان"ی بەدرخانییەکانیش بووە. چونکە ئەگەر سەیری فۆرمەت و لۆگۆکەیان بکەی زۆر وەک یەک دەچن. بۆیە ئەوان ڕەنگە ئەو بیرۆکەیە لە زەینیاندا هەبووبێ کە کورد نەتەوەیەکە دابەش کراوە و بە هەر شێوەیەک بێ، درێژەدانی هەمان "کوردستان"یان مەبەست بووبێ، یانی ئەو جۆرە خوێندنەوەی بۆ بکرێ. واتە مەبەستم ئەوەیە کە ئەوان لە سەردەمی کۆماردا ئاگایان لە ڕابردوو بووە، چاویان بڕیووەتە داهاتوو و تێگەیشتنێکی دروستی دۆخێکی هەنووکەیشیان هەبووە. کەوابوو "کوردستان" ڕۆژنامەیەک بوو بۆ وڵاتێک، نەک بۆ شارێک، نەک بۆ ناوچەیەک. ئەوە زۆر گرینگە کە ئەوە بزانین کە ئەو "کوردستان"ە کە ئەو ناوی لێنراوە بە جۆرێک لە جۆرەکان، پێدانی پێناسەیەکی نەتەوایەتییە.

ئەوەی ڕاستی بێ بەشی هەرە زۆری ژیانی ڕۆژنامەی "کوردستان" جگە لەو ماوەیەی کە لە مەهاباد دەرچووە، ١١٣ بە تەعبیرێک ١١٤ یان بە تەعبیری پڕۆفسۆر مارف خەزنەدار ١١٦ ژمارە، لە تاراوگە بووە و ئەو ڕاستییە دەبێ بسەلمێنین کە ژینگەی سیاسی نووسەران و ئەو کەسانەی کە لەنێو ئەو ڕۆژنامەیەدا قەڵەم لێ دەدەن، بە حوکمی ئەوەی کە لە دەرەوەی چوارچێوەی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا دەژین جیاوازە. جیاوازی بەو مانایە کە ژینگە سیاسییەکانیان جیاواز بووە. بەتایبەتی لەو سەردەمی سۆشیال مێدیایەدا، بە حوکمی ئەو ژینگە سیاسییە دەبینی ئەوانەی کە لە دەرەوەی ئەو چوارچێوەیەدا دەژین، جۆرێک لە ڕادیکالیزم بەسەر بیروباوەڕیاندا، بەسەر نووسراوەکانیاندا دیارە. کە هەندێ جار دەبێتە هۆکاری سازبوونی کەلێنی سیاسی و کۆمەڵایەتی کە ئەوە خەسارێکی جیددییە، یانی دابەشکردنی کۆمەڵگە لەسەر بنەمای ئەو ڕادیکالیزمە، دواجار خەساری لێ دەکەوێتەوە بەڵام بە باوەڕی من ڕۆژنامەی "کوردستان"ی ئۆرگانی حیزبی دێموکراتی کوردستان، توانیویەتی تا ڕادەیەکی زۆر بەر بەم شتە بگرێ و نەهێڵێ ئەم کەلێنە زۆر بەرز بێتەوە.

وەک باسم کرد ١١٣ یان ١١٤ یان ١١٦ ژمارەی هی دەوری یەکەمە، بەو ژمارەی کە ئەمڕۆ ئێمە بۆی دانیشتووین و سمینارمان بۆ گرتووە ٨٠٠ ژمارەی ئەم خولە کە بە خولی سێهەم ناودێر کراوە و دەرچووە سەرجەم دەبێتە ٩١٤. یانی ئەگەر بێنی ماوەی ٧٦ ساڵ حیساب کەی تەقریبەن دەکاتە ٩١٢ مانگ و ٩١٤ ژمارە. واتە دەکرێ بڵێین هەر مانگەو یەک ژمارە لە ڕۆژنامەی کوردستان دەرچووە. ڕەنگە ئەوە بۆ حیزبێکی سیاسی ئەگەر لە دۆخێکی ئاساییدا بێ، ئەگەر لەنێوخۆی وڵاتدا بێ، ئەگەر چاپخانە و ئیمکانات و شوڕای نووسەران و پووڵ و پارەی هەبێ و بە شێوەیەکی پڕۆفیشناڵ کار بکا، شتێکی زۆر نەبێ، بەڵام تۆ کە سەیری ژینی نائاسایی ئەم حیزبە دەکەی، دەبینی لە دۆخێکی زۆر دژوار و ئەستەمدا ژیاوە و لە شاخدا توانیوێتی ئەم ئەرکە ڕاپەڕێنێ، بە باوەڕی من ئەمە یەکجار گرینگە.

«کوردستان»

تایبەتمەندی و ئاستەنگەکانی بەردەمی

عەلی مێهرپەروەر

لە سەروبەندی دەرچوونی ژمارە ٨٠٠ی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا پیرۆزبایی و داوای سەرکەوتن بۆ هەموو ئەو کەسانە ئەکەم کە درێژەپێدەری ڕێگای پڕ کەندولەندی ڕۆژنامەی کوردستان بوون و هەن.

ڕۆژنامەی "کوردستان" ئۆرگانی فەرمیی حیزبی دێموکرات درێژەدەری ڕێچکەی ڕۆژنامەی کوردستانی سەردەمی کۆماری کوردستانە. ئایا ناوی ڕۆژنامە بۆ ئەو بڵاوکراوە پڕ بەپێستیەتی یان نا؟ هێندێک لە تایبەتمەندییەکانی ڕۆژنامەیی تێدایە وەک هەواڵ (هەرچەند کەم وایە بتوانێ هەواڵی ڕۆژ بێ)، بابەتی تەحلیلی و لێکدانەوەی سیاسی و ئەدەبی و.... بەڵام پێچەوانەی ڕۆژنامەکانی ئازاد(ڕێگە پێدراو) ڕۆژانە بڵاو ناکرێتەوە و پێشتریش بڵاو نەدەبۆوە. پێشتر مانگانە یەک ژمارە و لەم ساڵانەی دواییدا تا ئەو جێگەیەی من ئاگادار بم مانگانە دوو ژمارەی لێ بڵاو دەکرێتەوە.

ئەگەر دایبنێین ڕۆژنامە لەبەرانبەر شەونامە نە بە مانای کاتی بڵاوکرانەوەکەی بەڵکوو بە مانای ڕۆژنامە واتا ئاشکرا و ئازاد و ڕێگەپێدراو و شەونامە بەمانای نایاسایی و قەدەغە (لەلایەن ڕێژیمەکانی حاکم بە سەر ئێراندا) ئەگەر بەو مانایە بیگرین ڕەنگبێ بچێتە خانەی شەونامە؛ چونکە لە نێوخۆی وڵاتدا جگە لە چەند ماوەیەکی کورت لە مێژووی خۆیدا قەدەغە و لەلای هەر کەس ببینرایە کەسەکەی تووشی سزای قورس دەکرد. (ئەوە دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمانێک کە ئینتێرنێت و سایتی ئینتێرنێتی بوونی نەبوو).

مێژووی ڕۆژنامەی کوردستان لەگەڵ مێژووی حیزبی دێموکرات گرێدراوی یەکترن. زۆرکەم وابووە کە هەم حیزبەکە بە ئاشکرا و ئازاد لە نێوخۆی وڵات چالاکی هەبووبێ و ڕۆژنامەکەش بە ڕێکوپێکی بڵاو بووبێتەوە. بەهۆی ئەو بارودۆخە نالەبارەی کە بەسەر حیزبی دێموکراتدا هاتووە ڕێبەریی حیزب لە کوێ گیرسابێتەوە ڕۆژنامەکەش لەوێ چاپ و بڵاو کراوەتەوە.

پاش ڕووخانی ڕێژیمی پاشایەتی بۆ چەند ساڵێک کە حیزب لە نێوخۆی وڵات دەرەتان و ئیمکانی تێکۆشانی هەبوو(نیوە ئاشکرا و نیوە نهێنی) ڕۆژنامەکەش دەرەتان ومەجالی چاپ و بڵاوکردنەوەی تا ڕادەیەک هەبوو.

بەرە بەرە کە مەیدانی تێکۆشانی ئاشکرای حیزب بەرتەسک بوویەوە ڕۆژنامەکەش بارگە و بنەی پێچایەوە و ڕووی لەشاخ کرد و تاماوەیەکی زۆری چەند ساڵی لە شاخ و بە ئامراز و کەرەسەی سەرەتایی بڵاو دەکرایەوە و درێژەی بە چالاکیی خۆی دەدا. تاکوو سەرئەنجام ترنجایە شاری کۆیە و لەو کاتەوە تائێستا مانگانە ٢ ژمارەی لێ دەردەچێ.

هەر چەند لە کۆیە دەرەتانی چاپ و ئامادەکردنی چ لە ڕووی کادیری نووسین و چ لە ڕووی ئامراز و کەرەسە بۆ چاپی تا ڕادەیەکیش مودێرن ئامادە بوو، بەڵام کێشەی سەرەکی گەیاندنی بە دەست خوێنەری خۆی بوو.

لە ئاستی باشووری کوردستان، کۆسپ و تەگەرەیەکی ئەوتۆ لەئارادا نەبوو. بۆ دەرەوەی وڵات و ئورووپا دەبوایە یەک دوو ژمارە جا بەهەر وەسیلەیەک بوایە بنێردرایەتە دەفتەری نوێنەرایەتیی حیزب لە پاریس. لەوێش بە هەزاران نوسخەی بە تێچوویەکی زۆر کوپی دەکرا و بە پۆستی ئاسایی دەنێردرا بۆ ئەو وڵاتانە کە کۆمیتەی حیزبی لێ بوایە. زۆرکەم وا ڕێدەکەوت کە ڕۆژنامە دوای مانگێک بگەیشتایەتە دەست کۆمیتەکان، لەویش تا دەگەیەندرایە شارەکان و بڵاو دەکرایەوە ماوەیەکی دیکەی دەخایاند بەکورتی کاتێ ڕۆژنامەکە دەگەیشتە دەست خوێنەر پترلە چەندمانگی دەخایاند.

لەساڵی ١٩٩٩ (١٣٧٨) دەفتەری نوێنەرایەتیی حیزب لە پاریس بڕیاری دا لە جیاتی ئەوەی کە ڕۆژنامەکە لە پاریس کوپی بکرێ و لە ڕێگەی پۆستی ئاساییەوە بەڕێ بکرێ بۆ وڵاتەکان، بە هۆی فاکس بەڕێ دەکرا بۆ کۆمیتەکانی حیزب لە وڵاتەکانی ئورووپا و ئامریکا و ئوسترالیا. لەهەر وڵاتێکیش بەگوێرەی پێویستیی خۆی کۆپی دەکرا و لەبەرانبەر بەهایەکی نە زۆردا دەفرۆشرایە ئەو کەسانەی کە ڕۆژنامەکەیان ئابوونە کردبوو کە هەم زووتر دەگەیشتە دەست خوێنەر و هەم لانیکەم تێچووی خۆی دەر دەهێنا و لە هەندێک کۆمیتەشدا داهاتێک بە نسیبی کۆمیتەکە دەبوو.

کێشەی سەرەکی دیسانەکەش دەگەڕایەوە بۆ نێوخۆی وڵات، ئەو مەیدانەی کە پتر لە هەر شوێنیکی دیکە پێویستی دەکرد چالاکی و هەڵوێست و بۆچوونەکانی حیزب لەسەر بابەتە جۆراوجۆرەکان بە ئاگاداریی خەڵکی وڵات بگەیەنێت. تا ئەوکاتەی کە هێزەکانی پێشمەرگە بە شێوەی بەرچاو لە ناوچەکاندا بوونیان هەبوو، ڕۆژنامەی "کوردستان"یش لەگەڵ پێشمەرگەکان سەری بەماڵاندا (بەزۆری لە گوندەکاندا) دەکرد و بەشێکیشی ڕەوانەی نیوشارەکان دەکرا. ئەو کاتانەش کە مەیدانی تێکۆشانی هێزی پێشمەرگە بە هۆکاری جۆراوجۆر بەرتەسک بوویەوە کاریگەری لەسەر چارەنووسی ڕۆژنامەی "کوردستان"یش دانا . دواتر لە ڕێگای تیمە تەشکیلاتییەکان و ڕێگای جۆراوجۆرەوە ژمارەیەکی سنووردار ڕەوانەی نێوخۆی وڵات دەکرا. بە هاتنە مەیدانی ئینتێرنێت و دامەزراندنی سایەتەکانی سەر بەحیزب، ڕۆژنامەی کوردستانیش بە شێوەی مەجازی و بە pdf لەسەر سایتەکان دادەنرا و هەموو ئەو کەسانە کە خوازیاری خوێندنەوەی ڕۆژنامەکە بوون دەستیان پێ ڕادەگەیشت.

کێشەیەکی دیکە کە لەبەردەم دەستەی نووسەرانی ڕۆژنامەی "کوردستان"دا هەبوو ئەوە بوو کە ڕۆژنامەکە ئۆرگانی فەرمی حیزبی دێموکرات بوو. بۆیە بەناچاری دەبوایە بابەتەکان لە چوارچێوەی سیاسەتی حیزبدا بوایە یان لانیکەم دژی نەبوایە. بۆیە دەستی نووسەران ئاوەڵا نەبوو و بابەتەکانیان لەگەڵ سیاسەتی حیزب ڕێکدەخرا.

بەکورتی لەو کاتەوە دەست بە نووسینی بابەتەکانی ڕۆژنامەی کوردستان دەکرا تا دەگەیشتە دەستی خوێنەران ڕێگەیەکی پڕ پێچولۆچی دەبڕی تەنانەت زۆر جاریش ئەوانەی ڕۆژنامەیان بۆ نێوخۆی وڵات دەبردەوە، لەنێو بەرداندا دەیانشاردەوە!

ڕۆژنامەی "کوردستان" بۆخۆی مەکتەبێک بوو بۆ ئەدەبیاتیکی بەپرەنسیپ، ڕاستگۆ و ڕاستبێژ، دوور لە جنێوفرۆشی و بوختان هەڵبەستن، قسەی سووک و نەشیاو. تەنانەت زمانی ڕۆژنامەی "کوردستان" لە ئاست دوژمنانیش نەزاکەتی تێدا بەدی دەکرا. ڕۆژنامەی "کوردستان" لە ڕووی نووسین و ڕێنووس و پاراویی وشەکانی بۆ خۆی نموونەیەک بوو بۆ ئەو کەسانەی دەیانەویست سەرمەشقێکیان بۆ فێربوونی زمانی کوردی لەبەردەستدا بێ. هەرچەند هەواڵ و باسی ڕووداوەکان لەوانەبوو کاتێک ڕۆژنامەکە دەگەیشتە دەستی خوێنەر بەو هۆیانە کە باسمان کرد، بابەتی ڕۆژ نەبوایەتن، بەڵام لێکدانەوە و شرۆڤەی بابەتەکان کە پتر سیاسی بوون تازەیی و واقیعبینی خۆیان پاراستبوو. زیادکردنی لاپەڕەی تایبەت بە ئەدەب و شێعر و هونەر و.... هەمووکات بۆ چێژ لێ وەرگرتن دەبوون.

ڕۆژنامەی "کوردستان" بایەخێکی تایبەتی بە ئەدەبیاتی منداڵان دەدا. زیادکردنی پاشکۆیەک بە ناوی "دنیای منداڵان" بە ڕۆژنامەکە کە لەلایەن منداڵانی کەمپەکانی حیزبەوە لەژێر چاودێری کادرێکی دەستەی نووسەرانی ڕۆژنامەی کوردستان هاوکات لەگەڵ ڕۆژنامەکە دەردەچوو سەرەڕای ئەوەی منداڵانی بۆ لای خوێندنەوە ڕادەکێشا، هانیشی ئەدان بە شێوەیەک خۆیان لە ڕۆژنامەکەدا ببیننەوە. جا بە ناردنی بابەت یان وێنەکێشان یان هەر داهێنانێک بوایە بەشدار دەبوون. هەرلەو بەشدارییەدا لێهاتوویی و ئیستیعدادی منداڵەکان لە ڕووی نووسین یان وێنەکێشان تەنانەت شێعر و... دەردەکەوت.

ڕۆژنامەی "کوردستان" لە ماوەی تێکۆشانی خۆیدا کۆمەڵێک کادری لێوەشاوەی لە بواری نووسین یان کاری فەننی و هونەری ڕۆژنامەگەری پەروەردە دەکرد کە بۆ خۆی سەرمایەیەکی گەورە و بەنرخ بوو بۆ حیزبەکە. بە جۆرێک کە هەموو کات کادرەکانی بەشی ئینتیشاراتی حیزب بەشێک بوون لە کادرە نوخبەکانی حیزب.

لە کۆتاییدا جارێکی دیکە وێڕای دەستخۆشی لە هەموو ئەو کەسانەی کە ڕۆژێک لە ڕۆژان لەو ڕۆژنامەدا ئەرکیان لە ئەستۆ بوە، داوای سەرکەوتن و سەربەرزیش بۆ کارگێڕان و هەڵسووڕاوانی ئێستای ڕۆژنامەی "کوردستان" دەکەم. بەو هیوایەی لە داهاتوویەکی زۆر نیزیکدا "کوردستان" لە زێدی خۆی دەربچێ و ڕۆژانە بگاتە دەستی خەڵکەکەی.

«کوردستان» ڕۆژنامەیەک بۆ هەموو وەرزەکان

درێژەی:

تەنانەت لە بیرمان نەچێ لە سەردەمێکدا بژاردەکان و نوخبەکان بوون کە "کوردستان"یان دەنووسی. دواتر ئاماژە بەوە دەکەم بۆ ئاستی هەر ڕۆژنامەیەک گرێدراوی ئەو کەسانەیە کە قەڵەمی تێدا لێ دەدەن. بەهەرحاڵ لەو سەردەمیدا کەڵلاکانی ئەدەب و سیاسەتی کوردین لە ڕۆژنامەی کوردستاندا بابەتیان نووسیوە و ڕادەیان لەچاو ئێستا زۆریش سنووردار بووە و ئەمە جیاوازییەکی گرینگە. لە سەردەمی کۆمەڵەی ژێکافدا کاتێ زەبیحی نیشتمانی چاپ دەکرد و بە دزی و بە شاراوەیی دەچوو لە تەورێز دیهێناوە، بە قەولی دۆستێک دەیگوت بە کۆڵێ دیهێناوە، بۆمان دەردەکەوێ کە بۆچی بڵاوکردنەوەی 914 ژمارە زۆر گرینگە!

یانی کە تۆ سەیری دۆخی ئەو کات بکەی بەم هەموو زەحمەت و کوێرەوەرییەوە و لەگەڵ ئێستا پێکی بگری، بە باوەڕی من غەدرە بڵێی ڕۆژنامەی "کوردستان"، دەبا زیاتر چاپ بوایە، بەڵام هەر ئەوەندی کە چاپ بووە، من پێم وایە جێگای دەسخۆشییە.

خاڵێکی دیکە کە دەمەوێ ئاماژەی پێ بکەم ئاستی هەر ڕۆژنامەیەک گرێدراوە بە توانایی و لێوەشاوەیی ئەو کەسانە کە قەڵەمی تێدا لێ دەدەن. بۆ وێنە ئەگەر بمەوێ باس لە وەچەی یەکەم بکەم، نەمران سەید محەممەد حەمیدی وەک سەرنووسەری "کوردستان"، هەژار، هێمن، زەبیحی، قزڵجی، عەتری گڵۆڵانی، دڵشاد ڕەسووڵی و... ئەم وەچەیە دەکرێ بڵێین زیاتر بەکگراوندێکی ئەدەبیان هەبوو، لایەنە ئەدەبییەکەیان بەسەر لایەنە سیاسییەکەیاندا زیاتر زاڵ بوو. لە ڕاستیدا ئەوان ئەو کاتی بە حەقیقەت دەیانویست، وردەوردە دارەداری ئەم ڕۆژنامەیە، دەست پێ بکەن و ڕۆژنامە بێتە نێو کۆمەڵگە. وەک حاجی قادر کۆیی دەڵێ:

"سەد قایمە و قەسیدە کەس نایکڕێ
بە پوولێ
ڕۆژنامە و جەریدە کەوتوونە قیمەت
و شان"

مەبەست ئەوە بوو ڕۆژنامە وە قیمەت و شان کەوێ. بۆ وێنە نوتقی جەنابی پێشەوا بڵاو دەبۆوە، هەواڵ بڵاو دەبۆوە. مەبەستم ئەوەیە کە بڵێم لەو سەردەمدا زیاتر ڕاگەیاندن بەشی سەرەکی بوو، بڵاو کردنەوەی هەواڵ مەبەست بوو تا شرۆڤە و ئانالیز.

بەڵام لە وەچەی دووهەم و وەچەی سێهەمدا کە سەردەمی ئێستایە سیاسەت توخمی زاڵە. لە وەچەی دووهەمدا شەهید دوکتور قاسملوو، شەهید دوکتور شەرەفکەندی، مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە، نەمر مامۆستا کەریم حیسامی، کاک فەتاحی کاویان و زۆر نێوی دیکە کە ڕەنگە مەجاڵ نەبێ لێرە باسیان بکەم ئەم وەچەیە بە نیسبەت وەچەی یەکەم سیاسیترن، ئەساسەن سیاسەتمەدارن. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا، ئەو بناغەیەی کە داڕێژراوە بۆ ئەو ڕۆژنامەیە، دیسانەکە تۆ دەبینی ئەو بەکگراوندە ئەدەبییە بەسەر ئەو بەشەشدا دیارە. مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە کەسایەتێکی ئەدیبە، دوکتور قاسملوو لە ئەدەبدا دەستی هەیە، کاک فەتاحی کاویان یان کاک کەریم حیسامی لە ئەدەبدا دەستی هەیە، بۆیە وەک پێشتر عەرزم کردن نوخبەکانن کە لە "کوردستان"دا دەنووسن. یانی چ لە وەچەی یەکەمدا، چ لە وەچەی دووهەمدا، ئەوە نوخبەکانی سیاسی - ئەدەبی کوردن کە دەرەتانی ئەوەیان هەیە لەو ڕۆژنامەیەدا بابەت بڵاوکەنەوە و دواجار دێینە سەر ئەو قۆناغەی ئێستا، کە بە وەچەی سێهەم دیاری کراوە.

کەوابوو وەک باسم کرد وەچەی سێهەم وەچەیەکە کە لە باری تەمەن لەچاو وەچەی دووهەم گەنجترن، ئەزموونی سیاسی و خەباتیان کەمترە، پاشخانی فکرییان زیاتر لە شارە، بەڵام ئەو جیلە لە باری پەیوەندییان لەگەڵ دنیای سۆشیال مێدیا و لەگەڵ مێدیای بیانیدا بە حوکمی ئەوەی کە بەشێکیان لە دەرەوەی وڵات دەژین پەیوەندییەکی چڕوپڕتر و تۆکمەتریان هەیە، بۆیە ئەگەر لە سەردەمێکدا نوخبەکانی وەچەی یەکەم و دووهەم شوێندانەریان لەسەر کوردستان هەیە و کوردستان بەهۆی قەڵەمی ئەوانەوە بەو شێوەیە دێتە دەرێ، بەڵام لە وەچەی سێهەمدا بە حوکمی ئەوەی کە سۆشیال مێدیا لە گۆڕێدا هەیە، بە حوکمی ئەوەی کە ئاڵوگۆڕی زانیارییەکان زیاترە، ئەوانیش دەکەونە ژێر تەئسیری ئەم لێشاوی زانیارییانە، ئەم لێشاوی هەواڵ و لێکدانەوانە و دواجار ئەم کاریگەرییانە لە ڕۆژنامەی "کوردستان"یشدا ڕەنگ دەداتەوە. مەبەستم ئەوەیە کە بڵێم لە وەچەی سێهەمدا پەیوەندییەکی دوولایانە، لە نێوان نووسەران و ڕۆژنامەی کوردستاندا هەیە.

لە کۆتاییدا وێڕای پیرۆزبایی دووبارە لە ڕۆژنامەگەری کوردی و سەرجەم هاوڕێیانی حیزبی دێموکراتی کوردستان، دەمەوێ ئەوە بڵێم کە نازانم لەگەڵ دەرچوونی ژمارەی ١٠٠٠ی ڕۆژنامەی کوردستان ئێمە لە کوێین و شێوازی دەرچوونی کوردستان چۆن دەبێ، ڕۆژانە دەبێ، هەفتانە دەبێ، دووحەوتەنامە دەبێ، بەڵام هیوادارم ئەگەر جەژنێکی تر بۆ کوردستان بگیرێ لە شوێنی لەدایکبوونی ڕۆژنامەی کوردستان بێ!

«کوردستان» وەک ئارشیوێکی نەتەوەیی

عەلی فەتحی

ڕۆژنامە، واتە بڵاڤۆکێک کە بە شێوەیەکی ڕێکوپێک ئامادە دەکرێ و چاپ و بڵاودەبێتەوە و دەکەوێتە بەردەستی خەڵکی خوێندەوار. ئەو بڵاوکراوەیە نە بەیاننێکی یەک دوو لاپەڕەییە کە باس لە بابەتێکی تایبەت بکا و نە ڕاگەیەندراوی ناوەندێکی سیاسی کۆمەڵایەتی یا هەر شوێنێکیترە، بەڵکوو چاوی قەڵەمی دەڕوانێتە هەموو دەوروبەری. لەو سەردەمەوە کە ئەو بڵاڤۆکە بە ناوی "ڕۆژنامە" کەوتووەتە دەست خەڵک، چوارسەد ساڵ تێپەڕیوە. مەبەستی ئەو پتر گەیاندنی زانیاری بە کۆمەڵانی خەڵک بووە. ڕۆژبەڕۆژ گەشەی سەندووە و لەباری فیکرییەوە ئاشکراتر خۆی دەرخستووە. ڕۆژنامە هەر لە سەرەتای دامەزرانییەوە، ئەخلاقی وەکوو خاڵێکی گرینگ کردووەتە بنەما. بۆ ڕۆژنامەیەک زۆر بەجێ بووە کە بە چاوی بایەخەوە بڕوانێتە شێوازی نووسین، گرینگیی بابەت و سەربەخۆیی قەڵەم. ڕەچاوکردنی هەمووی ئەو خاڵانەش، وای لێ کردووە لە ماوەیەکی کورتدا ببێتە قوتابخانەیەک بۆ پەروەردە و گەشەی کۆمەڵگە.

وەک دەزانین یەکەمجار ساڵی ١٨٢٨ و لە سەردەمی پاشایەتی محەممەد عەلی پاشای میسردا ڕۆژنامە لە ڕۆژهەڵاتی ناوین کەوتووەتە بەرچاوی خەڵک. ناوی " الوقایع المصریە" بووە. ٧٠ ساڵ دوای ئەو ڕۆژنامە میسرییە، هەر لە شاری قاهیرەی وڵاتی میسر، بە هەوڵ و تێکۆشانی میقداد میدحەت بەدرخان یەکەم ڕۆژنامەی کوردی بە ناوی " کوردستان " لە ٢٢ی نیسانی ١٨٩٨دا چاپ و بڵاو کراوەتەوە.

ڕۆژنامەی "کوردستان"ی کۆتاییەکانی سەدەی نۆزدە لە خاکی کوردستانێکی دابەشکراودا بە شێوەی بەربڵاو بڵاونەبۆتەوە، بەڵکوو پتر کەوتووەتە بەردەستی ژمارەیەک خوێندەواری کوردی نیشتەجێ لە میسر و لوبنان و دیمەشق و یەک دوو پێتەختیتر. هەڵبەت با ئەوەش بڵێین، ئەگەر کەشێکی ئازادیش هەبووایە و کوردستانیش ئازاد و سەربەخۆ با، هێشتا ڕادەی خەڵکی خوێندەواری ئەو سەردەمە ئەوەندە زۆر نەبووە کە بتوانێ بە مەبەستی زانیاری وەرگرتن کەڵک لە بابەتی نووسراو وەرگرێ. ٤٨ ساڵ دواتر، لە سەردەمی کۆماری کوردستاندا، ڕۆژنامەی زمانحاڵی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان کە دامەزرێنەری کۆمار بووە هەر بەو ناوە، واتە "کوردستان" دەرچووە. دیارە بەر لەو ڕۆژنامەیە گۆڤاری "کوردستان"یش لەگەڵ چەند بڵاڤۆکی دیکە بڵاوبوونەتەوە. بە وردبوونەوە لە سەرچاوە مێژووییەکان و بەتایبەت ڕۆژنامەی "کوردستان" خۆی، دەبینین تەنیا لە فەترەیەکی زەمەنیی کورتدا نێوەرۆکی بابەتەکان بەڕۆژن، چونکە کەشوهەوای سیاسی ڕۆژهەڵاتی کوردستانی ئەوکاتە ئاڵوگۆڕی بەسەردا هاتووە و بوارێکی ئازاد بۆ نووسین و دەرچوونی گۆڤار و ڕۆژنامەکان ڕەخساوە. پێویستە ئەوەش بڵێین کە "کوردستان"ی ئەو سەردەمە و تەنانەت دواتریش، دیسان ڕۆژنامەیەک نەبووە کە سەردێڕەکانی ڕەنگین بکا و بە فرتوفێڵی جۆراوجۆر خەڵک فریو بدا و بۆ لای خۆیانی ڕاکێشێ. یا بابەتەکانی دوور لە ڕاستی و ناتەبا لەگەڵ کەشی ڕۆژگار بن و لاپەڕەکانی یەکەمی پڕ لە وێنە و گرافیک بکا و وەدوای ئەو فکرە بکەوێ کە پێی‌دەڵێن: ڕاکێشانی سەرنجی خوێنەر بە هەر نرخێک" ، وەک چۆن لە سیاسەتدا باوە. نە چیرۆک و بەسەرهاتی خەیاڵی و نە لێکدانەوە و هەڵسەنگاندنی بێ‌بنەما و نە هەواڵ و زانیاری دوور لە ڕاستی لە "کوردستان"دا جێیان نەگرتووە. وەدوای دەنگۆ و قسەوباسان نەکەوتووە و ئەدەبیاتەکەی فەرمی و زمانی بەیانی پاراو و خاوەن ڕێنووسی دروست بووە و بەگشتی قوتابخانەیەک بۆ لێ‌فێربوون بووە. هەرچەند وەسیلەیەک بۆ بڵاوکردنەوەی بیری حیزبی دیمۆکراتی کوردستان بووە، لێ لە هەمان کاتدا شوێنێکی گونجاو بۆ لێکدانەوەی بەرێوجێی ئاڵوگۆڕە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکانی سەردەم و مەکۆیەک بووە بۆ تۆمارکردنی گەلێک بابەتی سەرنجڕاکێشی ئەودەم و ڕزگارکردنیان لە فەرامۆشی و فەوتان.

گەر سەیری هەر کتێبێکی مێژوویی بکەین کە نووسەرەکەی کورد بێ، لە یەکەم ڕستەکانی سەرەتاییدا ئەوەمان بەرچاودەکەوێ کە نووسەر ناچار بووە دەست بۆ دەیان سەرچاوەی بیانی بەرێ بۆوەی نەختێ زانیاری لەسەر کورد بە عام وەگیر کەوێ. کورد بە گشتی زۆر گرینگی بە نووسینەوە و تۆمارکردنی ڕووداوەکان نەداوە، جا یا بەلایەوە گرینگ نەبوونە یا خاوەن نەریتی تۆمارکردن نەبووە. کورد ئەگەر زانیبای نووسین و تۆمارکردنی بابەتەکان ڕۆژێک دەبنە سامانێکی نەتەوەیی لە یەکەم هەنگاودا و هەروەها ملکێکی نێونەتەوەیی لە دەرەجەی دووهەمدا، ڕەنگە قەت وەها بێ مەیل نەبووایە و لەو بوارەدا باشتر بیری کردباوە. دەبێ ئەوەمان لەبەرچاو بێ کە ئەو نووسراو و بەڵگانە وەکوو یادەوەری و سەرچاوە، مەحکەمترین بەردی بناغەی کەسێتی و پێناسەی نەتەوەییمان پێکدێنن و ئێستا و ڕابردوومان لێک گرێ دەدەن و چرای ڕووناکن بۆ ڕێنوێنیمان. ئەو پردەی کە بە هۆی ئەو بەڵگە و بڵاڤۆک و نووسراوانە لەنێوان ئێستا و ڕابردوودا دروستدەبن، زەینی نیشتیمانیی ئێمە پێکدێنن. ڕۆژنامەی "کوردستان"ی زمانحاڵی حیزبی دیمۆکرات، وەکوو کۆنترین و خاوەن زۆرترین زانیاریی مێژوویی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بەهەق توانیویەتی پڕمەترسیترین بەڵا لەسەر جەستەی مێژوو لابەرێ، کە ئەویش فەرامۆشی و لەبیرچوونەوەی ڕووداوەکانی نیزیک بە ٧٠ ساڵی ڕابردوویە. ئەو ڕۆژنامەیە لە ڕاستیدا دیاری دوو نەسڵی پێشترە بۆ نەوەی ئێستا. ئەو نەوەیە لەسەریەتی بە شێوازی گونجاو ئەو خەزێنەیە یا وەک پێشتر ئاماژەم پێکرد، ئەو زەینە نیشتیمانییە بەرەبەرە بکاتە ملکێکی جیهانی و ئیمکانی ئەوە برەخسێنێ کە جیلی نوێی جیهان بتوانێ بە هاسانی کەڵک لە زانیارییەکانی وەرگرێ و چیتر وەکوو بڵاوکراوەی لۆکاڵ و حیزبی خۆی نەنوێنێ. لە زەینێکی نیشتیمانییەوە ببێتە زەینێکی جیهانی. وەختێک ڕۆژنامەی "کوردستان" توانی لەو چوارچێوە لۆکاڵییە بێتەدەر و ببێتە ئارشیوێکی نەتەوەیی و سەرچاوەیەکی جیهانی و توێژەر و لێکۆڵەران بە هاسانی توانیان دەستیان پێ ڕابگا، هەم توانیومانە مێژوومان باشتر بە دنیا بناسێنین، هەم یارمەتی توێژەران بدەین لێکۆڵینەوەی دروست لەسەر ڕووداوەکان بکەن و هەم بڕیاردەران دوای خوێندنەوەی توێژینەوە و بەڵگەکان بڕیاری بەرهەق و گونجاو بدەن. بە واتایەک ئەو سامانە نەتەوەییە واتە ڕۆژنامەی "کوردستان" هەم تۆزی فەرامۆشی لەسەر نەنیشتووە، هەم وەکوو زەینی نیشتیمانی خزمەتی پتری بە کوردستان و دۆزەکەی کردووە.

ئێمە سەیری هەر ژمارەیەکی ڕۆژنامەی کوردستان دەکەین، خۆی لەبەر خۆیەوە خاوەن مێژوو و بەسەرهاتێکە، جا چ لەو سەردەمەدا کە لەبەر ڕووناکایی چرا و فانۆسەکان و لە چاپخانەی "کوردستان"دا بە هەوڵ و کۆششی سەید موحەممەد حەمیدی، هەژار، هێمن و زەبیحی‌یەکان دەرچووە، یا دواتر کە بە هیممەت و تەقەللای دوکتۆر قاسملوو و چەند هاوڕێیەکیتر درێژە بە چاپ و بڵاوکردنەوەکەی دراوە. خوێندوومانەتەوە کە زۆر جار ئەگەر گرفتێکی ماڵی بۆ "کوردستان" هاتووەتە پێش، ئەوە پێشەوای سەرکۆمار خۆی لە فریای کەوتووە و قۆڵی لێ هەڵماڵیوە و نەی‌هێشتووە ئەو ڕۆژنامە خۆشەویستە پەکی بکەوێ. هەر بە هەمان هەستیش، کەسایەتییەکانی دوای کۆمار ئەگەر تەنانەت قەرزیشیان وەرگرتبێ، ئەو یادگارییەی پێشەوا و کۆماریان بەسەر پێوە ڕاگرتووە تا گەیشتووەتە دەست وەچەی نوێ.

ئەو ڕۆژنامەیە هەرچەند بە فەرمی بیری حیزبی دێموکراتی کوردستانی بڵاو کردووەتەوە، لێ لە هەمان کاتدا ڕێوشوێنی خۆڕاگری، شێوازی خەبات و هەستی شۆڕشگێڕی بە بنەمای تێکۆشان بۆ ڕزگاریی داناوە و کاری بۆ گەشەسەندنی بیری نەتەوەیی کردووە و هەوڵی یەکگرتوویی داوە و پرسی نەتەوەیی بردووەتە نێو زەین و دڵی تاکی کورد. بەپێی زانیاریی سەرچاوە مێژووییەکانی سەردەمی کۆمار، یەکەم بەرپرسی "کوردستان" سەید موحەممەدی حەمیدی بووە و هەروەها ١١٧ کەسیش لەو ڕۆژنامەیەدا شێعر و وتاریان نووسیوە. گەورە شاعیرانی وەکوو هێمن، هەژار، خالید ئاغای حیسامی، سەید کامیل، فایق بێکەس، خاڵەمین، خاتوو حەڵەبی سمایل فەرجی، قانع، موفتی، نووری، مەلا شێخ جەلال حوسێنی، خاتەمی (بەیان)، خاتوو مریەم ئەحمەدی، قەدریجان و جووتێر و چەندێکیتر ناسراوترینی نووسەرەکانن. هەڵبەت چەندێک لەوانە، خۆیان دامەزرێنەری کۆمار بوونە و هەربۆیەش نێوەڕۆکی وتار و شێعرەکانیان تەواو نەتەوەیی بووە. ڕۆژنامەی "کوردستان" دواتر وەکوو هەموو ئەو کەسایەتییانەی نەخشیان لە دامەزراندنی کۆماردا هەبووە و دوای تێکچوونی ئەو دەستکەوتە ناچاربوونە ڕێگای دوورە وەتەنی بگرنەبەر، ئەویش ئاوارەی هەندەران بووە. ئەگەر حیزبی دیمۆکرات نیزیک بە ٧٠ ساڵ لە تەمەنی لە دووروڵاتی و ئاوارەییدا ژیاوە، ڕۆژنامەی زمانحاڵی ئەویش بە هەمان شێوە و بەڵکوو ئاوارەتریش بووە.

کەوابوو دەبێ بەهەق بڵێین، ڕۆژنامەی "کوردستان" ئەگەر ئەو بڵاڤۆکە نەبووە کە شانبەشانی ڕۆژنامەکانی ئورووپایی لە کەشێکی ئازاددا خەبەر و باسی تازەی ڕۆژانە بخاتە بەرچاوی خوێنەر، لێ توانیویەتی بە هەوڵ و تێکۆشانی کەسایەتی‌یە دڵسۆز و نیشتمانپەروەرەکان ڕوانگە و لێکدانەوە دروستەکانی هەر فەترەیەک بگەیەنێتە دەستی هۆگرانی سەربەستی نەتەوەکەمان لە دەرەوە و ژوورەوە. جیا لەوەش، ببێتە ئارشیوێکی نیشتمانی و هەر تاکێکی کورد لە هەر کوێی گۆی ئەو زەوییە بخوازێ دەستی پێ ڕابگا و بۆ کاری توێژینەوە و مێژوونووسی کەڵکی لێ وەرگرێ.

هەر ژمارەیەکی ڕۆژنامەی "کوردستان" سەیر بکەی و بابەتەکانی بخوێنیەوە، خێرا بیری واقیعبینانە لە زەینتدا جێ خۆش دەکا، سۆزی نیشتمانپەروەری دەدڵت دەگەڕێ، هەستی ڕابوون جەستەت دادەگرێ. جیا لەوانەش، ئەگەر وەکوو سەرچاوەیەکی مێژوویی مەجالت بۆ دەڕەخسێنێ، بە خوێندنەوەی سەردێری هەر ژمارەیەکیش خێرا تێدەگەی لە فڵان سەردەمدا کام سیاسەت و ڕێباز ڕەچاو کراوە بۆوەی کورد بتوانێ مافێک دەستەبەر بکا. دروشمەکانی هەر سەردەمێک کە لە ژێرەوەی لاپەڕەی یەکەمدا یا وەکوو سەردێری بابەتی ئەسڵی نووسراون، بە خوێنەر دەڵێن پەنجا ساڵ لەوە پێش چ دروشمێک و خواستێک پتر لە ڕۆژەڤدا بووە، یا سەبک و شێوازی نووسینی بابەت و نێوەرۆکی شێعر و وتاری زاڵ چ بووە. ئەگەر لەوانەش بگوزەرێین، هەر تەنیا سەرنج بدەینە هەوڵ و تێکۆشانی ئەو ڕۆژنامەیە لە بواری کوردی‌نووسیندا، بەڕاستی دەبێ بڵێین قوتابخانەیەکی گرینگ بووە و بە هەزاران قوتابی پێگەیاندووە.

لە کۆتاییدا، ئەوەی قەناعەت بە خوێنەر دێنێ، ئەوەیە کە ڕۆژنامەی "کوردستان" ئەگەر زەینێکی نیشتمانییە بۆ ڕووداوەکانی پتر لە ٧٠ ساڵ، ئارشیوێکیشە بۆ نیشاندانی سەبک و شێوازەکانی نووسین بە درێژایی تەمەنی خۆی و حیزبی دێموکراتی کوردستان.

«کوردستان» لە هەناوی کۆمەڵگەوە

شاهۆ مەتین

وەک ئەندامێکی دەستەی نووسەران کە لە نێوخۆی وڵاتەوە بۆی دەنووسم و مخابن بەهۆی بارودۆخی سیاسیی وڵاتەوە ڕەنگبێ بەشێک لە ئەندامانی دیکەی دەستەی نووسەرانیش هەر بەناوی خوازراوی "شاهۆ"وە بمناسن، گەیشتنی ڕۆژنامەی "کوردستان" بە ژمارە ٨٠٠ی خۆی پیرۆزبایی دەڵێم.

"کوردستان" داهێنانی حیزبی دێموکرات بۆ بڵاوکردنەوەی بیری دێموکرات و نەتەوەخوازی بوو. ئێستا لە تەمەنی ٧٥ ساڵەی خۆیدا و لە کاتێکدا ژمارە ٨٠٠ی خۆی دەردەکا کە دوور لە زێدی لەدایکبوونی بڵاو دەبێتەوە. ئەم نووسینە وەک "خوێنەر"ێکی لە نێوخۆی وڵاتەوە دەنێرم کە هەموو جارێ بە هۆگرییەوە بۆ "کوردستان" دەنووسێ و بە تامەزرۆییەوە دەخوێنێتەوە.

"کوردستان" قوتابخانەیەک بۆ فێربوونی زمانی دایکی

ئەو ڕۆژنامەیە بە هۆی پاراویی زمان و وێژەی لەسەر دەستی نووسەران و زمانناسانی بەتوانا و بەهرەمەند و گرینگیدان بە پەروەردەی زمان، ڕۆڵی قوتابخانەیەکی بۆ بەردەنگ و خوێنەرەکانی گێڕاوە. بەم مکانیزمە هەوڵی داوە خوێنەرانی تەنیا بابەتەکانی نێو ڕۆژنامە نەخوێننەوە بەڵکوو فێری نووسین و خوێندن بە زمانی دایکیشیان بکا. بە تایبەت پاش شۆڕشی گەلانی ئێران (١٣٥٧) و ڕاگەیاندنەوەی دووبارەی خەباتی ئاشکرای حیزبی دێموکراتی کوردستان لە سەر دەستی ڕۆژنامەی "کوردستان" گەلێک زۆرن ئەو مێرخاسە پێشمەرگانەی بە هۆی سیاسەتیی داگیرکاریی کۆماری ئیسلامی دەرفەتی خوێندەوار بوونیان بۆ نەڕەخساوە و لە تەمەنی پێشمەرگایەتی بە هۆی خوێندنەوەی ڕۆژنامەی "کوردستان" ئێستا باشترین مامۆستاکانی زمان و وێژەی کوردین و خۆیان بوونەتە مامۆستایەک بۆ پەروەردەکردنی تاکەکان لە ڕاستای فێر بوونی زمانی دایکی.

کاریگەریی ڕۆژنامەی کوردستان لە نێوخۆی ڕۆژهەڵاتیش چ ئەو سەردەم کە بە شێوەی کاغەز دەگەیشتە دەستی خەڵک و ئەندامانی و چ ئێستاش بە هۆی مێدیا و ماس مێدیا خوێنەران دەستیان پێ ڕادەگا و ڕۆڵی شوێندارانەی لەسەر بەردەنگەکانی دروست کردووە و وەکوو کاناڵێک بۆ فێربوونی زمانی دایکی لێ هاتووە.

چۆن دەسەڵاتدارانی زاڵ بە سەر کوردستانی کۆلۆنیالیزیکراو ئیزن نادەن پەروەردە و فێربوون بە زمانی دایکی بوونی هەبێت، ڕۆژنامەی کوردستان کەم و زۆر ئەو بۆشاییەی پڕ کردۆتەوە و وەکوو ناوەندێک لە ڕێگای خوێنەرەکانی پرۆسەی پەروەردە و فێربوونی زمانی دایکی بردووەتە نێو ڕۆژهەڵاتی کوردستان و شان بە شانی مامۆستا خۆبەخشەکانی زمانی کوردیی هەوڵی پێگەیاندنی تاک لە ڕۆژهەڵات دەدات، لە سەر ئەساسی (زمانی من ناسنامەی منە) پێش بە ڕەوتی ئاسیمیلەبوونی نەتەوەکەی لە لایان دەسەڵاتدارانی زاڵ بە سەر نەتەوەکەی دەگرێ. لە ڕێگای بایەخ دان بە زمان، کولتوور و ئەدەب و چاندی نەتەوەیی و نیشتمانی تاکی کاریگەر و پەرچەکەردار بە نیسبەت پرسە مێژووییەکەی دژی عەقڵییەت و زێهنییەتی سیستم دروست کردووە.

"کوردستان" و گرنگیدانی بە کێشەی ناوچە هاوبەشەکان لەگەڵ ئازەری زمانەکان

گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی نیشتمان بە هۆی سیاسەتی دەوڵەت نەتەوەی سەردەست، لە کاتی دەسەڵاتدارێتی قاجارەکانەوە تاکوو ئێستا لە ڕێگای گۆڕینی دێمۆگرافیای ڕۆژهەڵات هەوڵی

حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ڕێگای ڕۆژنامەی "کوردستان" وەک زمانحاڵی حیزب و بزووتنەوە نەتەوەییەکەی توانیویەتی بە زمانێکی سەردەمیانە ڕۆشەنگەری بە نیسبەت پرسی زمان و خاک و نەتەوە و نیشتمان لە سەر ئەساسی باوەڕە دێموکراتیکەکان و هێڵە ستراتیژییەکەی لە چوارچێوەی فێدرالیزمدا، ئاوڕ لە کێشەکانی پرسی دراوسێییەتیی کورد و ئازەری بداتەوە و لە ڕێگای هێنانەوەی بەڵگەی مێژوویی هەوڵی ئاشتەوایی، پێکەوە حەوانەوە و سازان لە نێوان دوو نەتەوەی کورد و ئازەریدا دروست بکا و ئەم پیلانگێڕییەی حاکمییەت کە لە ڕێگای ڕەوتی پانتورکیزم دەیدا پووچەڵ بکاتەوە

بە تورککردنی ناوچەکانی باکووری ڕۆژهەڵاتیان داوە تاکوو لە ڕێگای کێشەی نەتەوەییەوە لە نێوان دوو نەتەوەی ئازەری و کورددا و بە پشتیوانیکردن لە نەتەوەی ئازەری، کوردی مافخواز لە بەرانبەر ئۆتۆریتەی دەوڵەتی ناوەندییەوە کپ و بێدەنگ بکەن و؛ لە ڕێگای کاربەدەست و بەرپرس کردنی تاکی ئازەری بە سەر نەتەوەی کوردەوە هەوڵی تێک شکاندنی ڕۆح و عەقڵییەتی تاکی کورد بدەن.

حیزبی دێموکراتی کوردستانیش لە ڕێگای ڕۆژنامەی "کوردستان" وەک زمانحاڵی حیزب و بزووتنەوە نەتەوەییەکەی توانیویەتی بە زمانێکی سەردەمیانە ڕۆشەنگەری بە نیسبەت پرسی زمان و خاک و نەتەوە و نیشتمان لە سەر ئەساسی باوەڕە دێموکراتیکەکان و هێڵە ستراتیژییەکەی لە چوارچێوەی فێدرالیزمدا ئەم پرسە شی بکاتەوە و لە ڕێگای هێنانەوەی بەڵگەی مێژوویی هەوڵی ئاشتەوایی، پێکەوە حەوانەوە و سازان لە نێوان دوو نەتەوەی کورد و ئازەریدا دروست بکا و ئەم پیلانگێڕییەی حاکمییەت کە لە ڕێگای ڕەوتی پانتورکیزم دەیدا پووچەڵ بکاتەوە.

ڕۆژنامەی "کوردستان" لە ڕێگای دوورنواڕینی بۆ ئەم پرسە هەستیار و مەترسییدارە هەوڵ دەدا شانبەشانی ڕاگەیاندنی دەنگی و ڕەنگی وەک ڕادیۆ و تیڤی ڕۆشەنگەری پڕ واتا دروست بکا و لە ڕێگای ئاخاوتن لەگەڵ دەستەبژێرانی کۆمەڵگە و بەردەنگەکانی بە ناردنی گوتاری ئاراستەکراوی حیزب بە نیسبەت پرسەکە کە دەرچەی هاوبەش لە نێوان تاکی هزرمەندی دێموکراتێکی کورد و ئازەری لە پانتایی کۆمەڵگەدا بکاتەوە و بیکا بە ڕۆژەڤ و بەو شێوەیە ئەم پرسە پڕ لە هەستیارە لە ئێستا و دوارۆژدا لە ڕێگای دیالۆگی شارستانیانە شی بکاتەوە و بڕوا دێموکراتیکەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان وەک تۆلێرانس و پلۆڕالیزم جێگیر بکا؛ تاکوو پێش وەبەر یەک کەوتنی نێوان کورد و ئازەریدا بگرێ.

بەڕۆژبوونی بابەت و پرسەکانی نێوخۆی کۆمەڵگە لە "کوردستان"دا

حیزبی دێموکراتی کوردستان وەک حیزبێکی جەماوەری کە خاوەن گوتاری نیشتمانی و نەتەوەیییە، بەرانبەر هەموو پرس و باسەکانی نێو کۆمەڵگەکەی چ لە ئاستی نێوخۆ و نێودەوڵەتی خۆی بە بەرپرسیار دەبینێ و لەسەر ئەساسی جیهانبینییەکەی هەوڵ دەدا لە ئاستی جۆراوجۆر لە ڕاستای بەرژەوەندییە نەتەوەیییەکەی بیانخاتە ژێر چاوەدێری تاکوو بەو بەرپرسیارێتییەی گەلەکەی خستوویەتە سەر شانی حیزب چارەسەری گونجاویان بۆ بدۆزێتەوە. بەم تێڕامانە ڕۆژنامەی "کوردستان" وەک زمانحاڵی حیزبی دێموکراتی کوردستان بۆ زیاتر هەڵوێستەکردن و هێنانە بەر باس و دروستکردنی وێژمان بۆیان لە هەموو ئەم بابەتە سیاسی، ئابووری و کولتووریانە و ... لە نێوخۆی ڕۆژهەڵاتی ئێران و جیهان ئاوڕدانەوەی جیدیی و بەرپرسیارانە دەکا و لە سەر دەستی نووسەرانی شارەزا و پسپۆڕ و تایبەتمەند لە دەستەی نووسەران، ڕۆژنامەی "کوردستان" بەو پاشخانە فکری و هزرییەی کە تاکی نووسەری دێموکرات لە "کوردستان"دا هەیەتی، شرۆڤە و ئانالیزیان دەکا و بە ڕاڤەیەکی واقیعبینانە دەیانگەیەنێتە بەر دەستی خوێنەرانی و لە ڕێگای ڕۆشەنگەری و تەتەڵەی هەموو ئەو پرس و دیاردانە توانیویەتی پیلانگێڕی دوژمنان بۆ بەلاڕێدابردنی تاک و جڤاتی کوردی پووچەڵ بکاتەوە.

"کوردستان" توانیویەتی لە سەر دەستی خوێنەران، وێژمان، عەقڵییەت و ڕوحی دژ بەرانبەر نەیارانی بخوڵقێنێ و بەو تێڕامانەی کە ئەم ڕۆژنامەیە دەیخاتە نێو کۆمەڵگە، دیاردە ناشیرینەکانی دوژمنانی نێوخۆ و دەرەکی دەیانەوێ جێگیری بکەن تاکوو گەلەکەمان تووشی ئانۆمیی لە ئاستە جیاجیاکان بکەن سەری نەگرتووە و، ڕۆژنامەی "کوردستان" و قەڵەمی بەپێزی نووسەرانی هەموو کات پیلانی دوژمنان پیلانگێڕییەکەیانی ئاشکرا و پووچەڵ کردۆتەوە. تەنانەت بە هێنانی گوتار و وێژمانی سیاسی و یاساییانەی حیزب وەکوو ڕاپرسی بە چاوەدێری ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان و ڕۆژهەڵات مێحوەری، ژوورە فکرییەکانی ڕێژیمی ئاخوندی تووشی چالنج کردووە.

ڕۆژنامەی کوردستان وەکوو سەرچاوە

ڕۆژنامەی "کوردستان" وەک ڕوژنامەیەکی بەرپرسیار و وەڵامدەر بە نیسبەت ئەو بابەت و وتارانەی لە ڕێگای ڕۆژنامەوە دەیگەیەنێتە دەستی خوێنەران توانیویەتی ڕاستگۆیانە و بوێرانە کۆی پرس و بابەتەکانی نێو کۆمەڵگە و حیزب بەرجەستە بکاتەوە و بە ئاوڕدانەوەیەک یان خەسارناسیەکی واقیعبینانە ڕاڤەیان بکا تاکوو هەم بتوانێ لەگەڵ خۆی و خوێنەراندا سادق بێ و ئەگەر بڕیاریش بێت دیاردەیەک بە باش یان خراپ لە ئاستی کۆمەڵگەدا بوونی هەبێت، دەستپێشخەر لە ڕاستای چارەسەر یان گەیاندنی واقیعبینانەی ئەو پەیامە بێت.

لە بارەی نێوەرۆک وەک ڕۆژنامەیەکی پڕ سەرمایە دەوری سەرەکی دەبینێ و هەر لەم سۆنگەیەوە گەلێک جاران کە ڕۆژنامەی حیزبەکانیتر لە ڕۆژهەڵات یا ڕۆژنامەکانی باشووری کوردستان دەخوێنیتەوە لە نێوئاخنی وتار و هەڵسەنگاندنەکانیاندا ئەو هزر و ئەندێشەیەی ڕۆژنامە بە نیسبەت پرس و بابەتی کوردستانی و نەتەوەیی ئاراستەی کردووە خۆی لە زۆر یەک لە ڕۆژنامەکانی باشوور بەرجستە دەکا و بووەتە سەرچاوەیەکی دەوڵەمەند بۆ نووسەران تاکوو وەک پاشخانێکی هزری خۆیان بخەنە سەر کاغەز و بیگەیەننە نێو شەقام.

لە ئاستی نێوخۆی ڕۆژهەڵاتیش چ ڕۆژنامە کوردییە ڕێگەپێدراوەکان یا دەستەبژێرانی نێو کۆمەڵگە کە دەست بۆ قەڵەم دەبەن، تەنانەت لە ئاستی شەقامی ئاساییشدا دەنگ و پەیامی ئاراستەکراوی ڕۆژنامەی "کوردستان" لە ئاستیی جودا جودا دا دەوترێ و دەبیسترێ کە لە ڕاستیدا ئەوە دەرخەری ئەم ڕاستییە و دەیسەلمێنێ کە ڕۆژنامەی "کوردستان" و گوتار و وێژمانەکەی توانیویەتی لە سەر ئەساسی کارکردی بوێرانە و ڕاستگۆیانە کاریگەری دروست بکا و لە لایەکی تریش ئەو شوێندانەرییە بۆ زیندووبوونی ئەو پرس و بابەتانە بۆ قەڵەمی بەپێزی نووسەرانی دەگەڕێتەوە کە ڕۆژنامەی "کوردستان"ی کردووە بە مەرجەعێک. هەر لەسەر ئەم ئەساسانە لەم بەشەدا بەش بە حاڵی خۆم پێم وایە ئەگەر ڕۆژنامە بخوازێ کاریگەریی زیاتر لە پانتای جەماوەر بەرهەم بهێنێ، وەک زەرووڕەتێک پێویستە بتوانێ دوو پەنجەرەی تر لە ڕۆژنامە بە ناونیشانی دەنگی ئازاد کە خۆی لە ڕەخنەی دروستکەر لە حیزب یا پێشنیار کردن بۆ حیزب و هەبوونی لاپەڕەیەک بۆ کاریکاتێر بە نیسبەت هەموو پرس و باسەکانی نێو کۆمەڵگە لە ڕێگای ئەو هونەرەوە پێشکەش بکا، دوو چەمکی ڕاستگۆیی بە نیسبەت خۆی و بەردەنگەکانی و بوێری بە نیسبەت ڕەخنەی هەڤاڵانە زیاتر دەسەلمێنێ و هەر بە شێوەی ئێستا وەک پێشڕەو و سەرچاوە لێی دەنواردرێ.

لە کۆتاییدا وێڕای سپاس بۆ پشوودرێژی و لەسەرەخۆیی مامۆستا و بەشداربووان لە هەمبەر خوێندنەوەی ڕوانگەی برا بچووکتان هیواخوازم ڕۆژنامەی "کوردستان" بە هەڵسەنگاندن و ڕاڤەی ئێوەی هێژا دەوڵەمەندتر لە ڕووی وتار و کاریگەرتر لە ئاستی جەماوەر و بوون بە سەرچاوە و مەرجەع بوونی لە ئاستی دیالۆگ لە ناو جڤات و ڕۆشنبیران و ڕۆژنامەکانی تردا بپارێزێ و پێکەوە لە بەرهەمهێنانی ڕۆشەنگەری لە ئاستی تاک و جەماوەردا هاوشانی ڕەهەندەکانی تری خەبات دژی ڕێژیمی ئاخوندی کە سیاسەتی ئەو پەڕی کۆلۆنیالیستی و ئاسیمیلاسیۆن لە هەموو ڕوویەکەوە دژی نەتەوەکەمان بەڕێوە دەبات پشوو درێژانەتر تێکۆشان بکەین تاکوو ڕزگاری و ئازادی بێتە دی.

KURDISTAN

The Organ of Kurdistan Democratic Party-Iran

NO:800 19 June 2021

ماڵپەڕی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان، ڕۆژنامەی «کوردستان» لە تۆڕی جیهانیی ئینتێرنێتدا:

www.kurdistanukurd.com
info@kurdistanukurd.com
www.kurdch.tv: Yahsat 1A @ 52.5° East MHz 11958
polarization: Vertical -27500 FEc : 7/8
Radiodk59@gmail.com

ئیمەیل و تەلەفوونی ڕۆژنامەی کوردستان:
info@kurdistanukurd.com
+9647501771202
ئیمەیل و تەلەفوونی تەشکیلاتی نهێنی:
Tashkilat.kdp92@gmail.com
+9647508483312

کوردستان لە ئاوێنەی «کوردستان»دا

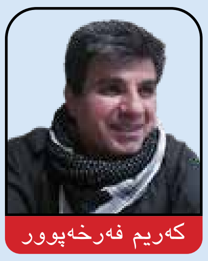

کەریم فەرخەپوور

«کوردستان» ئەو ڕۆژنامە ڕۆژانە و مانگانە و وەرزانەیە کە دەیان ساڵە ماڵ بە ماڵی کوردستان دەستاودەست لە دەستی ئۆگرانی ئازادی و خوێنداکارنی زانکۆ، مامۆستایانی خوێندنگە، حوجرە و خانەقا، پێشمەرگە و پێشەنگانی خەبات، ئەدیبان و نووسەران و ڕۆژنامەنووساندا دەگەڕێ و تۆوی ئازادی دەچێنێ و بیری ئازادیخوازی بڵاو دەکاتەوە و وەک ئاگری ئاگردانی ژووره تاریک و قوڕینەکانی گوندەکانی کوردستان بۆ ڕۆشەنکەرەوەی ڕێگەی خەبات و نەسرەوتن و خۆنەویستی هەردەم بۆتە ڕووناکیی ڕێگەی ڕزگاری و وەک ئەستێرەیەکی پڕشنگدار درەوشاوەتەوە.

«کوردستان» وەک زۆر لە ڕۆژنامە جیهانییەکان تەنیا هەواڵنامەیەکی ڕۆژانە نەبووە، بەڵکوو ڕێپێشاندەری خەباتێکی بەرهەق و ڕەوا و دەنگی گەلێکی ستەمدیدە بووە. ئەو لەگەڵ گزینگی خۆری دەوڵەتی کوردی چاوی بە دنیا هەڵێنا بەڵام لە شەوەزەنگی بێدادیدا ڕۆشەنکەرەوی بیری ئازادی و ڕێگەی سەختی خەبات و تێکۆشان بوو و بوو بە پارێزەری زمان و فەرهەنگی کوردی.

«کوردستان» لەنێو دڵی کوردستاندا لەو دەمەیدا کە سەرۆک کۆمارەکەی لە سێدارە دەدرا، بوو بە هیوای گەلێکی بندەست، بوو بە ورە بۆ پێشمەرگە و چرا بۆ ڕێگای تێکۆشانی تێکۆشەران و هەوێنی نەبەزین و کۆڵنەدان بۆ بەندییەکانی نێو چاڵە ڕەشەکانی بەندیخانە.

«کوردستان» بوو بە ئاوێنەی باڵانوێنی خەباتێکی ڕەوا و دەنگی کپکراوی گەلێکی سەرکوتکراو و شریقەی چەکی پێشمەرگە و بیری بیرمەندانی کورد و شوێن پەنجەی گەلێک تێکۆشەر و خاوەن هزر و خامە ڕەنگین و نووسەر و سیاسەتمەدار.

«کوردستان» لە کۆشک و تەلار و ژێر ڕووناکایی تێکنۆلۆژیدا نەنووسراوە و نەڕەنگاوە، بەڵکوو زۆربەی کاتەکانی ئاوارە و دەربەدەر لە ژێر میچی خانووە قوڕینەکان، لە ژوورە تاریکەکان لەژێر تیشکی لامپا و لە ئەشکەوتەکان لە ژێر ڕووناکایی ئاگردان و پەنا ڕەز و ڕەوەزێک و لە جەنگەی شەڕدا لە ژێر ڕەهێڵەی تۆپ و ژێر بۆمبی فڕۆکە بۆمبهاوێژەکانی دژمندا، لەژێر قەدی داربەڕوو و دارەبەنێکدا، لە پاڵ گاشەبەردێکی نیشتماندا، لەژێر سێبەری کەپر و دارهەنارێکی وەرزێرێکی دەست قەڵشیودا، لە پەنا خوان و سفرەی پیرە دایکێکی پشتچەماودا، لە ژێر ڕێژنەی باران و کڕێوەی بەفر و پەنا سۆبەیەکی مقەڕێکی پێشمەرگانە و زۆر جاریش لە شەوەزەنگی بێدادیدا لەژێر مەترسیی سیخوڕەکانی دژمندا بە دەست و پەنجەی مامۆستایانی خۆبەخش و دەستەبژێر نووسراوە و لە کۆڵەپشتی پێشمەرگەیەک و بەرباخەڵی وەرزێرێکی گوندیدا بە نهێنی خۆی گەیاندۆتە خوێنەرانی.

«کوردستان» یادگاری کۆماری کوردستانە، بە ئەمر و فەرمانی پێشەوای مەزن دەستی بە وەشان کردووە، پێشەنگی گرۆگاڵی منالان و هەلاڵە و هاواری نیشتمان و زۆر بڵاقۆک و ڕۆژنامە و گۆڤاریتر بووە. جێ پەنجەی زۆر شاعیر و ئەدیب و نووسەر و سیاسەتوانی پێوە دیارە و بە هێز و هزر و بیری کوردانە و شۆڕشگێڕانەی دەیان و سەدان تێکۆشەری کورد ڕەنگاوە و زۆر ڕۆڵە و ڕووناکبیری بە ئەمەگی لەدەست داوە. زانا و بیرمەندانی وەک قاسملوو و شەرەفکەندی، هێمن و هەژار، زەبیحی و حیسامی و میراوەیی، شەریفی و ڕەحیمی و..... زەحمەتیان پێوەکێشاوە و ئارەقەیان پێوە ڕشتووە و مەنزڵ بە مەنزڵ لە هەورازی شۆڕش لەگەڵی بوون و بۆی سووتاون و بە خەمیەوە بوون.

«کوردستان» هەردەم لەژێر هەڕەشە و چەقۆی تیژی جەللادەکانی تاریکپەرەست و دژ بە ڕووناکیدا بووە. لە هەر ڕێگەیەکەوە کە بۆیان لوابێ ویستوویانە ئەو دەنگە زوڵاڵە ڕاستوێژ و هەقوێژە، دەنگی بەرەنگاری و بەگژداچوونەوە، دەنگی میللەتێکی بێ دەوڵەت لە گەروودا خەفە بکەن. ئەوان چ بە چەواشەکاری و خراپکاری، چ بە سیخوڕ و سەرمایە، چ بە پەلامار و پڕوپاگەندە ویستوویانە لەبەر چاوی خەڵک ڕەش و بێ ئێعتباری بکەن و، لەو ڕێگەیەدا گەلێک پلان و پیلانیان داڕشت بەڵام پیلانەکانیان بوونە بڵقی سەر ئاو و پلانەکانیان سەری نەگرت و ئاواتەکانیان بردە ژێر گڵ و «کوردستان» هەر گوڵ و هەر گوڵ مایەوە.

«کوردستان» نوێنگە، بەرزەوێژ و باڵوێزی گەلێکی مافویست و بەشخوراوە، یادگار و جێپەنجەی چەند نەسڵێکە و هەڵگری ئاڵای بیری نەتەوەیی و ناسیۆنالیستیی کوردە، ئەو خەزێنەی بەسەرهات و کارەساتەکان و هۆنراوەی شاعیرانە، چاوی پێنووسی پێشەنگانی ئەدەب و دەنگی کپکراوی بەندییەکانی چاڵەڕەشەکانی ساواک و حکوومەتی پاشایەتی و دەنگی ڕووخان و وێرانیی شار و گوندەکانی کوردستان، هاواری هەراوی نەورۆزی خوێناویی سنە و ٥٩ لاوی مەهابادی، شیمابارانی زەردە و سەردەشت، قەتلوعامی خەڵکی گوندەکانی قارنێ، قەڵاتان، سەروکانی، حەڵبێ و کۆیکان و زۆر گوندی دیکەی شەلاڵی خوێنی دەستی جەللادەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران بووە.

«کوردستان» دەنگی ئەو لاوانە بوو کە بوونە سەرداری سەر سێدارە و بە پەتی سێدارەوە دوایین ساتەکانی ژیانیان تێپەڕ کرد.

«کوردستان» ئەرشیڤی ڕووداوە مێژووییەکانی کوردستان، دەنگی هونەر و هونەرمەندان و دەنگی کچ و کوڕ و پیاو و ژنی کوردستان و گریانی ئەو منالە بێناز و ناز لێشێواوانە بووە کە دایک و باوکیان لە سەنگەری بەرگریدا گیانیان بەخت کردووە. ئەو بووە بە هاوار و ناڵەی ئەو دایکانەی کە جگەرگۆشەکانیان خەڵتانی خوێن بوون.

«کوردستان» فرمێسک و ئەسرینی ئەو تازە بووکانە بووە کە لە خۆشییەکانی ژیان تەنیا ئاڵقەی دەزگیرانداریەتی دەزگیرانە بێسەروشوێنەکانیان بۆ ماوەتەوە.

«کوردستان» دەنگی ئەو باڵندە و گیاندارانە بووە کە بە دارستان و لێڕەوارەوە، بە ڕەز و باغ و مەزرا و بێستانی جووتیارانەوە، بە گەنم جۆ و دار هەنارەکانی لاپاڵ و قەدپاڵی نیشتمانەوە لەنێو گڕی ئاگردا سووتان و ماڵ و هێلانەیان بووە بە دووکەڵ.

«کوردستان» نووسەری پیرۆزیی ئەرکی پێشمەرگە و ئەو هەزاران داستان و قارەمانەتی و ئەو تۆڵەستێنە بە ئەمەگانەی کوردستانە کە سەنگەر بە سەنگەر، دەوەن دەوەن بێ سرەوتن و هەدادان لووتکەی چیاکانیان کردە مەیدانی بەرەنگاری و شار و شاخ و پێدەشتەکانی کوردستانیان بە خوێن ڕەنگاند و وەک گوڵاڵەی سووری کوێستان نیشتمانیان نەخشاند.

«کوردستان» وێنە و وێنەگری کۆمار و چوارچرا و سەربازە ونەکانی نیشتمان، نووسەرانی ناودار، ئەدیبانی خامە ڕەنگین، چەک و قەڵەم، قەندیل و بێستوون و ئاگری و ئارارات و پێدەشتی کاکی بە کاکی موکریان، گوڵە گەنمی جووتیاران، خامەی خوێندکاران، خەونی هەژاران، فرمێسکی هەتیوان، سروەی شەماڵی دوند و لوتکە و نشیوان، دووکەڵی شار و گوندی سووتاو، خانووی خاپوور و ڕووخاو، بۆمب و تانک و تۆپ و مووشەک، ئاڵا و کۆماری کوردستان و قەڵای دێموکرات، پێشەوا و شەرەفکەندی و قاسملوو و هەزاران هەزار شەهیدی لە خوێن خەڵتاوی ئەو گەلەیە کە لە پێناو ئازادی و ڕزگاریدا قوربانیی داوە و نەهامەتی چێشتووە.

«کوردستان» هەردەم ناوەند و مەکۆی نووسەران و زمانی گەلێکی زمان قەدەغەکراو و، ڕێنوێن و ڕێنیشاندەری زمان و ئەدەبی کوردی و ڕاستوێژی و ڕەوانبێژی بووە. ئەو «کوردستان»ـە نوێنگەی بیری کوردایەتی و ڕەنگدانەوەی قەڵەمە بە بڕشت و بوێرەکان، چاوی تینووی ڕوو بە ئاسۆی ئازادیخوازان، سەرچاوەی ڕێزمان و ڕێنووسی زمانی کوردی، فەرهەنگ و فەرهەنگۆکی زمانی پاراو و پارێزراوی کوردی، بەڵگەی ڕەسەنایەتی زمان و لە هەمانکاتدا قوتابخانەیەک بۆ فێربوون و مامۆستایەک بۆ لێفێربوون و کتێبخانەیەک بۆ وەدەستهێنانی زانیاری و زمانحاڵ و ڕەنگدانەوەی هەڵوێست و سیاسەت و بیر و هزر و ئەندێشەی حیزبی دێموکراتی کوردستانە.

سمینارێک بەبۆنەی ژمارە ٨٠٠ی «کوردستان»

کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەبۆنەی دەرچوونی ژمارە ٨٠٠ی «کوردستان»، زمانحاڵی حیزبی دێموکرات سمینارێکی لە دوو پانێلدا بەڕێوە برد. لەم سمینارەدا کە پێش‌نیوەڕۆی دووشەممە، ٢٤ی جۆزەردان بە دەقەیەک ڕاوەستان بۆ ڕێزگرتن لە شەهیدانی قەڵەم لە سەنگەری خەباتی شوناسخوازیی کورد دەستی پێ کرد، کۆمەڵە باس و بابەتێک لەسەر لایەنە جۆراوجۆرەکانی ڕۆژنامەی «کوردستان» پێشکێش کران.

کاک خالید عەزیزی، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان پێشتر لە پەیامێکدا بۆ بەڕێوبەرانی کۆمیسیۆنی چاپەمەنی و ستاڤی «کوردستان»، باسی لەوە کردبوو کە ڕۆژنامەی «کوردستان» لە دەستپێکی دەوڵەتداریی کورد، لە کۆماری کوردستان و لەسەر دەستی حیزبی دێموکرات کار و تێکۆشانی خۆی دەست پێکرد. ئەم ڕۆژنامەیە کۆمەڵێک ئەرک و بەرپرسایەتیی بۆخۆی دەستنیشان کرد کە دوای زیاتر لە ٧٥ ساڵ و ئێستا لە دەربەدەرییش پێیان دەروەست و وەفادارە.

دەسپێکی سمینارەکە ڤیدیۆیەک بوو لەسەر ڕەوتی مێژوویی وەشانی زمانحاڵی حیزبی دێموکرات لەژێر ناوی، «کوردستان»، ئاوێنە و هاوچارەنووسی خەباتی نەتەوەیەک، لە نووسینی عەلی بداغی، سەرنووسەری ڕۆژنامەی «کوردستان».

دواتر لە پانێلی یەکەمدا کەماڵ کەریمی، ئەندامی دەفتەری سیاسی و بەرپرسی ناوەندی ڕاگەیاندنی حیزبی دێموکراتی کوردستان باسێکی لەسەر جێگەی ڕۆژنامەی «کوردستان» لە ڕاگەیاندنی حیزبی دێموکراتی کوردستان‌دا پێشکێش کرد. باسێکی دیکەی ئەم پانێلە بریتی بوو لە «کوردستان وەک ئاوێنەی مێژوویەک، کە لەلایەن قادر وریا، سەرنووسەری پێشووی ڕۆژنامەی «کوردستان»ەوە پێشکێش کرا. هەر لەو پانێلەدا ناسر باباخانی، نووسەر و ڕۆژنامەنووس کە بە ڤیدیۆ کۆنفرانس بەشداری سمینارەکە بوو، باسێکی هەبوو لەژێر ناوی «کوردستان»، ڕۆژنامەیەک بۆ هەموو وەرزەکان.

لە پانێلی دووهەمی سمینارەکەدا سەرەتا مستەفا شێخە، نووسەر و ڕۆژنامەنووس باسێکی پێشکێش کرد لەژێر ناوی «کوردستان»، ئەستۆندەگێکی قایمی ژێر ڕەشماڵی زمانی کوردی. دواتر ئەییوب شەهابیڕاد، گرافیست و دیزاینەر باسێکی هەبوو لەژێر ناوی زمانی وێنەی ڕۆژنامەی «کوردستان».

دوا بەشی ئەم سمینارە تریبوونی ئازاد بۆ بەشداریی ئامادەبووانی کۆڕەکە بوو.